

Vejledning om Enkeltbetaling 2013

Sådan er reglerne for Enkeltbetaling

Februar 2013

Kolofon

Denne vejledning er udarbejdet af NaturErhvervstyrelsen i 2013

Bidragyder(e): NaturErhvervstyrelsen

Fotograf(er): Colourbox

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

NaturErhvervstyrelsen
Center for Arealtilskud
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 3395 8000
Fax: 3395 8080
E-mail: mail@naturerhverv.dk
Hjemmeside: www.naturerhverv.dk

ISBN 978-87-7120-394-3

Indholdsfortegnelse

1.	Kort om Enkeltbetaling	7
	Kort om ansøgning og udbetaling	7
	Ansøgning om Enkeltbetaling.....	7
	Udbetaling af Enkeltbetaling	8
	Siden sidst.....	8
	Indsendelse af Fællesskema og markkort via Fødevarerministeriets Tast selv- service	8
	Enkeltbetaling for randzoner	9
	Landskabselementer	9
	Nye regler for udnyttelse af betalingsrettigheder i 2013	9
	Udnyttelse af særlige betalingsrettigheder tildelt i 2012	10
	Reform af landbrugsstøtten.....	10
	Dele af ansøgningen der ofte giver problemer	10
	Samme ID for ansøgning og betalingsrettigheder	10
	Registrering og overdragelse af betalingsrettigheder.....	10
	Producentските	11
	Anmeldelse af alle landbrugsarealer	11
	Anvendelse af de rigtige afgrødekoder	11
	Indtegning af marker og ændringer af markblokke	11
	Retsgrundlag	12
	EU-regler	12
	Danske regler - Enkeltbetaling	13
	Miljø og økologi.....	13
2.	Generelle støttebetingelser	14
	Hvornår søges der om Enkeltbetaling	14
	Ansøgningsfristen er den 23. april 2013	14
	Ansøgninger modtaget senest den 21. maj 2013	15
	Frist for ændring af ansøgningen	15
	Ændringer efter den 31. maj 2013.....	16
	Tilbageberegning af marker eller ansøgning	16
	I hvilke situationer er man aktiv landbruger?	17
	Særlige regler for ansøgere med arealer med tilskud til skovrejsning	17
	Arealer omfattet af miljøtilsagn under landdistriktsprogrammet	17
	Hvilken dag er rådighedsdatoen?.....	18
	Søg ikke om Enkeltbetaling for arealer, som du har græsningsret på	18
	Minimumsgrænser for direkte støtte.....	19
	Mindst en af minimumsgrænserne skal være overholdt.....	19
	Hvad betyder kravene om krydsoverensstemmelse?	20
	God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).....	20

	N.B.! Afsnittet er under revision – ændret afsnit offentliggøres snarest muligt.....	20
	Miljø.....	20
	Folke-, dyre- og plantesundhed, samt identifikation af dyr.....	20
	Dyrevelfærd	20
	Hvad sker der hvis kravene ikke overholdes?	20
	Force majeure og usædvanlige omstændigheder.....	21
3.	Hvilke arealer er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling? ...	22
	Hovedaktiviteten skal være landbrug	22
	Arealer med miljøordninger eller skovrejsning	22
	Hvilke andre arealer er støtteberettigede?	23
	Dyrkede arealer.....	23
	Udyrkede arealer.....	23
	Arealer med træer og buske	23
	Hvornår skal arealerne være støtteberettigede?	24
	Se reglen om hvornår et areal er støtteberettiget:	24
	Hvilke regler gælder for dyrkede landbrugsarealer?	25
	Frister for etablering af afgrøder	25
	Arealerne skal være dyrkbare	26
	Afgrøder på dyrkede arealer	26
	Afmelding af landbrugsarealer	27
	Arealer med græs	28
	Hvilke støttebetingelser gælder for arealer med græs?.....	29
	Regler for plantedække	29
	Krav om årlig slåning eller afgræsning	29
	Græs - ikke-støtteberettigede arealer.....	30
	Undtagelser.....	30
	Velplejede græsarealer - undtagelser fra reglerne om ikke-godkendte plantearter	31
	Beregning af procentdel med græs og andet grøntfoder.....	31
	Eksempel på beregning af procentdel med græs og foderplanter	32
	Bevarelse af permanente græsarealer.....	33
	Fald i andelen af permanente græsarealer overstiger 5 pct. på landsplan.....	34
	Fald i andelen af permanente græsarealer overstiger 10 pct.	34
	Hvis der etableres en ordning om retablering af permanente græsarealer	34
	Hvem bliver pålagt forpligtigelser?	34
	Permanente græsarealer solgt efter 2003.....	34
	Permanente græsarealer retableret efter pålæg	35
	Regler for markblokke med fælles græsningsarealer	35
	Markblokke med arealer der ikke længere anvendes som fælles græsarealer.....	35
	Permanente afgrøder	35
	Arealer med gartneriafgrøder og planteskolekulturer	36
	Undtagelser.....	36

Arealer med blomstrende vækster	37
Arealer med medicinplanter	37
Arealer med lavskov	37
Antal træer pr. hektar	37
Eksempel	38
Anlæg af spor og gange.....	38
Eksempel	38
Det primære formål skal være lavskovsdrift.....	38
Lavskov skal anmeldes hvert år	39
Eksempel	39
Manglende anmeldelse eller stævning af lavskov	39
Sådan træder du ud af ordningen.....	40
Hamp.....	40
I hvilke tilfælde er arealer med elefantgræs og rørgræs støtteberettigede?	41
Elefantgræs og rørgræs på udyrkede arealer	41
Hvilke regler er der for dyrkning af elefantgræs?	42
Hvilke regler er der for dyrkning af rørgræs?	42
Hvad må udyrkede landbrugsarealer anvendes til?.....	42
Udyrkede landbrugsarealer og GLM.....	43
Udyrkede arealer må ikke afgræsses	43
Arealerne skal være dyrkbare	43
Regler for plantedække	43
Ikke-tilladte plantearter	44
Hvornår defineres et udyrket areal som permanent græs	44
Hvad indebærer GLM-kravene?	44
Hvilke regler gælder for plantedække?.....	45
Hvornår skal plantedækket genetableres?.....	45
Hvornår skal slåning af plantedække ske?.....	45
Fra udyrket til dyrket areal.....	46
Ved såning om efteråret	46
Ved såning det følgende forår.....	46
Randzoner	47
Vildt- og bivenlige tiltag	48
Gødningsplanlægning – nedsat kvælstofnorm	49
Vildtstriber	49
Vildtstribernes bredde.....	49
2 meter barjordsstriber	49
Lærkepletter	50
Insektvolde	50
Vildt- og bivenlige tiltag på tilsagnsarealer	51
Minimumskrav til markstørrelse	51
Undtagelser.....	51

Træer og buske på støtteberettigede arealer.....	51
Eksempel på areal med opvækst af træer/buske	52
Øvrige ikke-støtteberettigede arealer	53
Arealer anvendt til andre formål end landbrug	53
Lysåbne arealer i skov.....	54
Undtagelser.....	54
Ikke dyrkbare arealer.....	55
Vandlidende arealer	55
Undtagelser.....	55
Naturarealer	56
Landbrugsarealer	56
Fællesskemaet	56
Anmeldelse til kommunen	56
Undtagelser.....	56
Afgrødekoder og anmeldelse af arealer	57
Landbrugsarealer du anvender til andre aktiviteter end landbrugsdrift.....	57
Tilladte aktiviteter uden tidsmæssig begrænsning	58
Trampestier	58
Tilladte aktiviteter i op til 8 eller 28 dage.....	59
Dispensation fra krav om anvendelse i 8 eller 28 dage	59
Tilladte aktiviteter i op til 1 års varighed på landbrugsarealer.....	60
Aktiviteter der aldrig er tilladt.....	60
Ekspropriation af støtteberettigede landbrugsarealer.....	61
Midlertidig ekspropriation af støtteberettigede arealer.....	61
Varig ekspropriation af støtteberettigede arealer	61
Modtaget besked om ekspropriation efter ansøgningsfristen	62
Undtagelsesbestemmelserne i artikel 34	62
Enkeltbetaling for arealer, der ikke opfylder støttebetingelserne	62
Enkeltbetaling for arealer med tilskud til skovrejsning.....	68
Fakta om udbetaling	69
Yderligere information	69
Retmæssigt udbetalt Enkeltbetaling i 2008.....	69
4. Markblokke og markkort.....	71
Hvad er en markblok og hvad anvendes den til?	71
Hvad bruger NaturErhvervstyrelsen markblokkene til?	71
Hvad sker der, når en mark er uden for markblok?	72
Forslag om ændring af markblokke	72
Sådan indsendes forslag om ændring af markblokke	72
Ændringer indsendt efter ansøgningsfristen	73
Sådan indtegner du marker elektronisk	73
Dispensation for kravet om at anvende IMK.....	73
Frister for indsendelse af markkort på papir.....	73

	Skel mellem marker	73
	Opmåling af marker/arealer	74
5.	Betalingsrettigheder	75
	To typer betalingsrettigheder	75
	Almindelige betalingsrettigheder	75
	Særlige betalingsrettigheder	75
	Du skal råde over betalingsrettigheder	76
	Overskydende betalingsrettigheder eller arealer	76
	Registrering af betalingsrettigheder	76
	Ophør af CVR-nummer	77
	Hvad er værdien af betalingsrettighederne?	77
	Særlige betalingsrettigheders værdi	78
	Fradrag i støttebeløb	78
	Hvordan udnyttes betalingsrettigheder?	78
	Udnyttelse af almindelige betalingsrettigheder	79
	Udnyttelse af betalingsrettigheder - rækkefølge	80
	Udnyttelse af særlige betalingsrettigheder tildelt på grundlag af mælke- eller husdyrtillæg (kvæg-, moderfårs- eller handyrtillæg)	80
	Ændring af særlige betalingsrettigheder til almindelige betalingsrettigheder	81
	Overdragelse af betalingsrettigheder	82
	Konkurs- og dødsboer	82
	Frister	82
	Udnyttelse af betalingsrettigheder lejet eller købt efter ansøgningsfristen	83
	Producentstifte	83
	Inddragelse af uudnyttede betalingsrettigheder	84
	Hvordan registreres pant i betalingsrettigheder?	85
	Gebyr	85
	Tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve	85
	Hvem kan søge	85
	Ansøgning om betalingsrettigheder fra den nationale reserve	86
	Forhøjelse af betalingsrettigheders værdi med tillæg (kvæg-, mælke-, sukkertillæg)	86
6.	Udbetaling	88
	Udbetaling af Enkeltbetaling	88
	Størrelsen af udbetalingen	88
	Beregning af Enkeltbetalingen	88
	Fradrag i Enkeltbetalingen	88
	Fradrag i støttebeløb på over 5.000 euro	88
	Fradrag i støttebeløb på over 300.000 euro	89
	Nationalt loft for direkte støtte	89
	Omregning fra euro til danske kroner	90
	Støtten udbetales til din NemKonto	90

Transport i støtten	90
Indberetning til Skat	91
Kontrol og nedsættelse af støtte	92
Kontrol i forhold til markblokke.....	92
Mindre arealer uden for markindtegning	92
Marker uden for markblok	92
Administrativ kontrol.....	93
Én ansøger i markblokken	93
Flere ansøgere i markblokken.....	93
Forholdsmæssig nedskrivning.....	93
Kontrol på stedet.....	94
Telemåling	94
Kontrol på bedriften.....	94
Hvis vi ikke kan komme i kontakt med dig	94
Hvis du forhindrer kontrollens gennemførelse.....	95
Efter kontrollen.....	95
Udbetaling af støttebeløb sker efter endt sagsbehandling	95
Arealafvigelser	96
Anmeldelse af alle arealer	96
Forsætlige afvigelser	97
Ved forsætlige afvigelser på mere end 20 pct.....	97
Nedsættelse af støtten	97
Fælles græsningsarealer, hvor støttebetingelserne ikke er opfyldt	98
Ændring af afgrødekoder	98
Eksempel - Nedsættelse af kvælstofkvote	98
Eksempel - God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)	99
Eksempel på forskel mellem anmeldt og fastslået areal	99
Uberettiget udbetalt støtte	100
Bøder og strafbare forhold.....	101
Klagemulighed	101
Behandling og offentliggørelse af data	101
Overførsel til GLR og CHR.....	102
Ordliste.....	104

1. Kort om Enkeltbetaling

Ordningen Enkeltbetaling er rettet mod landbrugere, dvs. personer og virksomheder, der er aktive landbrugere (udfører en landbrugsaktivitet) og råder over et landbrugsareal.

For at få Enkeltbetaling, skal man råde over både et støtteberettiget landbrugsareal og et tilsvarende antal betalingsrettigheder samt opfylde minimumsbetingelserne for udbetaling af støtte.

Der kan udbetales Enkeltbetaling for arealer, der anvendes landbrugsmæssigt. Der kan også udbetales støtte for udyrkede arealer, der holdes i god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).

Det udbetalte beløb afhænger af betalingsrettighedernes værdi. Støtten afhænger derfor ikke af, hvad der dyrkes på arealerne.

Landbrugere med særlige betalingsrettigheder, der er tildelt på grundlag af en husdyrproduktion, kan få udbetalt støtte på grundlag af en husdyrproduktion.

Landbrugere med særlige betalingsrettigheder, der er tildelt på grundlag af en produktion af stivelseskartofler, kan få udbetalt støtte på grundlag af de særlige betalingsrettigheder, hvis de anmeldes sammen med en almindelig betalingsrettighed.

Betalingsrettighederne kan lejes, købes eller sælges direkte mellem landbrugere, men overdragelse af disse skal meddeles NaturErhvervstyrelsen.

For at få udbetalt det fulde støttebeløb, skal reglerne om krydsoverensstemmelse (KO), herunder god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), overholdes.

Støttebeløb over 5.000 euro (ca. 37.278 kr.) reduceres med 10 pct., og støttebeløb over 300.000 euro (ca. 2.236.650 kr.) reduceres med yderligere 4 pct.

Kort om ansøgning og udbetaling

Ansøgning om Enkeltbetaling

For at søge om Enkeltbetaling skal du hvert år indsende:

- Fællesskema, hvor du anmelder de arealer, du søger Enkeltbetaling for
- Markkort med indtegning af alle landbrugsarealer samt arealer med tilsagn.

Fællesskema og markkort skal i 2013 indsendes elektronisk via Fødevarerministeriets Tast selv-service. Fællesskema og markkort skal være modtaget, dvs. registreret elektronisk af NaturErhvervstyrelsen, senest 23. april 2013.

Bemærk, at ansøgningen skal indsendes i det samme CVR- eller CPR-nummer, som betalingsrettighederne er registreret under. Der kan ikke udbetales støtte, hvis ansøgning og betalingsrettigheder er registreret på forskellige numre. Har du ikke indsendt din ansøgning i det samme CVR- eller CPR-nummer, som betalingsrettighederne er registreret under, betragtes det *ikke* som en åbenlys fejl.

- [Læs mere i afsnittet "Hvornår søges der om Enkeltbetaling?"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Markblokke og markkort"](#)

Du finder Fødevareministeriets Tast selv-service med Fællesskema og markkort på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside.

- [Gå til NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)
- [Gå direkte til Tast selv-service](#)

Udbetaling af Enkeltbetaling

Enkeltbetaling bliver udbetalt i perioden fra 1. december i ansøgningsåret til 30. juni året efter. Beløbet udbetales til ansøgers NemKonto.

Hvis støttebeløbet overstiger 5.000 euro (ca. 37.278 kr.), bliver der fratrukket 10 pct. af den del af støtten, der ligger over 5.000 euro.

Hvis støttebeløbet desuden overstiger 300.000 euro (ca. 2.236.650, kr.), bliver der yderligere fratrukket 4 pct. af den del af støtten, som ligger over 300.000 euro.

- [Læs mere i afsnittet "Udbetaling af Enkeltbetaling"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Fradrag i støttebeløb på over 5.000 euro"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Fradrag i støttebeløb på over 300.000 euro"](#)

Siden sidst

Indsendelse af Fællesskema og markkort via Fødevareministeriets Tast selv-service

Fra 2013 er det et krav, at Fællesskema og markkort indsendes elektronisk via Tast selv-service. Der kan kun i helt særlige tilfælde gives dispensation fra dette krav.

Hvis du ikke får dispensation, vil Fællesskemaet og markkortet blive afvist.

Bemærk, at NaturErhvervstyrelsen senest ved udløb af ansøgningsfristen den 23. april 2013 skal have modtaget dine markindtegninger via Tast selv-service.

Du kan enten selv anvende Tast selv-service, eller du kan, via Tast selv-service, give elektronisk fuldmagt til din konsulent eller eventuelt en anden person.

- [Læs mere om ansøgningsfristen](#)
- [Læs mere om anvendelse af internet markkort \(IMK\) i afsnittet "Markkort og markblokke"](#)

Enkeltbetaling for randzoner

De obligatoriske randzoner i medfør af randzonenloven er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling, hvis reglerne i ordningen er opfyldt. Da der ikke er krav om selvstændig indtegning af randzonerne, vil randzonerne som udgangspunkt blive defineret som enten græsarealer eller udyrkede landbrugsarealer. Dog gælder der særlige regler for arealer med permanente afgrøder, lavskov, juletræer eller pyntegrønt.

- [Læs mere i afsnittet "Randzoner"](#)

Landskabelementer

Fredede fortidsminder med omgivende randbeplantning er støtteberettigede som landskabelementer under ordningen Enkeltbetaling. De landskabelementer, som er helt omringet af en markblok, er identificeret i Internet Markkort under fanebladet "GLM fortidsminder", og er inddraget i markblokkens støtteberettigede areal. Du skal derfor blot indtegne og anmelde marken inkl. fortidsmindet, når du søger om Enkeltbetaling.

Ny administration af markblokoverskridelser

Hvert år sammenligner NaturErhvervstyrelsen det samlede anmeldte areal i en markblok med det areal, der er registreret for markblokken. Hvis der er anmeldt for meget areal i forhold til markblokkens areal, modtager ansøgeren et høringsbrev. Ansøgeren får der mulighed for at rette det anmeldte areal eller give kommentarer.

I 2013 kan du lade være at svare på dette høringsbrev, hvis overskridelsen af markblokkens areal er på 0,20 ha eller mindre. Hvis du ikke svarer, vil NaturErhvervstyrelsen nedskrive det anmeldte areal med et areal, der svarer til overskridelsen. Hvis der er søgt Enkeltbetaling for arealet, nedskriver vi det anmeldte areal. Dermed reducerer vi også din Enkelbetaling for arealet.

Hvis du er uenig i, at arealet bliver nedskrevet, skal du svare på høringsbrevet. Så vil svaret blive taget med i sagsbehandlingen.

Hvis du har fået nedskrevet et anmeldt areal, men ikke er enig i nedskrivningen, har du altid mulighed for at skrive en kommentar til NaturErhvervstyrelsen. Så vil vi genoptage sagsbehandlingen af arealoverskridelsen.

Muligheden for at lade være med at svare gælder ikke, hvis arealoverskridelsen findes på arealer med miljø- eller økologitilsagn. Som udgangspunkt gælder muligheden kun for markblokke med kun én ansøger. I løbet af foråret 2013 vil det blive afgjort, om det også gælder markblokke med flere ansøgere.

Nye regler for udnyttelse af betalingsrettigheder i 2013

Hvis ansøger ikke selv prioriterer, hvilke betalingsrettigheder, som skal udnyttes først, udnyttes betalingsrettigheder med den højeste værdi først.

Hidtil er udnyttelsesrækkefølgen fastlagt på grundlag af den pålydende værdi, men dette ændres fra og med 2013, idet værdien omregnes til værdien af en hel betalingsrettighed (1 ha).

Udnyttelse af særlige betalingsrettigheder tildelt i 2012

Hvis du har fået særlige betalingsrettigheder i 2012 på grundlag af handyr-, moderfår- eller kartoffelstivelsestillæg, gælder der særlige regler for udnyttelsen af disse.

- [Læs mere i afsnittet "Udnyttelse af særlige betalingsrettigheder tildelt på grundlag af mælke- eller husdyrtillæg \(kvæg-, moderfårs- eller handyrtillæg\)"](#)

Reform af landbrugsstøtten

Da ordningen Enkeltbetaling blev indført i 2005, fremgik det af vejledningen, at ordningen ville gælde til og med 2012. I 2012 blev det imidlertid vedtaget at forlænge ordningen, så den også gælder for 2013.

Kommissionen fremlagde i oktober 2011 forslag til en reform af den fælles landbrugspolitik, herunder en ny generel arealstøtteordning, som skal afløse Enkeltbetalingsordningen. Reformen behandles i Bruxelles og forventes vedtaget i 2013. Gennemførelsen af den del af reformen, som vedrører de direkte betalinger, er udskudt til den 1. januar 2015.

Dele af ansøgningen der ofte giver problemer

NaturErhvervstyrelsen har i tidligere år i forbindelse med behandlingen af ansøgning om Enkeltbetaling konstateret, at der er dele af ansøgningen, der ofte er årsag til problemer. Dette har i mange tilfælde ført til nedsættelse af støtten.

Det er især følgende områder, der giver problemer:

Samme ID for ansøgning og betalingsrettigheder

Husk, at kontrollere i Tast selv-service, at ansøgningen indsendes under samme CVR-/CPR-nr., som betalingsrettighederne er registreret under. Bemærk, at vis der er forskel mellem CVR-/CPR-nr. i ansøgningen og registreringen af betalingsrettighederne betyder det, at der ikke kan udbetales støtte.

- [Læs mere i afsnittet "Betalingsrettigheder"](#)

Hvis du driver din bedrift i et I/S, A/S eller ApS, skal du være særlig opmærksom på at indsende ansøgningen i selskabets CVR-nr. og ikke i dit CPR-nr. Du kan ikke logge på med dit private NemID, men skal bruge en Medarbejdersignatur eller NemID til erhverv.

Registrering og overdragelse af betalingsrettigheder

Husk at overdrage dine betalingsrettigheder, hvis du ændrer CVR-nr. Det er afgørende, at ansøgningen og betalingsrettighederne er registreret under samme CVR-nr. eller CPR-nr.

Det bliver først obligatorisk at anvende Fødevareministeriets Tast selv-service til at overdrage betalingsrettigheder fra den 1. september 2013. Det betyder, at overdragelse af betalingsrettigheder vedrørende ansøgningsåret 2013 også kan meddeles på papirkemaer.

- [Læs mere i afsnittet "Betalingsrettigheder"](#)
- [Gå til Fødevareministeriets Tast selv-service](#)
- [Gå til NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Produentskifte

Hvis du har et miljø- eller økologitilsagn, og overdrager (sælger eller bortforpagter) din bedrift eller en del af den, skal du huske at meddele produentskifte til NaturErhvervstyrelsen.

- [Læs mere i Vejledning om produentskifte](#)

Anmeldelse af alle landbrugsarealer

Husk at anmelde alle dine landbrugsarealer, også de arealer du ikke søger støtte for, herunder marker under minimumsstørrelsen 0,30 ha.

- [Læs mere i Vejledning til Fællesskema 2013, afsnittet "Markplan og Enkeltbetaling"](#)

Anvendelse af de rigtige afgrødekoder

Det er vigtigt, at du i Fællesskemaet anvender den afgrødekode, som svarer til afgrøden, både pga. beregning af kvælstofkvoten og af hensyn til eventuelle GLM-bedømmelser. Hvis du har et MB-, OM- eller et MO-tilsagn er det også vigtigt, at du anvender de rigtige afgrødekoder.

- [Læs mere i afsnittet om "Ændring af afgrødekoder"](#)

Indtegnning af marker og ændringer af markblokke

Kontroller, at det areal du søger støtte for og at markblokkenes grænser er korrekt angivet.

Hvis markblokarealet ikke er korrekt, skal du indsende et forslag om ændring af markblokken.

Dette gælder også, hvis dele af eller hele din mark ligger uden for markblok.

Marker uden for markblok skal anmeldes i markplanen som selvstændige marker i markblok nummer 999999-99. Husk i disse tilfælde at indsende forslag om ændring af markblokken.

Bemærk, at NaturErhvervstyrelsen løbende opdaterer markblokregistret. Bemærk yderligere, at styrelsen skal modtage dit forslag til ændring af markblokke senest ved udløb af ændringsfristen den 31. maj 2013.

- [Læs mere i Vejledning til Fællesskema 2013, afsnittet "Markblokke og markkort"](#)

Retsgrundlag

Ordningen Enkeltbetaling administreres efter nedenstående forordninger, love og bekendtgørelser:

EU-regler

- Rådets forordning (EF) Nr. 73/2009 af 19. januar 2009 om fælles regler for den fælles landbrugspolitik ordninger for direkte støtte til landbrugere og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere, om ændring af forordning (EF) nr. 1290/2005, (EF) nr. 247/2006, (EF) nr. 378/2007 og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1782/2003.
- Kommissionens forordning (EF) Nr. 1122/2009 af 30. november 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår krydsoverensstemmelse, graduering og det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem inden for rammerne af de ordninger for direkte støtte til landbrugerne, som er omhandlet i nævnte forordning, og om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår krydsoverensstemmelse inden for rammerne af støtteordningen for vin.
- Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009 om gennemførelsesbestemmelser til enkeltbetalingsordningen i afsnit III i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 om fælles regler for den fælles landbrugspolitik ordninger for direkte støtte til landbrugere og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere.
- Kommissionens forordning (EF) Nr. 1121/2009 af 29. oktober 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 for så vidt angår støtteordningerne for landbrugere i forordningens afsnit IV og V.
- Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Kommissionens forordning nr. 1320/2006 af 5. september 2006 om regler for overgangen til den ordning for støtte til udvikling af landdistrikterne, der er indført ved Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005.
- Kommissionens forordning (EF) Nr. 1974/2006 af 15. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) med senere ændringer.
- Kommissionens forordning (EF) Nr. 65/2011 af 27. januar 2011 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne.

Danske regler - Enkeltbetaling

- Bekendtgørelse af lov nr. 445 af 23. april 2010 om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om ordninger under Den Fælles Landbrugspolitik finansieret af Den Europæiske Garantifond for Landbruget m.v. (landbrugsstøtteleven).
- Bekendtgørelse nr. 28 af 18. januar 2012 om elektronisk Fællesskema og markkort, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 33 af 21. januar 2013
- Bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012 om direkte støtte til landbrugere efter enkeltbetalingsordningen, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 47 af 22. januar 2013 og nr. 96 af 30. januar 2013.
- Bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013 om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).
- Bekendtgørelse nr. 51 af 23. januar 2012 om krydsoverensstemmelse.

Miljø og økologi

For miljøordningerne under artikel 68 henvises der til Vejledning om Særlig miljøstøtte under artikel 68. Tilsvarende henvises til vejledningerne om økologi, dvs. Miljøordninger (MVJ), Miljøbetings tilskud (MB) og Omlægning til økologisk jordbrug (OM).

Bemærk, at dette er retsgrundlaget pr. 1. februar 2013. Eventuelle opdateringer vil kun blive ført ind i vejledningen, hvis der kommer en ny version af "Vejledning om Enkeltbetaling 2013".

2. Generelle støttebetingelser

For at få udbetalt Enkeltbetaling skal du opfylde en række betingelser. Her er en oversigt over de vigtigste betingelser, og hvor du kan læse mere om dem.

Fællesskema og markkort indsendes hvert år elektronisk	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "Ansøgning om Enkeltbetaling"
Krav om landbrugsaktivitet	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "I hvilke situationer er man aktiv landbruger?"
Krav om betalingsrettigheder	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "Betalingsrettigheder"
Rådighed over arealerne på ansøgningsfristen 23. april 2013	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "Hvilken dag er rådighedsdatoen?"
Minimum 2,00 ha støtteberettiget areal samt betalingsrettigheder eller mindst 300 euro i handyrpræmier	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "Minimumsgrænser for direkte støtte"
Arealet skal være støtteberettiget hele året	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "Hvilke arealer er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling?" Læs mere i afsnittet "Landbrugsarealer du anvender til andre aktiviteter end landbrugsdrift"
Overholde reglerne om GLM på udyrkede arealer	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "Hvad indebærer GLM-kravene?"
For at undgå fradrag i støtten skal reglerne for krydsoverensstemmelse overholdes, dette gælder også GLM-reglerne på dyrkede arealer	<ul style="list-style-type: none"> Læs mere i afsnittet "Hvad betyder kravene om krydsoverensstemmelse?"

Hvornår søges der om Enkeltbetaling

Ansøgningsfristen er den 23. april 2013

Ansøgning om Enkeltbetaling omfatter Fællesskema 2013 og markkort med indtegnning af alle marker.

Ansøgningsfristen i 2013 er den 23. april 2013. Det betyder, at det udfyldte

Fællesskema og indtegning af marker på markkort skal være modtaget via Fødevareministeriets Tast selv-service senest den 23. april 2013 kl. 23:59:59.

I 2013 kan følgende ansøgere kun indsende ansøgningen og markkort i papirform, da de ikke kan få NemID eller medarbejdersignatur:

- Dødsboer
- Konkursboer

For ansøgere med helt særlige forhold, fx force majeure, vurderer NaturErhvervstyrelsen konkret fra sag til sag, om ansøgning i papirform kan godkendes. Der skal være tale om helt særlige forhold, og der skal indsendes dokumentation for forholdene.

Det er ikke tilstrækkeligt til at få dispensation, at man ikke har adgang til internet i hjemmet, ikke har NemID eller lignende.

- [Læs om Tast selv-service og hvordan du udfylder Fællesskema i Vejledning til Fællesskema 2013](#)
- [Læs mere om force majeure i afsnittet "Force majeure og usædvanlige omstændigheder"](#)
- [Læs mere om indtegning af marker i afsnittet "Markblokke og markkort"](#)

Ansøgninger modtaget senest den 21. maj 2013

Modtager vi dit Fællesskema i perioden 24. april - 21. maj 2013, bliver støtten reduceret med 1 pct. pr. arbejdsdag, skemaet modtages for sent. Modtager vi ansøgningen mere end 25 kalenderdage efter udløb af ansøgningsfristen, dvs. efter den 21. maj 2013, vil den blive afvist.

Bemærk, at fristen for at søge nye miljø- eller økologitilsagn er den 23. april 2013. Hvis du indsender forsinket Fællesskema, kan du derfor ikke få et nyt tilsagn i år, idet fristen er overskredet.

- [Læs mere i afsnittet "Force majeure og usædvanlige omstændigheder", hvis du ikke kan overholde fristen](#)
- [Læs mere i vejledningerne om miljø- og økologiordningerne på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Se reglerne om ansøgningsfristen:

[§ 3, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 28 af 18. januar 2012](#)

og om frister for forsinket indsendelse:

[Artikel 23, stk. 1 og artikel 24 i Kommissionens forordning nr. 1122/2009 af 30. november 2009.](#)

Frist for ændring af ansøgningen

Du kan ændre i din ansøgning til og med den 31. maj 2013. I denne periode er det bl.a. muligt at tilføje og ændre størrelsen af marker. Der gælder dog

særlige regler for miljø- og økologitilsagn. Bemærk, at der kun kan udbetales Enkeltbetaling for marker, som du rådede over den 23. april 2013.

- Læs mere i afsnittet "Ændringer for marker med miljø- og økologitilsagn" i Vejledning til Fællesskema 2013

Ændringer efter den 31. maj 2013

Efter den 31. maj 2012 kan der kun foretages ændringer i ansøgningen, hvis der er en åbenlys fejl. For at fejlen er åbenlys, skal den umiddelbart kunne opdages i forbindelse med behandling af din ansøgning.

Tilbagetrækning af marker eller ansøgning

Det er til enhver tid muligt at nedskrive din ansøgning herunder ved fx at trække en, flere eller alle marker ud af ansøgningen. Dette kan kun ske, hvis du ikke er blevet kontaktet om uoverensstemmelser for arealet, har fået varslet kontrolbesøg eller har haft kontrolbesøg.

Søger du Enkeltbetaling for et areal, skal arealet være støtteberettiget hele det kalenderår, hvor du søger om støtte for det. Reglerne om krydsoverensstemmelse og god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) skal også være overholdt i hele kalenderåret.

Det kan derfor være nødvendigt for dig at trække en eller flere marker ud af ansøgningen, fx hvis der bygges eller anlægges veje. Du kan dog i begrænset omfang bruge de støtteberettigede arealer til andet end landbrug og stadig opretholde din ansøgning for alle dine marker.

- Læs mere om betingelser for støtte i afsnittet "Generelle støttebetingelser"
- Læs mere om tilladte aktiviteter i afsnittet "Landbrugsarealer du anvender til andre aktiviteter end landbrugsdrift"
- Læs mere om ikke-tilladte aktiviteter i afsnittet "Aktiviteter der aldrig er tilladt"

Se reglerne om ændring af ansøgning:

- Artikel 14 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122 /2009 af 30. november 2009

om åbenlys fejl:

- Artikel 21 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122 /2009 af 30. november 2009

og om tilbagetrækning af ansøgning, helt eller delvist:

- Artikel 25 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122 /2009 af 30. november 2009

I hvilke situationer er man aktiv landbruger?

Du skal være aktiv landbruger på ansøgningstidspunktet for at få udbetalt Enkeltbetaling. Det betyder, at du skal udføre mindst én landbrugsaktivitet inden for landbrugs- eller gartneriproduktion, fx:

- Produktion eller dyrkning af landbrugsprodukter, herunder høst
- Opdræt eller erhvervsmæssigt hold af husdyr til landbrugsformål, fx til malkning
- Bevare jorden (herunder udyrkede arealer) i god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)
- Produktion af juletræer og pyntegrønt på landbrugsjord.

Bemærk, at GLM skal være overholdt for alle landbrugsarealer, også de udyrkede arealer.

Produktion af juletræer og pyntegrønt skal danne grundlag for en produktion med henblik på omsætning. Hvis arealerne ligger i fredskov, betragtes produktionen ikke som en landbrugsaktivitet. Bemærk, at arealer med juletræer og pyntegrønt ikke er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

- [Læs mere i afsnittet "Hvilke arealer er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling?"](#)

Særlige regler for ansøgere med arealer med tilskud til skovrejsning

For at modtage Enkeltbetaling for skovarealer er det en af forudsætningerne, at du er aktiv landbruger. Det betyder, at du skal udøve en landbrugsaktivitet. Det vil sige, at du udover dine skovarealer udfører en landbrugsaktivitet i form af en landbrugsproduktion (fx erhvervsmæssigt dyrehold) eller har minimum 0,30 ha sammenhængende dyrket eller udyrket landbrugsareal, hvor GLM-reglerne bliver overholdt.

Du skal være opmærksom på, at lysåbne arealer og arealer med eksempelvis juletræer og pyntegrønt i fredskov ikke betragtes som landbrugsarealer og dermed ikke indgår i minimumsgrænsen på de 0,30 ha.

Hvis hele bedriften er tilplantet med skov, kan du ikke betragtes som aktiv landbruger og dermed ikke få Enkeltbetaling. Dette gælder også, selvom om skoven er tilplantet med tilskud til skovrejsning fra Naturstyrelsen.

- [Læs mere i afsnittet "Enkeltbetaling for arealer med tilskud til skovrejsning"](#)

Arealer omfattet af miljøtilsagn under landdistriktsprogrammet

Du kan ikke få Enkeltbetaling, hvis hele bedriften er omfattet af et miljøtilsagn efter landdistriktsprogrammet, og dette medfører, at jorden ikke mere er landbrugsjord, men overgår til natur eller bliver til søer eller vådområder. Hvis jorden ikke længere er landbrugsjord, betragtes du ikke som aktiv landbruger. Det samme gælder, hvis du kun har arealer omfattet af undtagelsesbestemmelserne i artikel 34.

- [Læs mere i afsnittet "Undtagelsesbestemmelserne i artikel 34"](#)

Se definition af en landbruger, landbrugsaktivitet og landbrugsareal:

- Artikel 2, litra a, c og h i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og reglerne om minimumsgrænsen på 0,30 ha:

- §4, stk. 3 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

 Artikel 13, stk. 9 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009

Hvilken dag er rådighedsdatoen?

Du kan søge Enkeltbetaling for det støtteberettigede landbrugsareal, som du råder over som ejer eller forpagter ved udløb af ansøgningsfristen den 23. april 2013.

Det betyder fx, at hvis du sælger eller bortforpagter et areal efter ansøgningsfristen, skal du som sælger/bortforpagter indsende Fællesskemaet, hvis du søger om Enkeltbetaling. Det gælder også, hvis salgs- eller forpagtningsaftalen er indgået inden ansøgningsfristen den 23. april 2013.

Bemærk, at ansøger har det fulde ansvar for, at støttebetingelserne er overholdt hele kalenderåret, også selvom arealet er solgt eller bortforpagtet efter ansøgningsfristen.

Hvis du søger støtte for forpagtede arealer, bør du sikre dig en skriftlig aftale, der giver dig rådighed over arealerne på datoen for ansøgningsfristen.

Hvis du i en kontrolsituation ikke kan dokumentere, at du rådede over arealerne den 23. april 2013, betragtes det som en arealafvigelse. Dette medfører bortfald af støtte for arealet samt evt. yderligere nedsættelse af støtten. Dokumentation kan fx være en forpagtningsaftale, eller hvis denne er mundtlig, bankudskrift for betaling af forpagtningsafgift.

- [Læs mere i afsnittet "Kontrol og nedsættelse af støtten"](#)

Søg ikke om Enkeltbetaling for arealer, som du har græsningsret på

Hvis du har en aftale om græsningsret på et areal, kan du ikke søge støtte for arealet. Græsningsret betyder, at man har ret til at sætte dyr på græs eller tage slæt på arealet, men at arealet i øvrigt drives for ejerens eller forpagterens regning og risiko. Det er derfor den landbruger, som ejer eller forpagter arealet, der skal anmelde arealet i sin ansøgning.

Se reglerne om rådighed:

- §4, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Artikel 35 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om græsningsret:

- §3, stk. 4 i bekendtgørelse nr. 28 af 18. januar 2012

Minimumsgrænser for direkte støtte

Din ansøgning skal omfatte mindst 2,00 ha under en eller flere af følgende ordninger:

- Enkeltbetaling
- Særlig miljøstøtte under artikel 68 (Ekstensivt landbrug, Produktion af flerårige energiafgrøder, Etablering af flerårige energiafgrøder, Støtte til landbrugere til afgrødevariation, Pleje af EB-græsarealer, Etablering af økologiske frugttræer og bærbuske)

Det er desuden en betingelse, at der udbetales støtte for arealerne. Hvis du kun søger Enkeltbetaling, skal du også have betalingsrettigheder svarende til mindst 2,00 ha. Dette gælder uanset værdien af de betalingsrettigheder, som du råder over. Det har derfor ingen betydning, om betalingsrettighederne er forhøjet med tillæg, således at værdien evt. overstiger 300 euro (ca. 2.237 kr.).

Søger du for mindre end 2,00 ha, kan du kun modtage støtte, hvis du samtidig får udbetalt mindst 300 euro (ca. 2.237 kr.) for enten

- særlige betalingsrettigheder (udbetalt på grundlag af en husdyrproduktion) eller
- i handyrpræmier.

Bemærk, at hvis du får udbetalt kompensation for randzoner, regnes denne ikke med i minimumsbeløbet på de 300 euro.

Mindst en af minimumsgrænserne skal være overholdt

Hvis du opfylder arealgrænsen på 2,00 ha, men præmierne for dine handyr kun er på 2.000 kr. (mindre end 300 euro), kan du få udbetalt støtte både for arealet og for handyrene.

Hvis dine præmier for handyr er på 5.000 kr., men dit støtteberettigede landbrugsareal kun udgør 1,50 ha, kan du få støtte for både 1,50 ha og for handyrene.

Hvis du har 3,00 ha landbrugsareal i alt og betalingsrettigheder svarende til 1,00 ha opfylder du som udgangspunkt ikke minimumskravet. Hvis du også modtager særlig miljøstøtte under artikel 68 for 1,00 ha, opfylder du minimumsbetingelsen og får udbetalt Enkeltbetaling. Det er en forudsætning, at det areal, hvor du søger om støtte under artikel 68, er en af de øvrige 2 hektarer. Derved udgør det samlede areal med miljøstøtte og Enkeltbetaling tilsammen minimum 2,00 ha.

Bemærk, at minimumsgrænserne ikke gælder for miljø- og økologitilsagn.

- Læs mere om støtteberettigede arealer i afsnittet "Støtteberettigede arealer under ordningen Enkeltbetaling"
- Gå til [Vejledning om handyrpræmier for tyre og stude på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Se reglerne om minimumsgrænser:

- [§ 3 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Artikel 28, stk. 1 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Hvad betyder kravene om krydsoverensstemmelse?

Når du søger om støtte under ordningen Enkeltbetaling, skal du overholde en række krav om krydsoverensstemmelse for at få udbetalt det fulde støttebeløb. Krydsoverensstemmelse omfatter lovgivning vedrørende miljø, dyrevelfærd, sundhed og god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).

Den landbruger, der ansøger om støtte, er ansvarlig for, at kravene om krydsoverensstemmelse bliver overholdt i hele kalenderåret på hele bedriften.

Kravene ligger inden for følgende fire områder:

God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)

N.B.! Afsnittet er under revision – ændret afsnit offentliggøres snarest muligt.

Miljø

Fx krav til beskyttelse af grundvand mod forurening, dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb og søer samt udarbejdelse af gødningsregnskab.

Folke-, dyre- og plantesundhed, samt identifikation af dyr

Krav til øremærkning, registrering af dyr samt håndtering af medicinsk affald, pesticider og foderstoffer m.v.

Dyrevelfærd

Krav til behandling af dyr, staldindretning, tilstrækkeligt foder og vand, beskæftigelsesmateriale til svin og faglig uddannelse af personale m.v.

Hvad sker der hvis kravene ikke overholdes?

Hvis kravene om krydsoverensstemmelse ikke overholdes, kan støtten blive nedsat eller helt bortfalde, uanset at alle reglerne under ordningen Enkeltbetaling er overholdt. Hvis du hverken søger Enkeltbetaling, anden direkte støtte eller landdistriktsstøtte i et kalenderår, kan støtten ikke

reduceres i det pågældende år, men du kan stadig blive pålagt evt. sanktioner som følge af overtrædelser af den lovgivning, som danner grundlag for kontrol.

Hvis kravene ikke overholdes, er ansøger ansvarlig for overtrædelser, der direkte kan tilskrives ansøger. Ansøger er også ansvarlig, hvis ansøger har undladt at rette op på et forhold, der har medført en overtrædelse af reglerne om krydsoverensstemmelse i et tidligere år.

Der er udarbejdet en særskilt vejledning om krydsoverensstemmelse, hvor du kan læse mere om de enkelte krav.

- [Gå til "Vejledning om krydsoverensstemmelse"](#)

Se kravene om krydsoverensstemmelse:

- [Artikel 4, stk. 1 i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Force majeure og usædvanlige omstændigheder

Hvis helt ekstraordinære og uforudsigelige begivenheder medfører, at du ikke kan overholde reglerne under ordningen Enkeltbetaling, kan der efter en konkret vurdering ses bort fra det.

Eksempler på disse begivenheder er dødsfald, alvorlig sygdom, naturkatastrofer eller brand samt udbrud af smitsomme sygdomme i besætningen.

Begivenheden skal vedrøre dig, din nærmeste familie eller din bedrift. Der skal være sammenhæng mellem årsagen til den manglende overholdelse af reglen og tidspunktet for begivenheden.

For at du kan påberåbe dig force majeure eller udsædvanlige omstændigheder, skal du underrette NaturErhvervstyrelsen senest 10 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du igen er i stand til det. Du skal også indsende dokumentation for, at der foreligger force majeure eller usædvanlige omstændigheder i form af fx en lægeattest.

Se reglerne om force majeure og usædvanlige omstændigheder:

- [Artikel 75 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1122/2009 af 30. november 2009](#)

- [Artikel 31 i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

3. Hvilke arealer er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling?

Støtteberettigede landbrugsarealer kan være både dyrkede og udyrkede arealer samt arealer med permanent græs og permanente afgrøder, herunder lavskov.

Bemærk, at følgende arealer ikke er støtteberettigede:

- Arealer med juletræer og pyntegrønt
- arealer anvendt til andre formål end landbrug,
- ikke-dyrkbare arealer
- naturarealer, medmindre de er omfattet af artikel 34.

I de følgende afsnit kan du læse mere om betingelserne for støtte for de forskellige arealtyper.

For at kunne søge om Enkeltbetaling skal du råde over arealerne som ejer eller forpagter den 23. april 2013.

- [Læs mere i afsnittet "Hvilken dato er rådighedsdatoen?"](#)

Hovedaktiviteten skal være landbrug

Støtteberettigede arealer skal anvendes til landbrugsformål i hele kalenderåret.

Dog er der en række ikke-landbrugsmæssige aktiviteter, som er tilladt i op til 8 eller 28 dage, eksempelvis anlægsarbejder, arkæologiske forundersøgelser og arrangementer med landbrugsmæssig relevans.

- [Læs mere i afsnittet "Landbrugsarealer du anvender til andre aktiviteter end landbrugsdrift"](#)

Arealer med miljøordninger eller skovrejsning

Arealer med tilsagn om tilskud under visse miljøordninger, tilsagn om tilskud til privat skovrejsning, eller arealer som indgår eller har indgået i et vand- og naturprojekt, kan danne grundlag for Enkeltbetaling, selvom betingelserne for støtte under ordningen Enkeltbetaling ikke længere er opfyldt. Det er dog en forudsætning, at der retmæssigt blev udbetalt Enkeltbetaling for arealet i 2008.

- [Læs mere om arealer med tilskud under miljøordninger i afsnittet "Undtagelsesbestemmelserne i artikel 34"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Enkeltbetaling for arealer med tilskud til skovrejsning"](#)

Se kravet om at hovedaktiviteten skal være landbrug:

Artikel 34, stk. 2, litra a) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

reglen om midlertidig opbevaring:

- § 3, stk. 5, litra 1) i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013

om udbetaling for skovarealer:

 Artikel 34, stk. 2, litra b), ii) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

definitionen af en landbrugsparcel og anvendelse af denne:

- Artikel 2, litra 1) og 15) i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

og definitionen af agerjord, græsarealer, permanente græsarealer, planteskoler og lavskov med kort omdriftstid:

 Artikel 2, litra a), c), d), m) og n) i Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009

Hvilke andre arealer er støtteberettigede?

Udover arealer i omdrift er også arealer med permanent græs, permanente afgrøder, lavskov samt udyrkede arealer støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

Dyrkede arealer

Dyrkede arealer skal anvendes landbrugsmæssigt, men der er ikke krav om høst af afgrøder på de arealer, hvor du søger om støtte under ordningen Enkeltbetaling.

Dette gælder dog ikke for arealer med permanente afgrøder og lavskov.

Udyrkede arealer

Udyrkede landbrugsarealer er støtteberettigede på linje med dyrkede landbrugsarealer, hvis GLM kravene er overholdt på arealet. Der gælder dog også regler for hvilke planter, der må være på udyrkede arealer.

- Læs mere i afsnittet "Hvad må udyrkede landbrugsarealer anvendes til?"

Arealer med træer og buske

Støtteberettigede arealer skal holdes fri for træer og buske. Der kan dog være op til 50 enkeltstående træer og buske over en meter pr. hektar. Klynger af træer og buske skal fratrækkes det støtteberettigede areal.

- Læs mere i afsnittet "Træer og buske på støtteberettigede arealer"

Se reglerne om træer eller buske på landbrugsarealer:

- § 5, stk. 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

om udyrkede arealer:

- §§ 3-4 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013

definitionen af en landbruger og bedrift:

 Artikel 2, litra a) og b) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

regler for udbetaling for skovarealer:

 Artikel 34, stk. 2, litra b), ii) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

definitionen af en landbrugsparcel og anvendelse af denne:

 Artikel 2, litra 1) og 15) i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

og definitionen af agerjord, græsarealer, permanente græsarealer, planteskoler og lavskov med kort omdriftstid:

 Artikel 2, litra a), c), d), m) og n) i Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009

Hvornår skal arealerne være støtteberettigede?

De arealer, du søger om Enkeltbetaling for, skal være støtteberettigede i hele det pågældende kalenderår.

Hvis betingelserne ikke er opfyldt på et areal (del af en mark eller en hel mark) hele året, skal det trækkes ud af ansøgningen. Du kan dog kun trække arealer ud af ansøgningen, hvis du ikke inden:

- er blevet kontaktet af NaturErhvervstyrelsen om, at der er uregelmæssigheder i støtteansøgningen
- har modtaget varsel om kontrolbesøg, eller
- har haft kontrolbesøg, og der er konstateret uregelmæssigheder.

Den landbruger, der har anmeldt arealet i sit Fællesskema, er ansvarlig for, at arealet er støtteberettiget hele kalenderåret. Det gælder også ved salg eller bortforpagtning efter ansøgningsfristen.

- Læs mere om at trække arealer ud af ansøgningen i afsnittet "Frist for ændring af ansøgningen"

Se reglen om hvornår et areal er støtteberettiget:

 Artikel 34, stk. 2 litra B i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Omgåelse

Hvis en ansøger i strid med ordningens formål kunstigt har skabt forudsætninger for støtte, udbetales der ikke støtte, uanset om de formelle støttebetingelser er overholdt.

Se reglerne om tilbagetrækning af en støtteansøgning:

 Artikel 25 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

og om omgåelse:

 Artikel 30 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Hvilke regler gælder for dyrkede landbrugsarealer?

Du kan dyrke alle former for landbrugsafgrøder, herunder permanente frugt- og grøntafgrøder, samt planteskolekulturer. Arealer med juletræer og pyntegrønt er dog ikke støtteberettigede.

Arealer, som du søger støtte for, skal drives landbrugsmæssigt og i overensstemmelse med god landmandspraksis og lokalt anerkendte normer. Det betyder bl.a., at der skal anvendes normal udsædsmængde, og at arealer under normale vejrforhold skal være tilplantet inden for bestemte frister (se nedenfor).

Der skal desuden foretages eftersåning på græsarealer, hvor plantedækket ødelægges eller går ud. Græsarealer, hvor plantedækket permanent er slidt helt væk (fx vinterhestefolde), er ikke støtteberettigede. Hvis et græsareal slides helt ned som følge af husdyr, skal arealet have mulighed for hvile og retablering i løbet af året for at være støtteberettiget. Mindre arealer omkring foderpladser, hvor plantedækket er slidt helt væk, er dog støtteberettigede.

Frister for etablering af afgrøder

Dyrkede arealer skal under normale vejrforhold være sået eller tilplantet:

Seneste såning eller tilplantning	den 31. maj
-----------------------------------	-------------

For visse afgrødetyper er der andre frister:

Lavskov - seneste tilplantning	den 15. juni
Grøntsager som traditionelt bliver sået eller udplantet sent – seneste tilplantning	den 30. juni
Kål, porrer, salat, bladselleri, gulerødder, bønner, knoldfennikel og radiser – seneste tilplantning	den 15. august

Hvis arealerne bliver tilsået eller tilplantet efter de nævnte frister, vil de blive betragtet som udyrkede landbrugsarealer. Bemærk, at disse arealer så skal

opfyldte reglerne om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) for udyrkede landbrugsarealer.

- [Læs mere om GLM i afsnittet: "Hvad betyder kravene om krydsoverensstemmelse?"](#)

Arealerne skal være dyrkbare

Støtteberettigede landbrugsarealer skal være dyrkbare og være egnet til mekanisk jordbehandling og høst i perioden 15. maj - 15. september under normale vejrforhold.

- [Læs om krav til græsarealer i afsnittet "Arealer med græs"](#)

Se reglerne om støtteberettigede hektar:

[Artikel 34, stk. 2, litra a\) i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

definitionen af landbrugsareal:

[Artikel 2, litra h\) i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 18. januar 2009](#)

definitionen af agerjord, permanente afgrøder og permanente græsarealer:

[Artikel 2 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009](#)

reglerne om tilsæningsfrister:

[§ 6 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

om perioden for afgræsning eller slæt:

[§ 2, stk. 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 56 af 26. januar 2012](#)

om græs i omdrift, som under normale vejrforhold skal kunne dyrkes og høstes i perioden 15. maj - 15. september:

[§ 5, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

og om god landmandspraksis:

[§ 5, stk. 4 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Afgrøder på dyrkede arealer

Dyrkes et landbrugsareal med landbrugsafgrøder, er det støtteberettiget under ordningen Enkeltbetaling. Arealer med juletræer og pyntegrønt er dog ikke støtteberettigede.

Bemærk, at arealet skal opfylde støttebetingelserne hele kalenderåret.

I de følgende afsnit kan du læse mere om støttebetingelser for de enkelte afgrødekategorier.

Se reglerne om udbetaling af Enkeltbetaling for skovarealer:

Artikel 34, stk. 2, litra b), ii) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

definitionen af en landbrugsparcel og anvendelse af denne:

Artikel 2, litra 1) og 15) i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

definitionen af agerjord, græsarealer, permanente græsarealer, planteskoler og lavskov med kort omdriftstid:

Artikel 2, litra a), c), d), m) og n) i Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009

reglen om at landbrugsarealer skal være støtteberettigede hele kalenderåret:

Artikel 34 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og de almindelige betingelser for støtte:

§§ 4-9 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Afmelding af landbrugsarealer

Det er muligt at afmelde et landbrugsareal for en periode på min. 5 år, således at betingelserne for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) ikke skal overholdes i denne periode. Bemærk, at arealer med tilsagn ikke kan afmeldes, jf. nedenfor.

Et afmeldt landbrugsareal er ikke støtteberettiget, og der må ikke foregå nogen form for landbrugsaktivitet på arealet, herunder afgræsning. Arealet kan dog slås i 5 års-perioden, men plantematerialet skal efterlades urørt på arealet. Et afmeldt landbrugsareal har ikke nogen gødningskvote og indgår ikke i bedriftens harmoniareal.

Hvis det konstateres, at arealet alligevel anvendes landbrugsmæssigt, vil det blive lagt til grund, at GLM ikke har været overholdt på arealet siden afmeldingen. Der vil i dette tilfælde blive beregnet en GLM-støttenedsættelse svarende til den for udyrkede arealer det år afmeldingen, som landbrugsareal, finder sted. Dette gælder uanset, om arealet er blevet overdraget til en anden ansøger. Hvis ansøger kan dokumentere, at arealet har overholdt GLM alle år siden afmeldingen, vil der dog ikke blive beregnet en GLM-sanktion.

Arealet skal hvert år indtegnes og anføres i Fællesskemaet med afgrødekode 906 og markeres med "Nej" i kolonnen "Der søges Enkeltbetaling" på markplanen. Ved brug af afgrødekode 906 tilkendegiver du samtidig, at arealet ikke anvendes landbrugsmæssigt i en periode på min 5 år. Bemærk, at forpligtelsen til ikke at anvende arealet landbrugsmæssigt består, selvom arealet sælges eller bortforpagtes.

Vær desuden opmærksom på, at arealer med tilsagn under Landdistriktsprogrammet (inkl. Ø-støtte) ikke kan afmeldes, da du i forbindelse med tilsagnet har forpligtet dig til at overholde tilsagnsforpligtelserne. Ligeledes kan der heller ikke søges om landdistriktsstøtte eller nye tilsagn i den

periode, hvor arealet er afmeldt.

Bemærk yderligere, at driftslovens bestemmelser stadig er gældende for arealet, selvom det afmeldes som landbrugsareal under landbrugsstøtteordningerne.

Se reglerne om afmelding af landbrugsarealer:

§ 1 stk. 3 og § 9 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013.

- [Læs mere om driftsloven](#)

Vær desuden opmærksom på, at arealet i afmeldeperioden kan blive omfattet af en § 3-forpligtelse jf. naturbeskyttelsesloven. For at undgå dette, kan du anmode kommunen om en 15-årig genopdyrkningsret på arealet.

Arealer med græs

Landbrugsarealer med græs er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

Græs opdeles efter EU-bestemmelserne i to typer:

- Græs i omdrift
- Permanent græs.

Definitioner:

- Græs i omdrift: Landbrugsarealer, der anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder, både tilsåede og naturlige, og som indgår i bedriftens normale omdrift (rotationsdrift). Hvis et areal har været anmeldt med græs i omdrift 5 år i træk, skal arealet det efterfølgende år tilsås med en anden afgrøde. Hvis dette ikke sker, bliver arealet til permanent græs.
- Permanent græs: Landbrugsarealer, der anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder, både tilsåede og naturlige, og som har ligget med græs eller andet grøntfoder i mere end 5 år. Det gælder også, hvis arealet har været pløjet og straks igen udlagt med græs eller andet grøntfoder i løbet af perioden på 5 år.

Ved græs forstås græsarter, der er egnet til afgræsning, hø eller ensilage.

Ved grøntfoder forstås kløver og andre bælgplanter samt urteagtige planter, der naturligt indgår i foderet til drøvtyggere og heste.

- [Se billeder af og læs om de støtteberettigede plantearter på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Græsarealer skal være så tørre og have en sådan beskaffenhed, at de kan afgræsses eller udnyttes til slæt i følgende perioder:

- 15. maj - 15. september / gælder for græs i omdrift.

- 1. juni - 31. august / gælder for permanent græs

Vær opmærksom på, at der er yderligere regler for omlægning af græsmarker, herunder tidspunkt for omlægning, i NaturErhvervstyrelsens gødskningsbekendtgørelse.

- [Gå til NaturErhvervstyrelsens gødskningsbekendtgørelse](#)

Se definitionen af græsarealer:

- [§ 11 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

 [Artikel 2, litra c i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009](#)

 [Artikel 2, litra d i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009](#)

reglerne for afgræsning og slæt:

- [§ 2, stk. 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

og for græs i omdrift, som under normale vejrforhold skal kunne dyrkes og høstes i perioden 15. maj - 15. september:

- [§ 5, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Hvilke støttebetingelser gælder for arealer med græs?

Regler for plantedække

Græsarealer skal have et plantedække, der overvejende består af græs eller andet grøntfoder, dvs. græs, kløver og andre bælgplanter samt urteagtige plantearter, som naturligt indgår i foderet til drøvtyggere og heste.

Bemærk, at reglerne for plantedække gælder for hele kalenderåret.

- [Læs mere om regler for velplejede græsarealer – undtagelser fra reglerne om ikke-godkendte plantearter](#)

Krav om årlig slåning eller afgræsning

Arealer anmeldt som permanente græsarealer og græsarealer i omdrift skal slås mindst én gang årligt i perioden 1. juli - 15. september. Slåningen kan erstattes af afgræsning, men arealerne skal holdes fri for opvækst af træer og buske.

Vær opmærksom på, at slåningskravet skal overholdes på hele det indtegnede areal, hvis arealet eller dele af arealet har været støtteberettiget på et tidspunkt siden 2005. Dette gælder også, hvis du har indtegnet et større areal på markkortet, end du har opgivet i din ansøgning.

Se reglerne for slåning eller afgræsning af græsarealer:

- [§ 5, stk. 1 og § 6, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

og om definition af de græsarealer, der er omfattet af slåningskravet:

- [§ 2, stk. 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

Græs - ikke-støtteberettigede arealer

Områder af marken, hvor mere end 50 pct. af overfladen er dækket af andre plantetyper end græs eller andet grøntfoder, er ikke støtteberettigede.

De plantearter, som ikke er godkendt, er bl.a. følgende:

- Vådbundsplanter (fx lysesiv, kæruld, kogleaks, kveller (salturt), dunhammer, mose-bunke, tagrør og manna-sødgræs)
- Stive græsarter (fx marehalm, stiv kvik, rørgræs, hjælme, vadegræs, katteskæg og elefantgræs)
- Vedplanter (fx træer, buske, lyng, gyvel, brombær og revling)
- Aggressive plantearter (fx brændenælder, tidsler og flyvehavre)
- Giftige plantearter (fx brandbæger, fingerbøl, kær-padderokke, og kæmpebjørneklo)
- Siv og halvgræsser (fx harril og star)
- Andre arter, som ikke er græs eller andet grøntfoder (fx bregner, dueurt, gederams, mjøduert, vild kørvel, skræppearter og rød hestehov).

På NaturErhvervstyrelsens hjemmeside findes der yderligere information og eksempler på støtteberettigede og ikke-støtteberettigede plantearter på græsarealer:

- [Se billeder af støtteberettigede plantearter på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)
- [Se billeder af ikke-støtteberettigede plantearter på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Undtagelser

Mosebunke, manna-sødgræs og rørgræs er dog støtteberettigede plantearter, hvis de findes på velplejede græsarealer.

Se reglerne om plantedække på græsarealer:

- [§ 11, stk. 4 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Velplejede græsarealer - undtagelser fra reglerne om ikke-godkendte plantearter

Velplejede græsarealer, hvor mosebunke, manna-sødgræs og rørgræs indgår i plantedækket, er støtteberettigede.

Med velplejet menes, at de tre græsarter på intet tidspunkt opnår en højde på over 40 cm, ved fx afgræsning eller slæt på arealet.

For at sikre at planternes højde ikke overstiger 40 cm, kan der tages slæt eller afgræsses tidligt i vækstsæsonen (medio juni) efterfulgt af slæt eller afgræsning senere i vækstsæsonen. Med denne plejestrategi kan det også undgås, at de tre arter spredes i et u hensigtsmæssigt omfang.

Hvis et areal med de tre græsarter ikke er velplejet, vil arealet ved beregning af procentandelen med græs og grøntfoder indgå i den del af plantedækket, der ikke er støtteberettiget.

Se reglerne om slåning eller afgræsning af græsarealer:

- [§ 5, stk. 1 og § 6, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

Beregning af procentdel med græs og andet grøntfoder

Hvis en mark består af områder med varierende græsindhold i plantedækket, skal procentdelen af græs og andet grøntfoder fastlægges for hver del af marken (se figur A.1).

Dele af marken med:

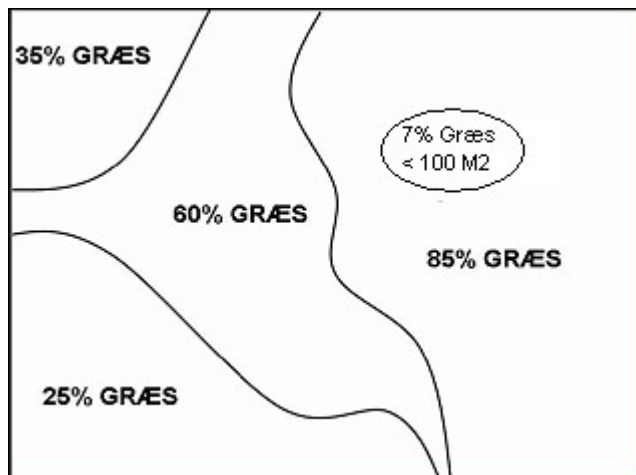
- mere end 50 pct. græs og andet grøntfoder - godkendes i deres helhed
- 50 pct. græs eller derunder - er i deres helhed ikke støtteberettiget (se figur A.2).

Der kan kun medregnes de dele af marken, som hver for sig udgør et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha. Arealer under 0,30 ha ses som sammenhængende, hvis der er en støtteberettiget passage på min. 4 meter mellem dem. "Pletter" på under 100 kvadratmeter med under 50 pct. græs og andet grøntfoder, kan dog godkendes, hvis området er en del af en helhed, hvor plantedækket opfylder betingelserne.

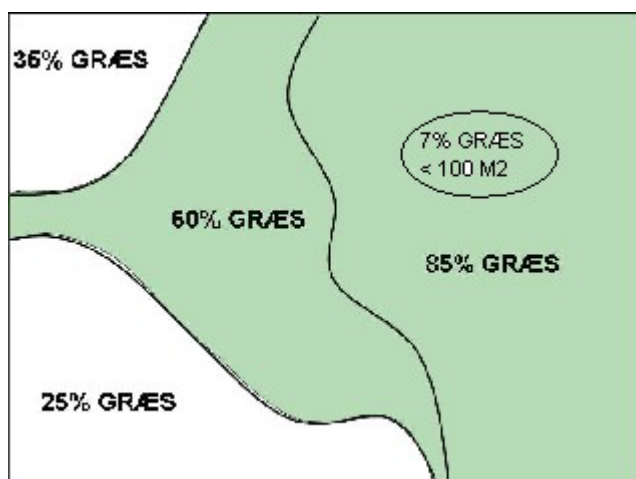
Du har ansvaret for at anmelde markerne, herunder græsarealer, korrekt i Fællesskemaet. Du skal derfor foretage eventuelt fradrag for arealer eller dele af arealer, der ikke opfylder betingelserne for støtte.

Hvis det ved kontrol konstateres, at det areal, der er søgt støtte for, ikke opfylder betingelserne, vil der blive foretaget fradrag i det støtteberettigede areal. Dette vil blive betragtet som en arealafvigelse, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af støtten.

- [Læs mere i afsnittet "Kontrol og nedsættelse af støtte"](#)

Figur A.1 Eksempel på inddeling af en mark med græs i områder med relativt ensartet plantedække

Figur A.2. Fastlæggelse af den støtteberettigede del af en mark med græs i eksemplet i figur A.1. De lyse områder i figuren er ikke støtteberettigede pga. en græsandel på under 50.

Se reglerne om minimum 0,30 ha:

- § 4, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

og om andelen af græs:

- § 11, stk. 4 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Eksempel på beregning af procentdel med græs og foderplanter

En ansøger har en eng på 5,00 ha med permanent græs i en ådal. Engen afgræsses af kreaturer. Den lavest beliggende del af engen ned mod åen er tæt bevokset med lysesiv og tagrør, som derefter gradvis afløses af græsmarksplanter.

På de første 20 m fra åen (0,50 ha) består plantedækket udelukkende (mere end 95 pct.) af lysesiv og tagrør. På den resterende del af arealet består den overvejende del af plantedækket samlet set af græs eller andet grøntfoder. Spredt over engen er der en vis forekomst af lysesiv og tidsler, men græs og andet grøntfoder er dominerende og udgør mere end 50 pct. af plantedækket.

I ansøgning om Enkeltbetaling kan ansøger anmelde engen med 4,50 ha permanent græs og markerer "Ja" i kolonnen "Der søges Enkeltbetaling" på markplanen.

Ansøger kan derimod ikke få støtte for de 0,50 ha af arealet, hvor mere end 95 pct. af plantedækket består af lysesiv og tagrør. For de 0,5 ha er der flere muligheder:

- Arealet bringes i en tilstand, så det overholder støttebetingelserne for græs. Der kan derefter søges om Enkeltbetaling for arealet. GLM-kravene skal være overholdt på arealet.
- Ansøger anmelder arealet som græs og markerer "Nej" i kolonnen "Der søges Enkeltbetaling" på markplanen (ikke støtteberettiget, men GLM-kravene for græsarealer skal være overholdt)
- Arealet afmeldes som landbrugsareal, og må ikke udnyttes landbrugsmæssigt, fx ikke afgræsses. GLM-kravene skal ikke være overholdt på arealet.
- Arealet anmeldes til kommunen som naturareal. GLM-kravene skal ikke være overholdt på arealet.
- Evt. ansøge om MVJ-tilsagn, hvis arealet opfylder forpligtelserne til dette. GLM-kravene skal være overholdt på arealet.

Bemærk, at de første 10 meter er underlagt randzonenloven.

- [Gå til Vejledning om randzoner og compensation](#)

Hvis et areal afmeldes som landbrugsareal i relation til landbrugsstøtteordningerne, er arealet fritaget for at opfylde GLM-kravene i afmeldeperioden, forudsat at arealet ikke anvendes landbrugsmæssigt. Hvis et areal anmeldes til kommunen som naturareal, er det ligeledes undtaget GLM-kravene, og det skal ikke anmeldes i Fællesskemaet. Bemærk, at et afmeldt areal ikke må anvendes landbrugsmæssigt, dvs. heller ikke afgræsses.

- [Læs mere om afmelding af landbrugsarealer i relation til landbrugsstøtteordningerne her](#)
- [Læs mere om afgrødekoder i Vejledning til Fællesskema 2013](#)

Bevarelse af permanente græsarealer

Hvert medlemsland i EU skal løbende registrere udviklingen i arealet med permanent græs. Arealet sammenlignes med en referenceandel, som er størrelsen af arealet med permanent græs i 2003 i forhold til det samlede landbrugsareal i 2005. Andelen af permanent græs, i forhold til det samlede landbrugsareal, opgøres årligt på grundlag af oplysninger i Fællesskemaet.

Hvis andelen for det aktuelle år falder i forhold til referenceandelen, vil der afhængigt af faldets størrelse blive foretaget et eller flere nye tiltag (ordninger)

for at modvirke yderligere fald i andelen med permanent græs. Disse tiltag afhænger af størrelsen af faldet.

Arealer, der er permanente græsarealer, som følge af et miljøtilsagn, bliver ikke omfattet af disse ordninger. Bemærk, at undtagelsen ikke gælder for arealer omfattet af de særlige etårige miljøordninger, dvs. Ekstensivt landbrug og Pleje af EB-støtteberettigede græsarealer.

- [Læs mere i vejledningerne om miljøordningerne på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Fald i andelen af permanente græsarealer overstiger 5 pct. på landsplan.

Hvis andelen med permanente græsarealer på landsplan falder med mere end 5 pct. i forhold til referenceandelen, skal der søges om tilladelse til at inddrage permanente græsarealer i omdriften. En tilladelse kan eventuelt være betinget af, at et andet areal af tilsvarende størrelse udlægges med permanent græs.

Fald i andelen af permanente græsarealer overstiger 10 pct.

Hvis andelen med permanente græsarealer falder med mere end 10 pct., kan landbrugere blive pålagt, enten at:

- genetablere (helt eller delvis) de permanente græsarealer, der er blevet inddraget, eller at
- udlægge tilsvarende arealer som permanente græsarealer.

Hvis der etableres en ordning om retablering af permanente græsarealer

Hvem bliver pålagt forpligtelser?

Det er kun landbrugere, der modtager støtte, og som råder over permanente græsarealer, der er blevet inddraget til anden anvendelse, der kan blive pålagt en forpligtelse til at genetablere et permanent græsareal. Forpligtelsen omfatter arealer, der er overgået til anden anvendelse inden for de seneste 24 måneder forud for datoen for indgivelse af ansøgning om støtte.

Se reglerne om bevarelse af permanente græsarealer:

- [§ 12 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

[Artikel 4 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1122/2009 af 30. november 2009](#)

Permanente græsarealer solgt efter 2003

Hvis det permanente græsareal, der er inddraget i omdriften, er blevet solgt eller bortforpagtet efter omlægningen, har salgstidspunktet betydning for, om arealet er omfattet af krav om retablering.

Kun hvis overdragelsen (salg eller bortforpagtning) fandt sted efter 7. maj 2004, er køber af arealet forpligtet til at udlægge et tilsvarende areal som permanent græs.

Permanente græsarealer retableret efter pålæg

Efter et pålæg om retablering af et permanent græsareal vil arealet blive betragtet som permanent græsareal allerede fra datoen for retablering eller udlægningen som permanent græsareal.

Græsarealet vil derefter være underlagt reglerne om tilladelse til ompløjning samt reglerne om etablering allerede fra det første år, uanset at det har været udlagt med græs i mindre end 5 år.

Disse arealer skal anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder i 5 på hinanden følgende år fra tidspunktet for omlægningen.

Se reglerne om græsarealer solgt efter 2003 samt, at retablerede græsarealer opfattes som permanente græsarealer fra retableringstidspunktet:

- [Artikel 4, stk. 2 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1122/2009 af 30. november 2009](#)

Regler for markblokke med fælles græsningsarealer

Ved et fælles græsningsareal forstås et areal, som anvendes til en fælles afgræsning for husdyr tilhørende en gruppe landbrugere, som i fællesskab råder over det samlede areal. Markblokke med fælles græsningsarealer har numre, der begynder med 111888-xx. Med fælles afgræsning menes, at dyrene har fri adgang til hele arealet, der ikke er opdelt i mindre marker til brug for den enkelte landbrugers dyr.

Markblokke med arealer der ikke længere anvendes som fælles græsarealer

Hvis du anmelder marker i en markblok, som tidligere var et fælles græsningsareal, og arealet ikke længere anvendes til fælles afgræsning for husdyr, skal du meddele dette til NaturErhvervstyrelsen. Markblokken vil derefter blive ændret til en almindelig markblok.

For arealer, som ikke anvendes til fællesgræsning, gælder, at den enkelte ansøger skal indtegne de arealer, som vedkommende råder over.

- [Gå til afsnittet "Fælles græsningsarealer hvor støttebetingelserne ikke er opfyldt"](#)

Permanente afgrøder

Ved permanente afgrøder forstås kulturer uden for omdriften. Alle former for permanente afgrøder er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling, heriblandt arealer med frugttræer, frugtbuske, stauder, lavskov og vinstokke (se undtagelser nedenfor).

Bemærk, at permanente græsarealer ikke hører under afgrøde-kategorien permanente afgrøder, og at der gælder særlige regler for lavskov, rørgræs og elefantgræs.

For at du kan få Enkeltbetaling, skal landbrugsarealer med permanente afgrøder drives landbrugsmæssigt med henblik på høst. I det enkelte tilfælde vil

der blive foretaget en konkret vurdering.

Som eksempler på, at et areal er drevet landbrugsmæssigt med henblik på høst, kan nævnes følgende:

- Arealet er drevet "plantagemæssigt", dvs. at afgrøden fremstår veldefineret og som en plejet kultur.
- Dokumentation for beplantning af arealet (kvittering for indkøb af planter).
- Fremvisning af dokumentation for salg af afgrøder.

Undtagelser

Arealer med juletræer og pyntegrønt er ikke støtteberettigede.

Se definitionen af permanente afgrøder:

Artikel 2, litra b i Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009

Arealer med gartneriafgrøder og planteskolekulturer

Alle arealer med planteskolekulturer, inklusive permanente afgrøder og skovplanter, er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling. Arealer med gartneriafgrøder (herunder frugttræer og frugtbuske) og planteskolekulturer er støtteberettigede, uanset om de dyrkes på friland, under glas eller anden form for overdækning.

Bemærk, at støtteberettigede arealer skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha. Undtaget for dette krav er væksthuse/drivhuse.

Arealer med stiklinger og lignende anvendt i egen bedrift er dog kun støtteberettigede, hvis der er tale om stiklinger af planter, som er støtteberettigede efter udplantning.

Hvis planteskoler fx dyrker juletræsplanter til udplantning med henblik på salg, er arealet støtteberettiget. Du skal derfor kunne fremvise dokumentation for salg både for indeværende år og i nogle tilfælde også for tidligere år.

Undtagelser

Arealer med fx småplanter af juletræer, der skal anvendes på egne juletræsarealer, er ikke støtteberettigede.

Se reglen om mindstestørrelsen på et støtteberettiget areal (0,30 ha):

- § 4, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Arealer med blomstrende vækster

Arealer med alle former for blomstrende vækster, inklusive buske og stauder (et- og toårige arter) er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

Bemærk, at arealet skal drives landbrugsmæssigt - haver og parker er derfor ikke støtteberettigede.

Du skal kunne fremvise dokumentation for salg af produktionen både for indeværende år og i nogle tilfælde også for tidligere år.

Arealer med medicinplanter

Arealer med medicinplanter, der drives landbrugsmæssigt med henblik på høst, er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

Du skal kunne fremvise dokumentation for salg af produktionen både for indeværende år og i nogle tilfælde også for tidligere år.

Arealer med lavskov

Hvis du har arealer med lavskov, er disse kun støtteberettigede, hvis de drives landbrugsmæssigt med henblik på stævning. Arealet skal endvidere være på mindst 0,30 ha og være veldefineret og velafgrænset.

Det indebærer at arealet med lavskov skal anmeldes med samme størrelse (antal ha) areal hvert år indtil stævning.

Bemærk, at arealet skal være et landbrugsareal, og det må derfor fx ikke være beliggende i en skov med fredskovspligt.

Ved lavskovsarealer forstås arealer tilplantet med følgende arter eller slægter: Ahorn, ask, avnbøg, birk, el, eg, elm, hassel, løn, navr, pil og poppel, enten i blandinger eller i ren bestand.

Træerne skal stævnes senest ved udgangen af det 10. år efter etableringen eller seneste stævning. Dette krav gælder også de arealer, der er tilplantet før 2010, hvor reglerne vedrørende plantetæthed for ordningen blev ændret. Reglerne er omtalt i "Vejledning om Enkeltbetaling 2010".

Se reglerne om krav til arealer med lavskov, fx høst:

- [§ 10 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Antal træer pr. hektar

Arealer med lavskov skal til enhver tid være tilplantet med mindst 8.000 planter af ahorn, ask, avnbøg, birk, el, eg, elm, hassel, løn, navr, pil og poppel, enten i blandinger eller i ren bestand. For poppel i ren bestand er kravet dog mindst 2.000 planter pr. ha. Plantetæthedskravet er en støttebetingelse, og arealer, hvor plantetæthedskravet ikke er overholdt, er ikke støtteberettigede og vil blive underkendt.

Arealer med lavskov kan ud over de ovennævnte arter være tilplantet med op til 25 pct. buske og andre typer af træer (beregnet ud fra antallet af de

ovennævnte arter). Sådanne buske og andre typer træer skal være spredt ud i beplantningen som enkeltstående træer og buske.

Bemærk, at hvis du har søgt støtte under art. 68 ordningen "Etablering af flerårige energiafgrøder" eller "Produktion af flerårige energiafgrøder" gælder der særlige regler. Se Vejledning om Særlig miljøstøtte under artikel 68.

Bemærk yderligere, at ansøgere, der har søgt om Enkeltbetaling for arealer med lavskov i 2009, har været omfattet af plantetæthedsreglerne fra og med januar 2010.

Eksempel

Hvis beplantningen består af fx 8.000 piletræer, må der maksimalt være 2.000 buske og andre træer pr. ha spredt over hele beplantningen.

Se reglen om, at beplantninger med lavskov mindst skal udgøre 0,30 ha og bestå af mindst 8.000 plantede træer pr. hektar:

- [§ 10, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Anlæg af spor og gange

Indenfor lavskovsarealet må der være ubeplantede arbejdsarealer i form af ubefæstede kørespor og gange. Kørespor og gange må højst udgøre 20 pct. af arealet.

Bemærk, at hvis der er kørespor og gange på arealet, så skal antallet af planter være højere på den tilplantede del, for at opfylde kravet om mindst 8.000 planter pr. ha.

Eksempel

Du har 2,00 ha mark med lavskov tilplantet med pil, som du søger Enkeltbetaling for. På de 2,00 ha kan du nøjes med at tilplante de 1,60 ha og lade resten udgøre af ubefæstede kørespor- og gange. Da du dog stadigvæk skal opretholde et plantetal på minimum 8.000 pr. ha for hele arealet, dvs. 2,00 ha, betyder det, at du på de 1,60 ha skal have mindst 16.000 planter i alt.

Se reglen om at 20 pct. af lavskovsarealet må være arbejdsareal:

- [§ 10, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Det primære formål skal være lavskovsdrift

Lavskovsarealer skal være dyrket i henhold til gængse dyrkningsnormer. Det betyder, at arealet ikke må fremstå som et udyrket areal, der ikke er vedligeholdt eller fremstå som natur eller vildnis.

Bemærk, at hvis et areal tilplantes med lavskov med det formål at skabe læhegn, vildtremiser, natur o.l., så er arealet ikke støtteberettiget.

Lavskov skal plantes i en bredde på min. 7,5 m. De gængse europæiske dyrkningsnormer for lavskov foreskriver beplantning i dobbeltrækker med en afstand på 0,75 m mellem rækkerne og 1,5 m mellem dobbeltrækkerne. 4 dobbeltrækker med en indbyrdes afstand på 1,5 m (i alt min. 7,5 m) er således mindste mål for en støtteberettiget lavskovbeplantning.

Se reglen om at lavskov med kort omdriftstid, som anvendes til landbrugsaktivitet, er støtteberettiget:

 [Artikel 34, stk. 2 \(a\) i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Lavskov skal anmeldes hvert år

Arealer med lavskov skal anmeldes i Fællesskemaet hvert år indtil stævning, enten som et areal, der søges Enkeltbetaling for, eller som et areal, der ikke søges Enkeltbetaling for.

Lavskoven skal anmeldes med samme størrelse hvert år. Hvis dette ikke overholdes, eller hvis arealet ikke stævnes senest ved udgangen af det 10. år efter etableringen eller seneste stævning, betragtes arealet som almindelig skov. I disse tilfælde vil støttebetingelserne ikke være opfyldt for alle årene, og det vil føre til krav om tilbagebetaling og eventuelt yderligere nedsættelse af støtten.

Hvis du har haft kontrolbesøg og arealet med lavskov er opmålt mindre end anmeldt i dine ansøgninger for tidligere år, skal du femover kun anmelde det opmålte areal.

Eksempel

Et areal der er tilplantet med lavskov i fx 2010 skal stævnes inden udgangen af kalenderåret 2019. Dette betyder, at: tilplantningsåret tæller med i beregningen af de 10 år stævningen af lavskoven kan ske efter ansøgningsfristen 2019 dog senest 31. december 2019.

Se reglerne om krav om anmeldelse og stævning:

- [§ 10, stk. 3 og 4 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Manglende anmeldelse eller stævning af lavskov

Arealer med lavskov skal anmeldes i Fællesskemaet hvert år indtil stævning. Hvis det i forbindelse med kontrol konstateres, at et areal med lavskov ikke er stævnet senest ved udgangen af det 10. år efter etableringen eller seneste stævning, vil det blive betragtet som en arealafvigelse, og der vil blive stillet krav om tilbagebetaling af støtten.

Bemærk, at manglende anmeldelse eller stævning af et areal med lavskov kan få alvorlige konsekvenser, hvis du tidligere udnyttede udtagningsrettigheder på arealet. Hvis NaturErhvervstyrelsen trækker arealet ud af din ansøgning i de foregående år i tiårsperioden, har du muligvis ikke opfyldt din udtagningspligt.

Dette kan udover krav om tilbagebetaling af støtte for arealet med lavskov også medføre nedsættelse af støtten for de øvrige arealer og dermed krav om tilbagebetaling af denne.

Sådan træder du ud af ordningen

Du kan til enhver tid træde ud af ordningen i forbindelse med høst eller stævning inden for den tiårige periode.

Hvis du inden for den tiårige periode ophører med at anmelde et areal med lavskov i dit Fællesskema, fx fordi du ikke ønsker at stævne arealet, så skal du dog tilbagebetale udbetalt støtte fra etableringsåret eller seneste stævning. Krav om tilbagebetaling går maksimalt tilbage til indførelse af ordningen Enkeltbetaling i 2005.

De nævnte bestemmelser for arealer med lavskov gælder også for arealer, der sælges eller bortforpagtes i løbet af 10-årsperioden.

Bemærk, at et areal med lavskov kun kan trækkes ud af dit Fællesskema uden nedsættelse af støtten, hvis der ikke er konstateret uregelmæssigheder eller anmeldt kontrolbesøg.

Hamp

Du kan modtage støtte under ordningen Enkeltbetaling for landbrugsarealer, hvor der foregår en produktion af hamp. Arealet skal mindst være på 0,30 ha og være anmeldt i Fællesskemaet.

Du skal have tilladelse til at dyrke hamp i Danmark. Dette gælder også, selv om du ikke søger støtte under ordningen Enkeltbetaling. Tilladelsen skal søges hos NaturErhvervstyrelsen og gælder for ét år ad gangen.

Følgende betingelser skal desuden være overholdt:

- Hampen skal være sået senest den 31. maj.
- Udsæden til dyrkningen af hamp skal være certificeret.
- Samtlige certificeringsmærkesedler for udsæden skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest den 30. juni, hvilket er et krav for at modtage Enkeltbetaling.
- Hampen må tidligst høstes 10 dage efter blomstringens afslutning.

Du kan finde vejledning og ansøgningskema til at søge om tilladelse til dyrkning af hamp på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside eller få materialet tilsendt ved henvendelse til NaturErhvervstyrelsen.

- [Gå til NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Se reglen om indsendelse af ansøgning om tilladelse til dyrkning af hamp:

- § 2a, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 557 af 31. maj 2011

om anvendelse af certificeret frø af bestemte sorter:

 Artikel 39, stk. 2 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

 Artikel 10 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009

om angivelse af anvendte frøsorter, mængde af udsæd og indsendelse af de officielle etiketter fra frøemballagen:

 Artikel 13 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

og om slåning inden 10 dage efter blomstringens afslutning:

 Artikel 40, stk. 4, i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

I hvilke tilfælde er arealer med elefantgræs og rørgræs støtteberettigede?

Arealer med elefantgræs og rørgræs betegnes som permanente afgrøder, men arealerne er kun støtteberettigede, hvis de drives landbrugsmæssigt. Formålet skal være høst og afsætning af en afgrøde til fx energiformål, fiberproduktion eller tækkemateriale.

Du skal kunne fremvise dokumentation for salg af produktionen både for indeværende år og i nogle tilfælde også for tidligere år.

Et areal anmeldt med elefantgræs eller rørgræs:

- skal være dyrket med henblik på høst i henhold til gængse dyrkningsnormer
- skal fremstå som vedligeholdt dyrket areal
- må ikke ligge som hverken natur eller vildnis.

Der kan kun udbetales Enkeltbetaling for arealer med elefantgræs eller rørgræs, hvis de opfylder ovennævnte krav samt betingelserne nævnt på siderne om henholdsvis "Elefantgræs" og "Rørgræs".

Rørgræs kan dog anerkendes som foderplante på velplejede græsarealer.

- Læs mere om rørgræs under afsnittet "Velplejede græsarealer – undtagelser fra reglerne om ikke-godkendte plantearter"

Elefantgræs og rørgræs på udyrkede arealer

En udyrket mark må ikke have et plantedække, som udelukkende består af elefantgræs og rørgræs.

Se reglerne om at elefantgræs og rørgræs er permanente afgrøder og kun er støtteberettigede, hvis arealerne drives landbrugsmæssigt:

 [Artikel 2, litra b\) i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009](#)

Hvilke regler er der for dyrkning af elefantgræs?

Landbrugsmæssig drift af elefantgræs betyder, at der til hver en tid skal være mindst 6.000 planter pr. ha.

Efter etableringen af en mark med elefantgræs som energiafgrøde skal arealet høstes mindst en gang hvert 3. år.

Se definitionen af permanente afgrøder:

 [Artikel 2, litra b\) i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009](#)

Hvilke regler er der for dyrkning af rørgræs?

Landbrugsmæssig drift af rørgræs betyder, at der skal være en plantetæthed, der svarer til en udsædsmængde på minimum 9 kg frø pr. ha. Hvis der opstår tvivlstilfælde, kan udsædsmængden dokumenteres ved kvittering for køb af såsæd.

Efter etableringen af en mark med rørgræs som energiafgrøde, kan høst undlades de første 2 år efter etablering. Derefter skal arealet høstes minimum 1 gang hvert år.

Høst kan dog undlades i et år, hvis vejrmæssige forhold forhindrer høst af afgrøden.

Se definitionen af permanente afgrøder:

 [Artikel 2, litra b\) i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009](#)

Hvad må udyrkede landbrugsarealer anvendes til?

Udyrkede landbrugsarealer er arealer, hvor der ikke er nogen form for landbrugsmæssig produktion, heller ikke afgræsning. Afslået plantedække må dog fjernes fra marken og anvendes til fx foder.

- [Læs mere i afsnittet "Arealer med græs"](#)

Se definitionen af udyrkede arealer:

§ 2 stk. 1 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013

Udyrkede landbrugsarealer og GLM

Udyrkede landbrugsarealer er støtteberettigede på linje med dyrkede arealer, hvis betingelserne for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) er opfyldt på arealerne. Hvis GLM-reglerne ikke er overholdt på et udyrket areal, er støttebetingelserne ikke opfyldt, og der udbetales derfor ikke støtte for arealet.

- [Læs mere i afsnittet "Hvad indebærer GLM-kravene?"](#)

Se reglen om, at udyrkede arealer skal holdes i god landbrugs- og miljømæssig stand:

 [Artikel 6 i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Udyrkede arealer må ikke afgræsses

Hvis du vil anvende et udyrket areal til afgræsning, skal du anmelde arealet som et dyrket areal med de relevante afgrødekoder. Hvis det udyrkede landbrugsareal bliver benyttet til afgræsning, vil arealet blive kontrolleret efter reglerne for græsarealer.

- [Gå til Vejledning til Fællesskema 2013, hvor du kan finde de rigtige afgrødekoder](#)

Arealerne skal være dyrkbare

Udyrkede landbrugsarealer skal være dyrkbare under normale vejrforhold, dvs. egnede til mekanisk jordbehandling eller høst i perioden 15. maj - 15. september.

Se reglen om at landbrugsarealer skal kunne dyrkes og høstes fra 15. maj til 15. september:

[§ 5, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Regler for plantedække

Der skal være plantedække på udyrkede landbrugsarealer. Arealerne må ikke anvendes på en måde, hvor plantedækket ødelægges. Midlertidige foranstaltninger og arrangementer er dog tilladt, hvis plantedækket reetableres straks efter anvendelsen.

Bemærk, at der i visse tilfælde kan søges om dispensation for kravet om ødelæggelse af plantedækket.

- [Læs mere i afsnittet "Regler for plantedække"](#)
- [Læs mere om tilladte og ikke-tilladte aktiviteter i afsnittet "Landbrugsarealer du anvender til andre aktiviteter end landbrugsdrift"](#)

Se reglen om, at plantedækket på udyrkede arealer ikke må ødelægges:

- [§ 3, stk. 4-7 i bekendtgørelse nr. 50 af 26. januar 2013](#)

Ikke-tilladte plantearter

Plantedækket på udyrkede landbrugsarealer må ikke etableres med følgende afgrøder: Permanente afgrøder, elefantgræs og stauder. Dette gælder desuden alle plantearter, som betegnes som vådbundsplanter. Spredt forekomst kan dog accepteres.

- [Læs mere i afsnittet "Græs -ikke-støtteberettigede arealer"](#)

Hvornår defineres et udyrket areal som permanent græs

Du skal være opmærksom på, at arealer der i mere end 5 år har et plantedække, som overvejende består af græs eller andet grøntfoder, efterfølgende vil blive defineret som permanente græsarealer.

- [Læs mere i afsnittet "Arealer med græs"](#)

Se definitionen af permanente græsarealer:

 [Artikel 2, litra c\) i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 21. oktober 2009](#)

Hvad indebærer GLM-kravene?

På udyrkede arealer er det en betingelse for støtte, at reglerne for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) er overholdt. GLM-reglerne er en del af kravene om krydsoverensstemmelse.

For at overholde GLM-reglerne for udyrkede landbrugsarealer skal du:

- etablere og vedligeholde plantedække på arealerne
- slå arealerne i perioden 1. juli - 15. september mindst én gang hvert andet år
- [Læs mere i afsnittet "Hvad betyder kravene om krydsoverensstemmelse for dig?"](#)

Se reglerne om GLM-krav for udyrkede arealer:

- [§ 3, stk. 1-4 samt 4, stk. 1-2 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

og om, at udyrkede arealer skal overholde GLM:

- [Artikel 6 i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Hvilke regler gælder for plantedække?

Der skal være plantedække på udyrkede landbrugsarealer, som skal opretholdes indtil eventuel dyrkning genoptages.

Hvis arealet overgår fra at være dyrket til udyrket, og det eksisterende plantedække ikke er tilstrækkeligt, skal plantedækket være etableret senest 14 dage efter høst og ikke senere end den 1. oktober. Sker høsten først efter denne dato, skal plantedække etableres snarest efter høst. Du må dog ikke etablere plantedække senere end den 31. maj året efter.

Hvis du bruger vinterfaste plantearter, er sandsynligheden for, at der er plantedække på arealet hele året, større.

Hvornår skal plantedækket genetableres?

Plantedækket på udyrkede landbrugsarealer må ikke ødelægges. På udyrkede landbrugsarealer skal der hvert år inden den 1. oktober ske eftersåning af områder uden tilstrækkeligt plantedække.

Du må dog gerne dræne, planere og tilføre jord, sand og grus eller egentlige jordforbedringsmidler som fx kalk.

Plantedækket skal dog genetableres, så snart arbejdet er afsluttet. Det er desuden tilladt at etablere vildtstriber.

- [Læs mere i afsnittet "Vildtstriber"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Hvad betyder kravene om krydsoverensstemmelse?"](#)
- [Gå til Vejledning om krydsoverensstemmelse](#)

Se reglen om krav om genetablering af plantedække:

- [§ 3, stk. 1-3 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

Hvornår skal slåning af plantedække ske?

Udyrkede landbrugsarealer skal vedligeholdes ved slåning i perioden 1. juli - 15. september mindst én gang hvert andet år. Desuden skal arealet holdes fri for opvækst af træer og buske.

Slåning kan undlades på vildtstriber og insektvolde. Disse skal dog altid holdes fri for opvækst af træer og buske.

Plantedækket må af hensyn til vildtet ikke slås i perioden 1. maj - 30. juni, undtagen i følgende tilfælde:

- Der er risiko for krydsbestøvning mellem arealerne og marker med frøafgrøder inden for de afstande, som er fastsat i certificeringsreglerne. Plantedækket skal da slås inden blomstring efter anmodning fra den berørte frøavler.
- Der er behov for at bekæmpe giftige eller aggressive plantearter som fx flyvehavre, hejrearter, brændenælder, tidsler, kæmpebjørneklo eller vårbrandbæger.

- Plantedækket er gennem hele foråret holdt helt kort ved slåning med jævne mellemrum.

Når du slår plantedækket, bør du anvende principperne for vildtvenlig høst, så du undgår at gøre skade på vildtet. Desuden bør du så vidt muligt udsætte slåningen til august måned, hvor vildtets yngel er udvokset og derfor lettere undgår maskinerne.

Du kan læse mere om vildtvenlig høst på Danmarks Jægerforbunds hjemmeside, eller få yderligere vejledning ved henvendelse til forbundet.

- [Læs mere i afsnittet "Træer og buske på støtteberettigede arealer"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Vildt- og bivenlige tiltag"](#)

Se reglen om krav om vedligeholdelse af arealet:

- [§ 4 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

Fra udyrket til dyrket areal

På udyrkede landbrugsarealer skal du opretholde plantedækket indtil dyrkning genoptages. Det er afgørende for tidspunktet for påbegyndt jordbehandling, om du tilsår arealet om efteråret eller foråret. Der er forskellige frister for, hvornår du må påbegynde jordbehandling.

Ved såning om efteråret

Hvis du vil så en støtteberettiget afgrøde om efteråret til høst det efterfølgende år, kan du foretage jordbehandling og tilsåning fra den 15. juli.

Et eksempel kan være tilsåning af græs til efterfølgende afgræsning eller slæt. Bemærk, at en efterafgrøde ikke betragtes som en afgrøde til høst det efterfølgende år. Etablering af frugttræer og lignende sidestilles med, at der etableres en afgrøde til høst i det efterfølgende år.

Bemærk, at juletræer ikke er en støtteberettiget afgrøde. Det betyder, at der ikke må plantes juletræer om efteråret på et areal, som der er søgt støtte for under ordningen Enkeltbetaling.

Ved såning det følgende forår

Hvis du vil etablere en vårafgrøde til høst det efterfølgende år må du foretage jordbearbejdning fra den 1. november på ler og humusjord (JB nr. 5-11) og fra den 1. februar på sandjord (JB nr. 1-4).

Se reglen om overgang fra udyrket areal til dyrket areal:

- [§ 3 stk. 9 i bekendtgørelse nr. 50 af 23. januar 2013](#)

Randzoner

De obligatoriske randzoner i medfør af randzonenloven er støtteberettigede under enkeltbetalingsordningen, hvis reglerne for ordningen er opfyldt. Der er som udgangspunkt ikke krav om selvstændig indtegning af randzonerne, og randzonerne vil som udgangspunkt blive defineret som enten græsarealer eller udyrkede landbrugsarealer i henhold til nedenstående regler. Dog gælder der særlige regler for arealer med permanente afgrøder, lavskov, juletræer eller pyntegrønt.

- [Læs mere i Vejledning om randzoner og kompensation](#)

Randzonemarker med græs

Hvis du har græs på den mark, som randzonen er en del af, betragtes randzonen som udgangspunkt som et græsareal.

Du skal derfor overholde reglerne for græsarealer i randzonen: GLM-reglerne om at slåning eller afgræsning skal ske hvert år. Hvis du søger Enkeltbetaling, skal reglerne om plantedække overholdes.

Hvis du ønsker at anmelde dit randzoneareal beliggende i græsmarker som udyrket landbrugsareal, skal du anmelde og indtegne arealet som en selvstændig mark. Du skal overholde GLM-reglerne for udyrkede landbrugsarealer, og arealet må ikke afgræsses.

Randzonemarker med andre afgrøder

Hvis du har andre afgrøder, fx korn, på den mark, som randzonen er en del af, betragtes randzonen som udgangspunkt som et udyrket landbrugsareal.

- Du skal derfor overholde reglerne for udyrkede landbrugsarealer i randzonen (GLM-reglerne)
- GLM-reglerne om at slåning skal ske mindst hvert andet år
- Arealet må ikke anvendes til afgræsning

Bemærk, at hvis du anvender arealet til afgræsning eller produktion af græs, betragtes arealet dog som et græsareal. Du kan også selv anmelde arealet som et græsareal og indtegne randzonen som en selvstændig mark. I begge tilfælde skal du overholde reglerne for græsarealer i randzonen.

Læs mere om reglerne her:

- [GLM-regler for græsarealer og udyrkede landbrugsarealer](#)
- [Regler for plantedække](#)

Randzonemarker med permanente afgrøder, lavskov, juletræer eller

pyntegrønt

Hvis du har permanente afgrøder på den mark, som randzonen er en del af, betragtes randzonen som udgangspunkt som dyrket med den samme afgrøde. Dette gælder lavskov, juletræer eller pyntegrønt etableret før 1. september 2012, men også for bærbuske og andre flerårige afgrøder. Hvis marken, som

randzonen er en del af, er tilplantet efter 1. september 2012, betragtes randzonen som udgangspunkt som et udyrket landbrugsareal og reglerne herfor skal overholdes.

Hvis der er opnået dispensation

I henhold til randzonenloven er det muligt helt eller delvist at opnå dispensation til dyrkning af randzonerne. Hvis der er opnået dispensation til dyrkning i randzonen, betragtes randzonen som udgangspunktet som dyrket med samme afgrøde som den mark, randzonen er en del af.

Hvis du har en anden afgrøde på randzonearealet, fx græs, anmelder og indtegner du arealet som en selvstændig mark.

Se reglerne om randzoner her:

[Vejledning om randzoner og kompensation](#)

[§ 5, stk. 5-7 i bekendtgørelse nr. 47 af 22. januar 2013 om ændring af bekendtgørelse om direkte støtte til landbrugere efter enkeltbetalingsordningen](#)

Vildt- og bivenlige tiltag

Det er muligt at etablere flere former for vildt- og bivenlige foranstaltninger på arealer, som du søger Enkeltbetaling for. Det drejer sig om vildtstriber, barjordsstriber, lærkepletter og insektvolde. Vildt- og bivenlige tiltag skal ikke overholde støttebetingelserne eller GLM-reglerne.

Såning kan ske enten direkte i det eksisterende plantedække eller efter harvning eller pløjning. De enkelte tiltag er nærmere beskrevet i underafsnittene, men der gælder ligeledes en række generelle krav for de tre tiltag:

1. Vildtstriber, barjordsstriber og insektvolde må hver for sig eller tilsammen maksimalt udgøre 10 pct. af markens areal.
2. Hvis du anlægger flere af vildttiltagene ved siden af hinanden, må den samlede bredde ikke overstige 10 meter.
3. Der må ikke anlægges vildtstriber og insektvolde på arealer med permanent græs eller permanente afgrøder.
4. På udyrkede landbrugsarealer må der foretages jordbehandling på striberne.
5. Vildtstriber og insektvolde skal til enhver tid holdes fri for opvækst af træer og buske.
6. Permanente afgrøder som elefantgræs, rørgræs, stauder samt andre træer og buske, herunder lavskov, må ikke indgå i plantesammensætningen på vildtstriberne og insektvoldene.
7. Vildt- og bivenlige tiltag, der overholder de beskrevne krav, skal ikke anmeldes særskilt i Fællesskemaet, og de skal ikke indtegnes separat på dit markkort. Hvis vildttiltagene ikke lever op til de beskrevne krav, vil

de ved en kontrol blive betragtet som en vildtager og underkendt og opmålt i deres helhed som et ikke-støtteberettiget areal.

Gødningsplanlægning – nedsat kvælstofnorm

Du skal dog være opmærksom på, at arealer med vildt- og bivenlige tiltag ikke har en kvælstofnorm. I gødningsplanlægningen skal du derfor fortsat anføre hele markens areal inklusiv striber. Men når du beregner kvælstofkvoten for marken, skal du nedsætte kvælstofnormen (kg N/ha) svarende til, hvor mange procent striberne eller voldene dækker af markens areal. Det beregnede tal (kg N/ha) anføres i kolonnen "N-korrektion" og fratrækkes dermed hele markens kvote.

- [Hent vejledning om gødsknings- og harmoniregler](#)

Vildtstriber

Ved vildtstriber forstås striber i den enkelte mark, der er tilsået med vildt- og bivenlige plantearter. Som flerårige vildt- og bivenlige plantearter kan anvendes alle plantearter, som ikke betegnes som permanente afgrøder. Det betyder, at disse planter skal have en levetid på maksimum 4 år.

De planter og den plantesammensætning, der kan godkendes på permanente græsarealer, kan også anvendes til såning på vildtstriber.

Vildtstribernes bredde

Vildtstriberne må maksimalt have en bredde på 10 meter. Hvis der er flere vildtstriber på en mark, skal afstanden imellem disse være på minimum 10 meter.

Vildtstriber skal ikke anmeldes i markplanen i ansøgning om Enkeltbetaling, og de skal ikke indtegnes separat på dit markkort. Vær dog opmærksom på, at vildtstriberne ikke har en kvælstofnorm, og derfor skal vildtstribernes areal fratrækkes ved beregningen af markens kvælstofkvote.

- [Hent vejledning om gødsknings- og harmoniregler](#)

Der må foretages jordbehandling på striberne. Du kan dog undlade at slå plantedækket på vildtstriber og insektvolde. Vildtstriber skal til enhver tid holdes fri for opvækst af træer og buske.

2 meter barjordsstriber

Du kan undlade plantedække i en stribe på op til 2 meter rundt om alle typer støtteberettigede landbrugsarealer. Striben må mekanisk holdes plantefri.

Striben skal som udgangspunkt placeres i markens yderkant, men kan alternativt placeres mellem en vildtstribe eller en insektvold og hovedafgrøden. Det er dog en forudsætning, at vildtstriben eller insektvolden er placeret i tilknytning til et markskel.

Plantedække kan dog ikke undlades på landbrugsarealer, der ligger nærmere end 5 meter fra søer, åbne vandløb, kystlinjer samt fortidsminder (fx gravhøje), der er beskyttet af museumslovens § 29 e. Hvis søer og vandløb er omfattet af

randzonen, må der ikke foretages jordbehandling i en bredde på 10 meter fra kronekanten.

2 meter barjordsstriber skal ikke anmeldes særskilt i markplanen i Fællesskemaet, og de skal ikke indtegnes separat på dit markkort. Barjordsstriber har ikke en kvælstofnorm og skal derfor fraregnes ved beregning af markens kvælstofkvote.

- [Hent vejledning om gødsknings- og harmoniregler](#)

Se reglerne om krav til barjordsstriber:

- [§ 8, stk. 2 - 4 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)
- [§ 3, stk. 7 i bekendtgørelse 50 af 23. januar 2013](#)

Lærkepletter

Det er muligt at etablere såkaldte lærkepletter på støtteberettigede landbrugsarealer. Lærkepletter er områder i en ellers tilsæt mark, hvor der ikke er etableret plantedække. I praksis etableres lærkepletterne oftest ved at hæve såmaskinen et kort stykke ved tilsåningen af marken. Lærkepletterne må maksimalt være 100 m², og arealet af lærkepletterne indgår i beregningen af maksimalt 10 pct. vildttiltag på markniveau.

Lærkepletter skal ikke anmeldes særskilt i markplanen i Fællesskemaet, og de skal ikke indtegnes separat på dit markkort. Lærkepletter har ikke kvælstofnorm og skal derfor fraregnes ved beregning af markens kvælstofkvote.

Insektvolde

Der kan hele året etableres insektvolde på alle støtteberettigede landbrugsarealer.

Insektvolde skal ikke anmeldes særskilt i markplanen i Fællesskemaet, og de skal ikke indtegnes separat på dit markkort.

Insektvoldene må ikke være højere eller bredere, end at de kan pløjes væk igen.

Insektvolde har ikke kvælstofnorm og skal derfor fraregnes ved beregning af markens kvælstofkvote. Insektvolde skal desuden til enhver tid holdes fri for opvækst af træer og buske.

Se reglen om krav til insektvolde:

- [§ 8, stk. 1 og 4 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Vildt- og bivenlige tiltag på tilsagnsarealer

Vildtstriber og insektvolde kan være tilladt på arealer med miljø- og økologitilsagn, hvorimod etablering af 2 meter barjordsstriber som udgangspunkt ikke er tilladt på tilsagnsarealer.

Før du etablerer vildtstriber eller bivenlige tiltag, skal du kontrollere, om det er i overensstemmelse med dit tilsagn at etablere disse. Du kan kontakte NaturErhvervstyrelsen for en konkret vurdering, hvis du er i tvivl.

Hvis etableringen af vildtstriber eller bivenlige tiltag ikke er tilladt i forhold til dit konkrete tilsagn, vil det som udgangspunkt medføre bortfald af tilsagn på arealet med krav om tilbagebetaling af tidligere modtaget tilskud for tilsagnsarealet.

Minimumskrav til markstørrelse

Støtteberettigede marker skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha. Du kan dyrke flere støtteberettigede afgrøder på samme mark.

Der kan derfor ikke udbetales støtte under ordningen Enkeltbetaling for arealer, der er under 0,30 ha, og som er varigt afgrænsede. Ved varig afgrænsning forstås fx læhegn, vandløb, veje og naboskel.

Undtagelser

Hvis der i samme markblok er to direkte sammenhængende arealer, hvor det ene eller begge arealer er mindre end 0,30 ha, kræves en støtteberettiget passage på 4 meter, før der er tale om sammenhængende arealer.

Begrænsningen i arealstørrelsen gælder dog ikke lukkede væksthuse (drivhuse).

Bemærk, at der gælder særlige regler for markstørrelsen ved tilsagn under miljø- og økologiordningerne.

- [Læs mere i vejledningerne om miljø- og økologiordningerne på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Se reglerne om at støtteberettigede arealer som udgangspunkt skal være mindst 0,30 ha:

- [§ 4, stk. 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)
- [Artikel 13, stk. 9 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1122/2009 af 30. november 2009](#)

Træer og buske på støtteberettigede arealer

Støtteberettigede arealer, herunder græsarealer, skal holdes fri for træer og buske. Der må dog være op til 50 spredte træer/buske pr. hektar. Træer og buske under 1 meter i højden skal ikke medregnes i optællingen af træer og buske. Står der mere end 50 træer og/eller buske pr. hektar spredt ud over arealet, er arealet ikke støtteberettiget under ordningen Enkeltbetaling.

Klynger af træer og buske skal trækkes fra, da de ikke kan medregnes i det støtteberettigede areal. Ved klynger forstås arealer over 100 m² med mindst 4 træer eller buske over 1 meter i højden, hvor trækronerne eller buskene ses som sammenvoksede på ortofotoet eller ved besigtigelse af arealet. Arealet af en klynge kan opgøres ved at trække lige linjer mellem de yderste træstammer eller buske i klyngen.

Marker, som udelukkende består af sammenhængende skov, krat, buske eller siv m.v., godkendes ikke som støtteberettigede. Der er dog en undtagelse vedrørende arealer med træer, som drives landbrugsmæssigt.

- [Læs mere i afsnittet "Permanente afgrøder"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Arealer med lavskov"](#)

Buske, der har karakter af krat (fx brombær og eller hybenrose), indgår som ikke-støtteberettiget andel i vurderingen af om kravet om minimum 50 pct. plantedække af græs og foderplanter på græsarealer er opfyldt.

Eksempel på areal med opvækst af træer/buske

En landbruger har et landbrugsareal med permanent græs på 10 ha. På 2,50 ha heraf er der 140 spredte træer og buske på over 1 meter i højden (dvs. ca. 56 træer/buske pr. ha). De resterende 7,50 ha består af græs eller andet grøntfoder.

De 7,50 ha uden træer og buske udgør den støtteberettigede mark, mens de resterende 2,50 ha ikke er støtteberettigede på grund af opvæksten af træer og buske. De kan derfor ikke medregnes til marken.

For de 2,5 ha er der følgende muligheder:

- Arealet bringes i en tilstand, så det overholder støttebetingelserne for græs. Der kan derefter søges om Enkeltbetaling for arealet.
- Ansøger anmelder arealet som græs og markerer "Nej" i kolonnen "Der søges Enkeltbetaling" på markplanen (ikke støtteberettiget, men skal overholde GLM-kravene for græsarealer)
- Arealet afmeldes som landbrugsareal, og må ikke udnyttes landbrugsmæssigt. *
- Arealet anmeldes til kommunen som naturareal**
- Evt. søge om MVJ-tilsagn, hvis arealet overholder forpligtelserne til dette

*Hvis et areal afmeldes som landbrugsareal i relation til landbrugsstøtteordningerne, er arealet fritaget for GLM-kravene, såfremt arealet ikke anvendes landbrugsmæssigt. **Hvis et areal anmeldes til kommunen som naturareal, er det ligeledes undtaget GLM-kravene, og det skal ikke anmeldes i Fællesskemaet.

- [Læs mere om afmelding af landbrugsarealer i relation til landbrugsstøtteordningerne](#)

Se reglerne om træer og buske på støtteberettigede arealer:

- [§ 5, stk. 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)
- [Artikel 34, stk. 4 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1122/2009 af 30. november 2009](#)

Øvrige ikke-støtteberettigede arealer

Følgende øvrige arealer er ikke støttberettigede:

- Arealer anvendt til andre formål end landbrug
- Ikke dyrkbare arealer
- Naturarealer

Herudover er der nævnt ikke-støtteberettigede arealer under afsnittene om henholdsvis dyrkede arealer, græsarealer (permanent og i omdrift), permanente afgrøder samt udyrkede arealer.

Bemærk, at læhegn, vildtremiser og lignende arealer med træer/buske ikke er støtteberettigede.

I de følgende afsnit gennemgås øvrige ikke-støtteberettigede arealer:

- [Læs mere om græs – ikke støtteberettigede arealer](#)
- [Læs mere om ikke-tilladte plantearter på udyrkede arealer](#)

Arealer anvendt til andre formål end landbrug

Arealer, hvor hovedformålet ikke er landbrug, er ikke støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling. Det gælder bl.a. følgende arealer:

- Haver, køkkenhaver m.v.
- Hundegårde
- Arealer, som anvendes til fx
  - parker, dyreparker, festivalpladser, sportspladser, campingpladser og etablerede spejderlejre
  - golfbaner
  - rekreative områder
  - skydebaner, ride- og springbaner
  - vildtagre (afgrøder sået af hensyn til vildtet)
  - lufthavne, flyvepladser, landingsbaner og andre arealer relateret til flyveaktivitet for alle typer af fly
  - militære øvelsesområder (anvendes hele året)*

- o arealer med fortidsminder**
- o andre arealer, der enten anvendes til eller er udlagt til ikke-landbrugsmæssige formål.
- Skovarealer og lysåbne arealer i skov, herunder brandbælter og arealer omfattet af fredskovspligt. Læs mere om lysåbne arealer - -

**Bemærk, at hvis fortidsminder afgræsses, kan de dog være støtteberettigede.

- Læs mere i afsnittet "Siden sidst"
- Læs mere om aktiviteter tilladt i korte perioder

Hvis du kun anvender arealer til andre aktiviteter i en kort periode af ansøgningsåret, kan de i visse tilfælde være støtteberettigede.

- Læs mere i afsnittet "Landbrugsarealer, du midlertidigt anvender til andre aktiviteter end landbrugsdrift"

specielt afsnittet "Aktiviteter, der aldrig er tilladt".

Se definitionen af et støtteberettiget landbrugsareal:

- Artikel 34, stk. 2, litra b) andet afsnit jf. artikel 2, litra b), c) og h) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009
- § 9, stk. 1 og 2 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Lysåbne arealer i skov

Lysåbne arealer beliggende i skov er ikke støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling. Dette gælder uanset, om der er fredskovspligt på arealet eller ej.

Lysåbne arealer sidestilles med naturområder, der eksempelvis fungerer som vildtager eller rekreativt område, men indgår som en integreret del af skovens drift.

Arealerne er ikke støtteberettigede, fordi hovedformålet ikke er landbrugsdrift da arealerne indgår som en del af skovarealet uden træbevoksning. Dette gælder også, hvis der afgræsses eller tages slæt på arealet.

Undtagelser

Regulære landbrugsarealer, der altid har fungeret som landbrugsarealer, kan, efter et konkret skøn, muligvis være støtteberettigede på trods af, at de er beliggende i en skov. Det er en betingelse, at hovedformålet er landbrugsdrift, og at anvendelsen fortsat er landbrugsmæssig.

Se reglen om at et lysåbent areal i skov ikke er et støtteberettiget landbrugsareal:

Artikel 34, stk. 2, litra a) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Ikke dyrkbare arealer

Arealer, som ikke er dyrkbare, er ikke støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling. Der kan fx være tale om følgende arealer:

- Læhegn, hegn, oplagspladser og andre ikke-dyrkbare arealer.
- Veje, befæstede stier, gårdspladser.
- Vandlidende arealer, vandløb og vandhuller.

Bemærk, at markveje, der ikke er befæstede og kan indgå i omdriften, er støtteberettigede.

Vandlidende arealer

De arealer, som du søger støtte for, skal være dyrkbar landbrugsjord. Arealerne må ikke permanent eller en stor del af vækstsæsonen stå under vand eller være meget fugtige.

Under normale vejrforhold skal arealerne have en sådan beskaffenhed, at det er muligt at udføre mekanisk jordbehandling og høst i perioden 15. maj - 15. september.

For permanente græsarealer gælder, at de skal kunne afgræsses eller slås i perioden 1. juni - 31. august.

Bemærk, at hvis der på dyrkede og udyrkede marker er større eller mindre områder, som er vandlidende eller sumpede, må de våde dele ikke medregnes til det støtteberettigede areal.

Marker med et defekt eller nedlagt dræn er kun støtteberettigede, hvis arealerne er så tørre, at de kan udnyttes landbrugsmæssigt.

Undtagelser

Vær opmærksom på, at der er særlige regler for arealer, der er omfattet af nogle miljøtilsagn samt vand- og naturprojekter under undtagelsesbestemmelserne i artikel 34.

- [Læs mere i afsnittet "Undtagelsesbestemmelserne i artikel 34"](#)

Se reglerne om at vandlidende arealer ikke er omfattet af definitionen af støtteberettigede landbrugsarealer:

- Artikel 34, stk. 2, litra b), andet afsnit jf. artikel 2, litra b), c) og h) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om den dyrkbare periode:

- § 5, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Naturarealer

Naturarealer betragtes ikke som landbrugsarealer. Arealernes beskaffenhed umuliggør landbrugsmæssig drift af arealerne og dermed overholdelse af GLM-kravene. Arealerne er ikke støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling.

Naturarealer har ingen N-norm, og indgår ikke i bedriftens harmoniareal. Naturarealer adskiller sig fra landbrugsarealer på en række områder, herunder kan der være opvækst af træer, buske, krat, stive græsarter, vedplanter og/eller vådbundsplanter samt hede- og mosearealer. Arealerne kan også helt eller delvist være dækket af vand i lange perioder af året.

Landbrugsarealer

Landbrugsarealer er arealer, der er drevet landbrugsmæssigt. Herunder agerjord, permanente græsarealer, arealer med permanente afgrøder samt udyrkede landbrugsarealer, hvor GLM-kravene er overholdt.

Fællesskemaet

Alle arealer, der før 2010 havde tydelig karakter af natur, skal blot fremgå af bedriftsoplysningerne på side 2 i Fællesskemaet. Hvis der ikke er landbrugsaktivitet på arealet i en del af året, skal der indsendes forslag om markblokændring, så arealet kan tages ud af markblok. Bemærk, at hvis arealet bliver benyttet til afgræsning, eller det er omfattet af et miljøtilsagn eller tilsagn om tilskud til skovrejsning, skal det dog være i markblok.

Anmeldelse til kommunen

Et landbrugsareal kan anmeldes til kommunen som et naturareal. En godkendt anmeldelse vil fritage dig for at for at overholde GLM-kravene på arealet.

- [Læs mere i afsnittet "Sådan indsendes forslag om ændring af markblokke"](#)

Undtagelser

Vær opmærksom på, at der er særlige regler for arealer, der er omfattet af nogle miljøtilsagn og visse projekter under undtagelsesbestemmelserne i artikel 34.

- [Læs mere i afsnittet "Undtagelsesbestemmelserne i artikel 34"](#)
- [Læs mere i vejledningerne om miljø- og økologiordningerne på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Anmeldelse af naturarealer til kommunen:

- [§ 12 i bekendtgørelse nr. 637 af 10. juni 2010](#)

Afgrødekoder og anmeldelse af arealer

I Vejledning til Fællesskema 2013 kan du finde information om, hvilke afgrødekoder arealerne skal anmeldes med.

- [Gå til Vejledning til Fællesskema 2013](#)

Se reglen om anmeldelse af naturarealer til kommunen:

- [§ 12 i bekendtgørelse nr. 637 af 10. juni 2010](#)

Landbrugsarealer du anvender til andre aktiviteter end landbrugsdrift

Landbrugsarealer, som du søger Enkeltbetaling for, må i begrænset omfang anvendes til andre aktiviteter end landbrugsdrift. Hovedformålet med arealet skal dog til enhver tid fortsat være landbrugsdrift.

Hvis du anvender dine arealer til andre aktiviteter end landbrugsdrift, er det vigtigt, at anvendelsen ikke har en sådan karakter eller omfang, at plantedækket bliver ødelagt eller fjernet. Hvis der alligevel forekommer sådanne skader, er det nødvendigt straks at udbedre dem - fx ved at tilså arealet.

Der er forskel på, hvor lang tid du må anvende dine landbrugsarealer til andre aktiviteter end landbrugsdrift. Dette afhænger af, hvilken aktivitet der foregår på arealet. Du skal derudover være opmærksom på, at der er særlige regler for arealer, der midlertidigt eller varigt bliver eksproprieret.

I de følgende afsnit kan du læse mere om varigheden af tilladte aktiviteter.

Vi henviser desuden til afsnittene om lysåbne arealer i skov og naturarealer, der ikke er støtteberettigede, som du finder her:

- [Læs mere i afsnittet "Lysåbne arealer i skov"](#)
- [Læs mere i afsnittet "Naturarealer"](#)

Vær opmærksom på, at der er yderligere regler i NaturErhvervstyrelsens gødskningsbekendtgørelse, samt at der gælder særlige regler, hvis der er et miljø- eller økologitilsagn på arealet.

- [Gå til NaturErhvervstyrelsens gødskningsbekendtgørelse](#)

Se reglerne om anvendelse af landbrugsarealer til andre aktiviteter end landbrug:

- [§ 9 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)
- [Artikel 9 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009](#)

og definitionen af et støtteberettiget landbrugsareal:

- [Artikel 34, stk. 2 i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Tilladte aktiviteter uden tidsmæssig begrænsning

På landbrugsarealer, som du søger støtte for under ordningen Enkeltbetaling, er det som udgangspunkt tilladt at anvende arealet til egne private ikke-organiserede aktiviteter såsom:

- Jagt
- Ridning
- Trampestier

- [Læs mere i afsnittet "Trampestier"](#)

Bemærk, at i perioden 1. april - 31. august skal arealet dog primært være til rådighed for landbrugsdrift. Herudover må anvendelsen ikke have en sådan karakter eller et omfang, der medfører, at plantedækket bliver ødelagt eller fjernet. Sker dette, er det nødvendigt straks at udbedre skaderne ved at tilså arealet.

Trampestier

Trampestier over dyrkede marker er tilladt. Sådanne stier må imidlertid ikke hindre normal drift af marken, heller ikke den del af marken, som udgør stien.

Stien skal have samme plantedække som resten af marken. Derfor må du ikke foretage en egentlig etablering af stierne, herunder tilføre belægning som grus og flis.

Stien må ikke afskærmes eller indhegnes fra den øvrige del af marken, og der må ikke opsættes bænke, skraldespande og lignende. Derimod kan du afmærke stien i begge ender af marken, ligesom der kan opsættes en stente, låge eller lignende.

Det er uden betydning, om du placerer trampestien i kanten af marken, langs skel eller tværs over marken.

Tilladte aktiviteter i op til 8 eller 28 dage

På støtteberettigede landbrugsarealer er følgende aktiviteter tilladt i op til 28 dage om året. I perioden 1. april – 31. august er det dog højst 8 dage. Antallet af dage er for hele arrangementets varighed, herunder evt. opsætning, nedtagning og oprydning.

- Arrangementer med landbrugsmæssig relevans såsom dyrskuer, traktortræk, maskindemonstration, pløjestævner og lignende.
- Arrangementer uden landbrugsmæssig relevans såsom koncerter, sportsstævner, hundetræning, ridearrangementer, markeder, spejderlejre, bålplads, udstillinger, parkeringspladser og lignende.
- Anlægsarbejder (arbejdsområder, arbejdskørsel, kabelnedgravning, kloakarbejde og lignende).
- Arkæologiske forundersøgelser.
- Opbevaring af fx byggematerialer, træ, tømmer, brænde, jord, sand, grus og maskiner og lignende.
- Militære øvelser (N.B.! ikke militære øvelsesområder).

Bemærk, at hovedformålet med arealet til enhver tid fortsat skal være landbrugsdrift, samt at eventuelle skader på plantedækket straks skal udbedres.

Se reglerne om tilladte aktiviteter:

- [§ 9, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Dispensation fra krav om anvendelse i 8 eller 28 dage

Hvis du vil anvende dine arealer til aktiviteter i en længere periode end de nævnte 8 eller 28 dage, skal du inden aktiviteten påbegyndes sende en begrundet anmodning om dispensation til NaturErhvervstyrelsen. Du modtager herefter svar på, om du kan få dispensation til den længerevarende aktivitet.

Vær opmærksom på, at hvis du har tilsagn under miljøordningerne, gælder der særlige regler. Derfor skal du altid søge om dispensation, inden du foretager dig noget, der kan være i strid med tilsagnsbetingelserne.

- Du kan rekvirere en blanket til udfyldelse af din anmodning om dispensation [blanket til udfyldelse af din anmodning om dispensation i Center for Arealtilskud](#)

Du skal være opmærksom på, at der er særlige regler for arealer, der midlertidigt eller varigt bliver eksproprieret.

Vær opmærksom på, at der er yderligere regler om jordbearbejdning i NaturErhvervstyrelsens [gødskningsbekendtgørelse](#).

Se reglerne om ansøgning om dispensation:

- [§ 9, stk. 3 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Tilladte aktiviteter i op til 1 års varighed på landbrugsarealer

På landbrugsarealer, som du søger støtte for under ordningen Enkeltbetaling, er det i op til 1 år altid tilladt at opbevare landbrugsprodukter og jordforbedringsmidler som fx:

- Halm
- Roer og kartofler
- Jordforbedringsmidler, som fx gødning eller kalk.

Aktiviteter der aldrig er tilladt

Arealer, der permanent eller i en længere periode er udlagt til andet formål end landbrug, betragtes som anvendt til en ikke-tilladt aktivitet. Hvis du derfor overvejende anvender dit areal til andre aktiviteter end landbrugsdrift, er arealet ikke støtteberettiget under ordningen Enkeltbetaling.

Det gælder arealer som fx:

- Golfbaner
- Lufthavne, flyvepladser, landingsbaner og andre arealer relateret til flyveaktivitet for alle typer af fly, uanset frekvens for flyveaktiviteten
- Opbevaring og salg af biler
- Baner til kørsel med motocross og lignende
- Dyreparker
- Skydebaner og lignende
- Militære øvelsesområder
- Arealer under byggemodning
- Arealer udlagt til rekreative formål med offentlig adgang.

Vær opmærksom på, at der er særlige regler for arealer, der midlertidigt eller varigt bliver eksproprieret.

Se reglerne om anvendelse af støtteberettigede arealer til andet formål end landbrug:

Artikel 34, stk. 2, 2. afsnit i Rådets forordning (EF) 73/2009 af 19. januar 2009

Ekspropriation af støtteberettigede landbrugsarealer

Hvis en myndighed overtager arealer i forbindelse med offentlige anlægsarbejder, afhænger din mulighed for at få støtte af, om ekspropriationen er midlertidig eller varig. Forskellen på, om ekspropriationen er midlertidig eller varig afhænger af, om arealet igen kan blive et landbrugsareal.

Erstatning for mistet støtte under ordningen Enkeltbetaling er udelukkende en sag mellem dig og den myndighed, der står for ekspropriationen.

Bemærk, at der er særlige regler for arealer, der midlertidigt eksproprieres som led i gennemførelse af vandramme- og Natura 2000 direktiverne.

Midlertidig ekspropriation af støtteberettigede arealer

Hvis dit areal eksproprieres midlertidigt, og det igen bliver et landbrugsareal efter ekspropriationen, afhænger din mulighed for at få støtte af, hvor længe arealet er eksproprieret.

Hvis myndighedens arbejde på arealet varer under 28 dage i kalenderåret, dog under 8 dage i perioden 1. april – 31. august, kan du søge støtte for arealet. Det er dog en forudsætning, at der straks efter anlægsarbejdet er blevet afsluttet, sker en udbedring af eventuelle skader på plantedækket. Du skal anvende afgrødekoden for det, der er på arealet på tidspunktet, hvor den midlertidige ekspropriation sættes i gang.

Er perioden med ekspropriation længere end de nævnte 28 dage eller 8 dage, kan du ikke søge støtte for arealet. Du skal derfor anføre marken i kolonnen "Arealer, som du ikke søger Enkeltbetaling for".

Bemærk, at der er mulighed for at søge dispensation fra kravet om, at et areal maksimalt må være midlertidigt eksproprieret i 28 dage.

- [Læs mere om muligheden for at søge om dispensation fra reglerne i afsnittet "Tilladte aktiviteter i op til 8 eller 28 dage"](#)

Se reglen om ansøgning om dispensation:

- [§ 9, stk. 3 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Varig ekspropriation af støtteberettigede arealer

Hvis dit areal eksproprieres varigt i ansøgningsåret, er arealet ikke støtteberettiget under ordningen Enkeltbetaling.

Modtaget besked om ekspropriation efter ansøgningsfristen

Hvis du først har fået besked om ekspropriationen af arealet efter ansøgningsfristen den 23. april 2013, skal du straks underrette NaturErhvervstyrelsen. Du trækker arealet ud af din ansøgning ved at meddele os, at arealet ikke længere er støtteberettiget.

Hvis det i forbindelse med kontrol konstateres, at et areal er eksproprieret, uden at NaturErhvervstyrelsen er blevet underrettet, vil det blive betragtet som en arealafvigelse, der kan medføre nedsættelse af støtten.

Bemærk, hvis du allerede har fået udbetalt støtte for arealet, skal du betale denne støtte tilbage.

Se reglen om at arealer skal være støtteberettigede hele året:

Artikel 34, stk. 2, sidste afsnit i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Undtagelsesbestemmelserne i artikel 34

Enkeltbetaling for arealer, der ikke opfylder støttebetingelserne

Der kan i nogle tilfælde udbetales Enkeltbetaling for arealer, som ikke opfylder de almindelige støttebetingelser, herunder krav til plantedække. Dette gælder for arealer, som er omfattet af undtagelsesbestemmelserne i artikel 34 i EU's forordning om Enkeltbetaling.

Undtagelsesbestemmelserne gælder arealer:

- Omfattet af visse miljøtilsagn
[Se afsnittet om "Enkeltbetaling for arealer med miljøtilsagn"](#)
- med vand- og naturprojekter, der er led i gennemførelsen af Natura 2000 direktiverne og Vandrammedirektivet
[Se afsnittet "Enkeltbetaling for arealer med vand- og naturprojekter"](#)
- omfattet af tilsagn om tilskud til skovrejsning
[Se afsnittet om "Enkeltbetaling for arealer med tilskud til skovrejsning"](#)

Du skal være opmærksom på, at kravene om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) skal overholdes på arealer, der er omfattet af undtagelsesbestemmelserne i artikel 34. En manglende overholdelse af kravene kan medføre en nedsættelse af støtten.

Efter en konkret vurdering kan der i særlige tilfælde ses bort fra manglende overholdelse af GLM kravene, hvis det eksempelvis skyldes, at:

- arealet er for vådt til at blive slået eller afgræsset som en konsekvens af gennemførelsen af et miljøprojekt eller tilsagn til vådområder, eller
- der er helt særlige betingelser i et plejetilsagn eller lignende, der direkte umuliggør en overholdelse af kravene.
- [Læs mere i afsnittet "Hvad indbærer GLM-kravene?"](#)

Hvis du har marker med miljøtilsagn, som også er eller har været omfattet af et projekt der gennemfører vandramme- eller Natura 2000 direktiverne, bør du læse afsnittet om Enkeltbetaling for arealer med vand- og naturprojekter - Gennemførelsen af vandramme eller Natura 2000 direktiverne.

- [Læs mere i afsnittet "Enkeltbetaling for arealer med vand- og naturprojekter Gennemførelse af vandramme- og natura 2000 direktiverne"](#).

Se reglen om Enkeltbetaling for arealer, som er omfattet af undtagelsesbestemmelserne i artikel 34:

 [Artikel 34, stk. 2, litra b, i\), ii\) og iii\) i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Enkeltbetaling for arealer med miljøtilsagn

Efter undtagelsesbestemmelserne i artikel 34 kan du få Enkeltbetaling for visse arealer med miljøtilsagn, selv om de ikke opfylder alle støttebetingelser under ordningen Enkeltbetaling.

Dette gælder for:

1. Arealer med miljøtilsagn med forpligtigelse til udtagning
2. Arealer med miljøtilsagn til græs- eller naturarealer i Natura 2000 områder samt arealer med miljøtilsagn til vådområder.

Arealer med miljøtilsagn med forpligtigelse til udtagning

Betingelserne for, at et areal med miljøtilsagn med forpligtigelse til udtagning falder ind under undtagelsesbestemmelsen i artikel 34, er:

- Der skal retmæssigt være udbetalt støtte under ordningen Enkeltbetaling for arealet i 2008.
- [Læs mere i afsnittet "Retmæssigt udbetalt Enkeltbetaling i 2008"](#)
- Du er aktiv landbruger.
- [Læs mere i afsnittet "I hvilke situationer er man aktiv landbruger?"](#)
- Arealet er omfattet af et miljøtilsagn, der er anført i "Liste over miljøtilsagn med forpligtelse til udtagning". Se listen til venstre i menuen.
- Arealet opfylder alle betingelser i miljøtilsagnet, og årsagen til, at arealets beskaffenhed ikke lever op til de almindelige krav til plantedække under ordningen Enkeltbetaling, er en direkte konsekvens af betingelserne i tilsagnet.

**Arealer med miljøtilsagn til græs- eller naturarealer i Natura 2000 områder
samt arealer med miljøtilsagn til vådområder**

- Betingelserne for, at et areal med miljøtilsagn til græs- og naturarealer eller arealer med miljøtilsagn til vådområder er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i artikel 34, er:
- Der skal retmæssigt have været udbetalt støtte under ordningen Enkeltbetaling for arealet i 2008.
- [Læs mere i afsnittet "Retmæssigt udbetalt Enkeltbetaling i 2008"](#)
- Du er aktiv landbruger.
- [Læs mere i afsnittet "Hvornår er man aktiv landbruger?"](#)
- Arealet er omfattet af et miljøtilsagn, der er anført i "Liste over miljøtilsagn til græs- og naturarealer i Natura 2000 samt arealer med miljøtilsagn til vådområder". Se listen til venstre i menuen.
- Arealet opfylder alle krav og betingelser i miljøtilsagnet, og årsagen til, at arealets beskaffenhed ikke lever op til de almindelige krav til plantedække under ordningen Enkeltbetaling, er en direkte konsekvens af betingelserne i tilsagnet.

I visse tilfælde kan der udbetales Enkeltbetaling, selvom tilsagnsbetingelserne i tilsagn til pleje af græs og natur ikke kan overholdes. Dette er tilfældet for arealer, der ligger i et område, hvor der bliver/er blevet gennemført et vand- eller naturprojekt, der gennemfører vandrammedirektivet, og/eller Natura 2000 direktiverne og hvor NaturErhvervstyrelsen har givet dispensation for tilsagnets betingelser om tæt lavt plantedække den 31. august.

Se reglen om Enkeltbetaling for arealer, som er omfattet af undtagelsesbestemmelserne i artikel 34:

 [Artikel 34, stk. 2, litra b, i\) og iii\) i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Liste over miljøtilsagn med forpligtelse til udtagning

Det er muligt at opnå Enkeltbetaling efter undtagelsesbestemmelsen i artikel 34 til følgende miljøtilsagn med forpligtelse til udtagning, også selvom visse støttebetingelser under ordningen Enkeltbetaling ikke er opfyldt i 2013:

Tilsagnstype	Foranstaltning	Yderligere krav
7	20-årig udtagning af agerjord	
8	20-årig udtagning af græsarealer i omdrift	
11	Miljøvenlig drift af græs- og naturarealer	Forpligtelse til udtagning
13	Etablering af vådområder	Forpligtelse til udtagning
16	Miljøvenlig drift af vådområder	Forpligtelse til udtagning
41	Braklagte randzoner langs vandløb og søer	
50	Fastholdelse af vådområder	Overgået til udtagningsforpligtelse som følge af, at arealet er blevet for vådt
51	Pleje af vådområder	Forpligtelse til udtagning

Det er en forudsætning, at der retmæssigt blev udbetalt Enkeltbetaling for arealet i 2008, samt at du opfylder alle betingelserne i dit tilsagn.

Liste over miljøtilsagn til græs- og naturarealer samt arealer med miljøtilsagn til vådområder

Det er muligt at opnå Enkeltbetaling efter undtagelsesbestemmelsen i artikel 34 for følgende miljøtilsagn til græs- og naturarealer i Natura 2000 samt arealer med miljøtilsagn til vådområder, også selvom visse støttebetingelser under ordningen Enkeltbetaling ikke er opfyldt i 2013:

Tilsagnstype	Foranstaltning	Yderligere krav
4	Miljøvenlig drift af græsarealer	Inden for Natura 2000-område
5	Pleje af græs- og naturarealer med afgræsning, rydning eller slæt	Inden for Natura 2000-område
11	Miljøvenlig drift af græs- og naturarealer	Inden for Natura 2000-område
40, 52 og 57	Pleje af græs- og naturarealer	Inden for Natura 2000-område
9	Ændret afvanding	Tilsagn fra og med 2001
13	Etablering af vådområder	
16	Miljøvenlig drift af vådområder	
45	Opretholdelse af ændret afvanding	
50	Fastholdelse af vådområder	
51	Pleje af vådområder	
54	Opretholdelse af ændret afvanding	
55	Fastholdelse af vådområder	

Det er en forudsætning, at der retmæssigt blev udbetalt Enkeltbetaling for arealet i 2008, samt at du overholder alle betingelserne i dit tilsagn.

Enkeltbetaling for arealer med vand- og naturprojekter

Gennemførelse af vandramme- og natura 2000 direktiverne

Du kan i nogle tilfælde få Enkeltbetaling for arealer, som indgår i et projekt, selv om projektet medfører, at de gældende støttebetingelser for plantedække under ordningen Enkeltbetaling ikke kan overholdes. Et eksempel på et projekt, der er et led i gennemførelsen af Natura 2000 direktiverne eller vandrammedirektivet, kan være etablering af et vådområde.

Nedenfor kan du se betingelserne for, at et areal med et igangsat projekt falder ind under undtagelsesbestemmelsen i artikel 34:

- Der skal retmæssigt have været udbetalt støtte under ordningen Enkeltbetaling for arealet i 2008.
- [Læs mere i afsnittet "Retmæssigt udbetalt Enkeltbetaling i 2008"](#)

- Du er aktiv landbruger.
- Læs mere i afsnittet "I hvilke situationer er man aktiv landbruger?"

Årsagen til, at arealets beskaffenhed ikke lever op til de almindelige krav til plantedække under ordningen Enkeltbetaling, er en direkte konsekvens af det igangsatte projekt på arealet.

Projektet er igangsat som led i gennemførelsen af et eller flere af følgende EU-direktiver:

- Natura 2000 direktiverne
- Vandrammedirektivet

På IMK kan du se, om dine marker er omfattet af et projekt, der gennemfører direktiverne, ved at slå det vejledende tema Vand- og naturprojekter til. Hvis dine marker ligger indenfor dette tema, er de, hvis de ikke overholder de almindelige støttebetingelser for Enkeltbetaling, omfattet af artikel 34.

Se reglen om Enkeltbetaling for arealer, som er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i artikel 34:

 Artikel 34, stk. 2, litra b) og i) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Sådan søger du støtte for marker omfattet af artikel 34

Hvis du har arealer, som du mener, er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i artikel 34, så er det meget vigtigt, at du anmelder dem korrekt i ansøgningsskemaet.

Arealer med vand- eller naturprojekt anmeldes således

Marker, som ikke længere lever op til de almindelige krav til Enkeltbetaling pga. gennemførelsen af et vand- eller naturprojekt, og som ikke er omfattet af et miljøtilsagn, skal anmeldes med afgrødekode 321, Miljøtiltag, ej landbrugsjord.

På IMK kan du i menuen "Naturtemaer" finde det vejledende tema vand- og naturprojekter og se, om dit areal ligger i et område, hvor der er registreret et projekt, som gennemfører direktiverne.

Hvis dine marker ligger indenfor dette tema, er de, hvis de ikke overholder de almindelige støttebetingelser for Enkeltbetaling, omfattet af artikel 34.

Hvis din mark ikke er omfattet af dette tema, og du mener, det er en fejl, skal du udfylde en erklæring om Enkeltbetaling under undtagelsesbestemmelserne i artikel 34 og indsende denne til NaturErhvervstyrelsen.

Dette gælder ligeledes, hvis dine marker bliver påvirket af et nyt projekt, der gennemfører direktiverne i løbet af 2013.

Erklæringen skal indsendes, så snart du får besked om, at projektet starter op. Du vil få en afgørelse fra NaturErhvervstyrelsen om, hvorvidt dine marker er omfattet af artikel 34.

- Gå til "Erklæring om Enkeltbetaling under undtagelsesbestemmelserne i artikel 34"

Arealer med vand- eller naturprojekt og tilsagn anmeldes således

Hvis marken er omfattet af et projekt, og der også er et relevant tilsagn på arealet, se nedenfor, kan du anvende afgrødekoderne 318, MVJ ej udtagning, ej landbrugsjord eller 319, MVJ udtagning, ej landbrugsjord.

- Se liste over miljøtilsagn til græs- og naturarealer samt arealer med miljøtilsagn til vådområder
- Se liste over miljøtilsagn med forpligtelse til udtagning

Disse afgrødekoder skal kun anvendes, hvis arealerne ikke er støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling. Hvis der er marker, som ligger indenfor afgrænsningen af vand- eller naturprojektet, men som (endnu) ikke er blevet påvirket af projektet, skal disse anmeldes med en almindelig afgrødekode og er således ikke omfattet af artikel 34.

Hvis det i løbet af ansøgningsåret viser sig, at marker anmeldt med en almindelig afgrødekode alligevel bliver påvirket af projektet i en grad, så de ikke længere lever op til de almindelige betingelser for Enkeltbetaling, skal du indsende en rettelse til Fællesskemaet og ændre afgrødekoden til 321.

- Læs mere i afsnittet "Ændring af afgrødekoder"

Enkeltbetaling for arealer med tilskud til skovrejsning

Du kan få Enkeltbetaling for arealer med skovrejsning, hvis du opfylder alle følgende tre betingelser:

- Der er i 2008 retmæssigt blevet udbetalt støtte under ordningen Enkeltbetaling for de arealer, du tilplanter. Læs mere om dette i afsnittet "Retmæssigt udbetalt Enkeltbetaling i 2008" i menuen til venstre.
- Du har et tilsagn fra Naturstyrelsen til skovrejsning på dit landbrugsareal.
- Du er aktiv landbruger.
- Læs mere i afsnittet "I hvilke situationer er man aktiv landbruger?"

Du skal være opmærksom på, at du altid kun vil kunne modtage Enkeltbetaling for det tilplantede skovareal. Det betyder, at du ikke kan modtage Enkeltbetaling for lysåbne arealer inden for dit tilplantede skovareal, uanset om disse anvendes til fx afgræsning eller produktion af hø.

- Læs mere i afsnittet "Lysåbne arealer i skov"

Hvis du tilplanter et areal på 5,00 ha med skov, men du kun har tilsagn til 4,00 ha, betyder det, at du kun kan modtage Enkeltbetaling for de 4,00 ha.

Fakta om udbetaling

Du kan få Enkeltbetaling for arealet i det eller de år, hvor du tilplanter og indtil 5 år efter udbetaling af sidste anlægsrate.

Hvis du har tilsagn om tilskud til skovrejsning, med tilsagn fra 2006 eller før, og søger Enkeltbetaling for arealet, mister du indkomstkompensationen fra Naturstyrelsen i samme år. Naturstyrelsen tilbageholder hele indkomstkompensationen, også selvom du kun søger Enkeltbetaling for en del af arealet.

Du kan dog modtage plejetilskud fra Naturstyrelsen og Enkeltbetaling for samme areal.

Yderligere information

Der vil altid blive lyst fredskovspligt på et areal med tilsagn til skovrejsning fra Naturstyrelsen. På Naturstyrelsens hjemmeside kan du læse mere om fredskov, hvordan du kan søge tilsagn og betingelserne for tilsagnene.

- [Gå til Naturstyrelsens hjemmeside](#)

Se reglen om Enkeltbetaling for arealer, som er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i artikel 34:

Artikel 34, stk. 2, litra b, ii) i Rådets forordning (EF) 73/2009 af 19. januar 2009

Retmæssigt udbetalt Enkeltbetaling i 2008

Retmæssig udbetaling af støtte under ordningen Enkeltbetaling i 2008 betyder, at:

- der blev udbetalt støtte for arealet under ordningen Enkeltbetaling i 2008, og
- udbetalingen skete på korrekt grundlag.

Hvis NaturErhvervstyrelsen enten ikke har godkendt arealet som støtteberettiget i 2008 eller senere konstaterer, at arealet ikke var støtteberettiget i 2008, var udbetalingen i 2008 ikke retmæssig. Dermed er arealet ikke berettiget til Enkeltbetaling i 2013 under artikel 34. Hvis arealet overholder de almindelige betingelser for at opnå Enkeltbetaling, kan du dog fortsat søge støtte under ordningen Enkeltbetaling.

Det er ikke en forudsætning, at udbetaling af Enkeltbetaling for arealerne i 2008 er sket til dig. Hvis du er i tvivl, om der er blevet udbetalt støtte for arealet i 2008, så kan du kontakte NaturErhvervstyrelsen for at få oplyst dette.

Se reglen om retmæssig udbetaling i 2008:

 Artikel 34, stk. 2, litra b i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

4. Markblokke og markkort

Søger du om Enkeltbetaling, skal NaturErhvervstyrelsen, senest ved ansøgningsfristen, den 23. april 2013, have modtaget både et Fællesskema og markkort med indtegninger af alle anmeldte marker.

Alle landbrugsarealer, som du ejer eller forpagter, skal indtegnes entydigt samt tildeles marknumre og markblokkenumre. Har du en mark, som ikke er med i markblok i ansøgningsperioden fra 1. februar til 23. april 2013, kan du anmelde marken uden for markblok i ansøgningsskemaet. Du anfører marken med markblokkenummer 999999-99, og indsender et forslag om ændring af markblokken.

Bemærk, at du også i år skal indtegne marker i fælles græsningsarealer, så de fylder hele den markblok, hvor du har fælles græsning. Hvis du har tilsagn, skal du dog indtegne arealerne præcist.

- [Læs mere i afsnittet "Sådan indtegner du marker elektronisk"](#)

Se reglen om elektronisk indsendelse af Fællesskema og markkort

- § 4 i bekendtgørelse nr. 28 af 18. januar 2012

Hvad er en markblok og hvad anvendes den til?

En markblok defineres som en geografisk sammenhængende enhed med permanente fysiske ydre grænser bestående af en eller flere marker.

De gule grænser på markkortet er markblokgrænser. Markblokgrænserne ligger hovedsageligt langs permanente skel, som fx veje, vandløb, levende hegn og lignende. Bemærk, at markblokgrænser ikke følger naboskel, dvs. at flere landbrugere kan have marker i samme markblok.

Markblokregistret bliver løbende opdateret af NaturErhvervstyrelsen, både på baggrund af ansøgernes oplysninger, og hvis vi finder forhold, der er ændret.

Nye markblokke bliver bl.a. oprettet ved at du indsender et forslag om oprettelse af en markblok. En ny markblok får et unikt nummer. De aktuelle markblokke kan til enhver tid ses i IMK.

Markblokkenes arealer er registreret med et taraareal og et bruttoareal. Taraarealet er det areal, som ikke er støtteberettiget under ordningen Enkeltbetaling. Bruttoarealet er hele markblokkens areal. Det er derfor vigtigt, at du kontrollerer markblokkenes afgrænsning og størrelsen på tara- og bruttoarealet, når du indtegner dine marker.

Bemærk, at markblokkenes tara- og bruttoareal kun er vejledende. Du er som ansøger ansvarlig for opmåling af egne anmeldte arealer.

Hvad bruger NaturErhvervstyrelsen markblokkene til?

Markblokkene bruges bl.a. til at kontrollere ansøgningerne. Det er din indtegnelse af marker, der sammen med dit Fællesskema samt markblokregistret danner grundlag for den administrative kontrol og en eventuel kontrol på stedet.

Ved begge typer af kontrol bliver der taget hensyn til de ændringer af markindtegninger og forslag om markblokændringer, vi har modtaget inden udløb af ændringsfristen, den 31. maj 2013.

- Gå til [Tast selv-service](#), hvorfra du kan gå til [IMK](#) under fanen "Markkort"
- Læs mere i [Vejledning til Fællesskema 2013](#)

Hvad sker der, når en mark er uden for markblok?

Hvis marker eller dele af marker ligger uden for grænserne af en eksisterende eller ny markblok, er de ikke støtteberettigede. Det er derfor vigtigt, at alle dine marker bliver lagt i en markblok. Det sker ved, at du indsender et forslag om ændring af markblok. Når markblokken er udvidet, eller en ny er oprettet, kan du indtegne marker i den.

Arealer, der er indtegnet uden for markblok uden at være anmeldt som en selvstændig mark på markplanen, medregnes ikke i det støtteberettigede areal.

- Læs mere i afsnittet "[Sådan indsendes forslag om ændring af markblokke](#)"

Forslag om ændring af markblokke

Du har pligt til at indberette ændringer i de markblokke, du har anmeldt marker i. Dette gælder også ændringer, der ikke kan ses på det nyeste foto i [Internet Markkort \(IMK\)](#) eller på eventuelle papirkort (ansøgere med dispensation).

Ændringer er fx, hvis en ny lade er bygget, eller der på et areal i en markblok er kommet plantedække (fx lysesiv), der ikke er støtteberettiget. Hvis vi ikke accepterer dit ændringsforslag, får du besked. Accepterer vi derimod ændringsforslaget, vil du ikke få besked. Opdateringer af markblokke kan ses i [IMK](#).

Sådan indsendes forslag om ændring af markblokke

Du skal indsende ændringsønsker elektronisk via [IMK](#).

Vær opmærksom på, at ændringsforslaget i [IMK](#) ikke længere kan redigeres, når der er trykket på knappen "Indsend".

- Læs mere om krav om elektronisk ansøgning og muligheder for dispensation i afsnittet "[Hvornår søges der om Enkeltbetaling?](#)"

Forslag om ændringer i markblokke kan løbende indsendes via [IMK](#), dog senest 31. maj 2013, hvis ændringerne skal gælde for det pågældende ansøgningsår.

- Gå til [Tast selv-service](#), hvor du kan komme ind på [IMK](#) og indsende forslag til ændring af markblokke
- Gå til [guiden for hjælp til IMK](#)
- Gå til [miniguiden om at indsende markblokændringer](#)

Ændringer indsendt efter ansøgningsfristen

Hvis du i perioden fra ansøgningsfristen den 23. april til ændringsfristen 31. maj 2013, tilføjer en mark uden for markblok, skal den anmeldes i 999999-99. Husk samtidig at indsende et forslag om ændring af markblokken eller oprettelse af en ny markblok.

- [Læs mere om frister i afsnittet "Hvornår søges der om Enkeltbetaling?"](#)

Sådan indtegner du marker elektronisk

Når du indsender dit elektroniske Fællesskema, skal du samtidig indsende de marker, som du har indtegnet elektronisk i IMK. Du kan kopiere sidste års indtegninger, hvis:

- du indtegnede dine marker elektronisk i 2012
- NaturErhvervstyrelsen har digitaliseret dine marker i 2012

Husk derefter at redigere de marker, hvor der er sket ændringer.

- [Læs mere om frister i afsnittet "Hvornår søges der om Enkeltbetaling?"](#)
- [Læs mere om indtegning af marker med tilsagn](#)

[i Vejledning til Fællesskema 2013](#)

Dispensation for kravet om at anvende IMK

Fra 2013 er det et krav, at Fællesskema og markkort sendes elektronisk via Tast selv-service. Der kan kun i helt særlige tilfælde gives dispensation fra dette krav.

Bemærk, at hvis du ikke får dispensation, men alligevel indsender papirmarkkort, vil markkortet og dermed hele Fællesskemaet blive afvist.

Har du fået dispensation fra at anvende Tast selv-service, kan du indsende ændringsforslag til markblokke på papir. Sammen med brev om dispensationen modtager du en vejledning om, hvilke krav der er til indtegning på papir.

Frister for indsendelse af markkort på papir

NaturErhvervstyrelsen skal senest ved ansøgningsfristen den 23. april 2013 have modtaget markkort med indtegninger af dine marker.

Skel mellem marker

Ved skel mellem to marker i samme markblok skal markerne tegnes så nøjagtigt som muligt. Tegn omhyggeligt, hvor landbrugsjord grænser op mod ikke-støtteberettiget natur.

Korrekt indtegning af marker betyder, at risikoen for kontrol af markblokkens areal mindskes.

- [Læs mere i afsnittet "Kontrol i forhold til markblokke"](#)

Opmåling af marker/arealer

Du får oplyst markens areal, når du enten

- har indtegnet dine marker i Fødevareministeriets Internet Markkort (IMK)
- indlæser dine marker i Tast selv-service.

Du kan sammenligne dine opmålingsresultater og indtegninger med det areal, som er registreret som støtteberettiget i markblokregisteret. Har du en mark i en markblok, hvor du mener, at der er fejl i markblokregistret, skal du indsende et forslag om ændring af markblokken.

- [Læs mere i afsnittet "Sådan indsendes forslag om ændring af markblokke"](#)

5. Betalingsrettigheder

Betalingsrettighederne blev tildelt i 2005 og for arealer med permanente frugt- og grøntafgrøder i 2008. I særlige situationer er der stadig mulighed for at få tildelt betalingsrettigheder fra den nationale reserve.

I 2012 blev der i forbindelse med afkobling af direkte støtte i nogle tilfælde tildelt tillæg i form af nye betalingsrettigheder, både almindelige og særlige betalingsrettigheder. Det drejer sig om støtteordningerne for stivelseskartofler og præmier for handyr samt moderfår

- [Læs mere i afsnittet "Tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve"](#)

Betalingsrettigheder kan omsættes (køb eller salg) eller lejes af andre landbrugere. Leje af betalingsrettigheder skal dog ske samtidig med forpagtning (leje) af et støtteberettiget areal af mindst samme størrelse.

Bemærk, at betalingsrettigheder ikke automatisk følger med ved køb af en landbrugsejendom, men skal aftales mellem parterne.

- [Du kan læse mere i Vejledning om overdragelse af betalingsrettigheder 2013](#)

To typer betalingsrettigheder

Betalingsrettigheder kan opdeles i to hovedgrupper: Almindelige og særlige betalingsrettigheder.

Almindelige betalingsrettigheder

Disse betalingsrettigheder blev tildelt for et støtteberettiget dyrket eller udyrket areal eller for et areal med permanent græs. En almindelig hel betalingsrettighed udnyttes med 1 ha. Hvis en betalingsrettighed er opsplittet og udgør mindre end 1 ha, udnyttes den med et tilsvarende areal.

Almindelige betalingsrettigheder kan anvendes på et hvilket som helst støtteberettiget areal, der anmeldes i Fællesskemaet.

I 2012 blev der tildelt almindelige betalingsrettigheder til de ansøgere, der var berettiget til et stivelsestillæg, og som ikke rådede over betalingsrettigheder dette år.

De almindelige betalingsrettigheders værdi kan være forhøjet med et kvæg-, mælke-, sukker, handyr-, moderfårs- eller stivelsestillæg.

- [Læs mere i afsnittet "Hvad er værdien af betalingsrettighederne".](#)

Særlige betalingsrettigheder

I 2005 blev der tildelt særlige betalingsrettigheder udelukkende på grundlag af et kvæg- og/eller mælke-tillæg. Landbrugere, der enten ikke havde jord eller ikke havde tilstrækkeligt jord (antal ha) til fordeling af tillæg, modtog særlige betalingsrettigheder.

I 2012 er der blevet tildelt nye særlige betalingsrettigheder til producenter, som var berettiget til et tillæg: moderfårstillæg (MF-tillæg), handyrtillæg (HD-tillæg) eller stivelsestillæg (KS-tillæg). De særlige betalingsrettigheder tildelt på grundlag af et handyr- eller moderfårstillæg skal udnyttes med en

husdyrproduktion, som måles i storkreaturer (SK). De særlige betalingsrettigheder tildelt på grundlag af et stivelsestillæg skal udnyttes sammen med en almindelig betalingsrettighed.

- [Læs mere i afsnittet "Hvordan udnyttes betalingsrettigheder?"](#)

Du skal råde over betalingsrettigheder

For at få udbetalt Enkeltbetaling i ansøgningsåret skal du råde over både et støtteberettiget landbrugsareal og betalingsrettigheder på dagen for ansøgningsfristen den 23. april 2013.

Bemærk, at ansøgning om Enkeltbetaling og betalingsrettigheder skal være registreret på samme CVR- eller CPR-nr.

- [Læs mere i "Vejledningen om overdragelse af betalingsrettigheder 2013"](#)

Se reglen om udnyttelse af betalingsrettigheder/ betingelser for at modtage støtte:

- [Artikel 33-34 i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

Overskydende betalingsrettigheder eller arealer

Det er kun arealer anmeldt med betalingsrettigheder, der udbetales Enkeltbetaling for. Hvis der i din ansøgning om Enkeltbetaling er forskel mellem det anmeldte areal og det antal betalingsrettigheder (i ha), du råder over, vil støtten blive beregnet på grundlag af den mindste af disse størrelser. Det vil sige enten på grundlag af det anmeldte areal eller det samlede antal betalingsrettigheder opgjort i hektar.

Arealer, du ikke har betalingsrettigheder til, modtager du derfor ikke støtte for. Bemærk, at disse arealer heller ikke indgår i beregningen af en eventuel arealafvigelse.

Registrering af betalingsrettigheder

Det er vigtigt, at betalingsrettighederne på dagen for ansøgningsfristen er registreret i det CVR- eller CPR-nr., som du anvender ved indsendelse af dit Fællesskema 2013.

Især i nedenstående situationer skal du være opmærksom på, om betalingsrettighederne er korrekt registreret:

Hvis en bedrift er

- Købt / solgt
- Arvet eller der er sket generationsskifte

- Forpagtet (helt eller delvist)
- Ægtefæller, hvor begge er aktive landbrugere, opretter fælles I/S

- Ændring af juridisk status (virksomhedsstatus, bemærk, at ægtefæller har separat juridisk status, dvs. uanset om bedriften drives af begge ægtefæller, indsendes Fællesskemaet kun af den ene)

- Sammenlægning eller opsplitting af bedrifter.

- [Læs mere i "Vejledning om overdragelse af betalingsrettigheder"](#)

Du kan finde en oversigt over dine registrerede betalingsrettigheder i Tast selv-service under fanen "Skemaer". Klik på "Se dine betalingsrettigheder"

Hvis du har indsendt et skema til overdragelse af betalingsrettigheder, skal du være opmærksom på, at registreringen først er sket, når du har modtaget et brev herom.

Ophør af CVR-nummer

- Enkeltmandsvirksomhed – betalingsrettighederne er registreret i både CVR-nr. og CPR-nr. Hvis CVR-nummeret er ophørt i CVR-registret, er betalingsrettighederne automatisk registreret på CPR-nummeret.

- Selskaber - fx et I/S, A/S eller et ApS – betalingsrettighederne er udelukkende registreret på CVR-nummeret. Det er vigtigt, at betalingsrettighederne overdrages inden selskabets ophørsdato, fordi der efter denne dato ikke længere er personer, som er tegningsberettiget for selskabet. Yderligere er det ikke muligt at anvende Fødevareministeriets Tast selv-service, når CVR-nummeret er ophørt. Når selskabet er ophørt, kan digital signatur/NEMID ikke give adgang til systemet.

Bemærk, at hvis CVR-nummeret ophører med tilbagevirkende kraft til en dato, der ligger før ansøgningsfristen, vil ansøgningen som udgangspunkt blive annulleret, og der kan ikke udbetales støtte.

- [Gå til Fødevareministeriets Tast selv-service](#)

Hvad er værdien af betalingsrettighederne?

Almindelige betalingsrettigheders basisværdi

I 2012 blev basisværdien af almindelige betalingsrettigheder udlignet, så alle almindelige betalingsrettigheder har samme basisværdi. Basisværdien blev fastsat til 305,95 euro svarende til 2.281,01 kr. Der er således ikke længere forskel mellem basisværdien for betalingsrettigheder tildelt for dyrket eller udyrket areal og almindelige betalingsrettigheder tildelt for areal med permanent græs

Basisværdien for almindelige betalingsrettigheder er i 2013 foreløbigt beregnet til 306 euro pr. ha, hvilket svarer til 2.281,38 kr.

Basisværdien er fastsat i euro. Inden udbetaling af støtte omregnes denne til et beløb i kr. Omregningskursen for ansøgningsåret 2012 er 7,4555.

Det er eurokursen den sidste bankdag før den 1. oktober 2013, der anvendes ved beregningen af den støtte, der udbetales i 2013.

Almindelige betalingsrettigheder, der er forhøjet med et tillæg må ikke forveksles med særlige betalingsrettigheder jf. nedenfor.

Særlige betalingsrettigheders værdi

Værdien af de særlige betalingsrettigheder kan variere. Værdien består af et tillæg enten et kvæg-, et mælke-, et sukker-, et handyr-, et moderfårs- eller et stivelsestillæg.

Tillæg tildelt på baggrund af:

- Kvægtillæg (2005)/ kvægpræmier modtaget i perioden fra 2000 til 2002.
- Mælketillæg (2005)/ mælkekvotens størrelse pr. 31. marts 2005.
- Sukkertillæg (2008)/ leveringskontrakt om sukker pr. 8. marts 2006
- Handyrtiltæg (HD-tillæg - 2012)/ handyrpræmier modtaget i perioden 2009-2011
- Moderfårstillæg (MF-tillæg - 2012)/ moderfårspræmier modtaget i perioden 2010-2011
- Stivelsestillæg (KS-tillæg - 2012)/ dyrkningskontrakt med en stivelsesfabrik i 2011

Fradrag i støttebeløb

Ved udbetaling fratrækkes 10 pct. af den direkte støtte over ca. 37.000 kr.

- [Læs mere i afsnittet "Fradrag i støttebeløb på over 5000 euro "](#)

Se reglen om fastsættelse af basisværdien:

- [§ 13 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Hvordan udnyttes betalingsrettigheder?

Du kan få udbetalt støtte for de betalingsrettigheder, som du råder over den 23. april 2013, eller har fået overdraget senest den 31. maj 2013 i forbindelse med en ændring af dit Fællesskema 2013.

Udbetaling af støtte for almindelige betalingsrettigheder forudsætter, at du anmelder et tilsvarende antal støtteberettigede hektar i dit Fællesskema 2013.

Bemærk, at betalingsrettigheder skal udnyttes mindst hvert andet år for ikke at blive inddraget til den nationale reserve.

- Almindelige betalingsrettigheder udnytter du ved at anmelde et støtteberettiget areal i Fællesskemaet.

- Særlige betalingsrettigheder tildelt i 2005 udnyttes du ved at opretholde en kvægproduktion (50 pct. af din produktion i referenceperioden).
- Hvis en særlig betalingsrettighed anmeldes med 1 ha støtteberettiget jord i 2013, ændres den til en almindelig betalingsrettighed, og kan fremover kun udnyttes med 1 ha jord.

Nye særlige betalingsrettigheder tildelt i 2012:

- tildelt på baggrund af et handyr- (HD) eller moderfårstillæg (MF) udnyttes ved opretholdelse af en husdyrproduktion (kvæg eller får)
- tildelt på baggrund af en kontrakt om levering af stivelseskartofler udnyttes sammen med en almindelig betalingsrettighed og 1 ha støtteberettiget jord.

Bemærk, at hvis du også har fået tildelt særlige betalingsrettigheder i 2012 på grundlag af et HD-tillæg eller et MF-tillæg, gælder det højeste SK-krav for alle dine særlige betalingsrettigheder.

Særlige betalingsrettigheder tildelt på grundlag af et stivelsestillæg (KS) kan *kun* udnyttes sammen med en almindelig betalingsrettighed på 1 ha støtteberettiget jord.

Udnyttelse af almindelige betalingsrettigheder

Almindelige betalingsrettigheder kan udnyttes på følgende støtteberettigede arealer:

- Dyrkede landbrugsarealer
- Udyrkede landbrugsarealer
- Græsarealer: Omdriftsgræs og permanent græs
- Arealer med permanente afgrøder
- Arealer med lavskov

Hvis der retmæssigt blev udbetalt Enkeltbetaling for arealet i 2008, kan betalingsrettighederne også udnyttes på visse naturarealer med miljøtilsagn eller miljøprojekter samt på arealer med tilsagn til skovrejsning fra Naturstyrelsen.

Bemærk, at uanset om betalingsrettighedernes værdi er forhøjet med et eller flere tillæg, fx

- et kvæg-, mælke- og/eller sukkertillæg tildelt i 2005/2008, eller
- et af de nye tillæg, handyr-(HD), moderfårs-(MF) eller stivelsestillæg(KS), der er tildelt i 2012

er der ikke noget krav om fortsat produktion af de produkter, som har udløst tillægget.

Bemærk, at hvis de betalingsrettigheder (målt i ha), du råder over, er forskellig fra det anmeldte støtteberettigede areal i ha, får du udbetalt støtte svarende til det mindste af de to.

Se reglen om aktivering af en betalingsrettighed på en støtteberettiget hektar:

Artikel 34, stk. 2 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Udnyttelse af betalingsrettigheder - rækkefølge

I dit Fællesskema 2013 kan du angive hvilke betalingsrettigheder, der skal udnyttes først. Gør du ikke det, fastlægger NaturErhvervstyrelsen rækkefølgen således:

- De betalingsrettigheder, som har den højeste værdi, anvendes først. Værdien af betalingsrettigheder, der er mindre end 1 ha, omregnes til værdien for en hel rettighed (1 ha), før de indgår i udnyttelsesrækkefølgen.
- Hvis du har flere betalingsrettigheder med samme værdi, anvendes først de rettigheder, som blev udnyttet året før.

NaturErhvervstyrelsen tager derfor ikke hensyn til reglen om, at en betalingsrettighed mindst skal udnyttes hvert andet år for ikke at blive inddraget. Hvis du to år i træk har flere betalingsrettigheder end svarende til det anmeldte støtteberettigede areal, vil du få inddraget betalingsrettigheder, hvis du ikke vælger de rettigheder, der skal udnyttes først. Du vælger betalingsrettigheder i dit Fællesskema 2013.

- [Læs mere om valg af rettigheder i Vejledning om Fællesskema 2013](#)

Se reglerne om Enkeltbetaling for de betalingsrettigheder ansøger råder over på datoen for ansøgningsfristen:

Artikel 34, stk. 1 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om rækkefølgen for udnyttelse af betalingsrettigheder:

- § 15 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012, ændret ved bekendtgørelse nr. 96 af 30. januar 2013

Udnyttelse af særlige betalingsrettigheder tildelt på grundlag af mælke- eller husdyrtillæg (kvæg-, moderfårs- eller handyrtillæg)

Hvis du råder over særlige betalingsrettigheder uden jord, tildelt på grundlag af

- en kvæg-, mælke-, eller handyrproduktion eller
- modtagelse af moderfårspræmier kan du udnytte dem ved at opretholde en produktion (kvæg eller får) svarende til minimum 50 pct. af det fastsatte krav om storkreaturer (SK-krav), som blev meddelt ved tildelingen af de særlige betalingsrettigheder.

SK-kravet for hver enkelt særlig betalingsrettighed skal opfyldes for at få udbetalt værdien af den særlige betalingsrettighed.

Bemærk, at en særlig betalingsrettighed ikke kan opdeles og derfor ikke udnyttes delvist. Hvis din produktion (kvæg eller får) målt i SK er mindre end det samlede SK-krav for dine særlige betalingsrettigheder, kan du kun udnytte det antal særlige rettigheder, som svarer til den aktuelle produktion.

Udnyttelsen måles i storkreaturer (SK), der beregnes som det antal dage, dyret har været i besætningen, ganget med følgende faktorer (tal for et helt kalenderår):

- Får og geder: 0,15 SK.
- Kalve under 6 måneder: 0,2 SK.
- Handyr (tyre og stude) og kvier fra 6 måneder til og med 24 måneder: 0,6 SK.
- Handyr (tyre og stude), kvier fra 24 måneder, ammekøer og malkekøer: 1,0 SK.

Hvis du i 2012 har modtaget nye særlige betalingsrettigheder på grundlag af en dyrkningskontrakt om stivelseskartofler, så udnyttes de på følgende måde:

- sammen med en almindelig betalingsrettighed på 1 ha støtteberettiget jord

SK-tallet beregnes med ovenfor nævnte faktorer. Tal for kvæg hentes i CHR-registret, hvorimod indberetning af får foretages af ansøger efter ophør af et kalenderår.

Se reglerne om krav om opretholdelse af 50 % af landbrugsaktiviteten:

 Artikel 44, stk. 2, litra a) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om beregning af antal storkreaturer (SK):

 Artikel 14, stk. 1 og stk. 2 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009

Ændring af særlige betalingsrettigheder til almindelige betalingsrettigheder

Hvis en særlig betalingsrettighed tildelt på baggrund af et kvæg-, mælke-, handyr- eller moderfårstillæg udnyttes med 1 ha støtteberettiget areal, ændres den til en almindelig betalingsrettighed. Betalingsrettigheden får samme værdi som den særlige betalingsrettighed havde.

Betalingsrettigheden kan efterfølgende kun udnyttes på et støtteberettiget areal og ikke ved at opretholde en husdyrproduktion. Ændringen er permanent, og betalingsrettigheden kan ikke genoprettes som en særlig betalingsrettighed.

Uanset værdien af en særlig betalingsrettighed kan den kun konverteres til en almindelig betalingsrettighed ved at blive anmeldt med 1 ha.

Hvis der i 2012 er tildelt en særlig betalingsrettighed på grundlag af en dyrkningskontakt om stivelseskartofler, kan den konverteres til en almindelig betalingsrettighed i 2013. Det sker ved, at der anmeldes 1 hektar støtteberettiget jord mere end svarende til antallet af almindelige betalingsrettigheder.

Se reglerne om udnyttelse af særlige betalingsrettigheder med et støtteberettiget areal:

Artikel 34, stk. 1 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om, at en særlig betalingsrettighed anmeldt med en hektar, ikke fortsat kan anvendes ved at opretholde en husdyrproduktion:

Artikel 14, stk. 3 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1120/2009 af 29. oktober 2009

Overdragelse af betalingsrettigheder

Betalingsrettigheder kan overdrages til en anden landbruger varigt (salg) eller midlertidigt (udlejning/forpagtning). Du kan meddele NaturErhvervstyrelsen overdragelse af betalingsrettigheder via Fødevareministeriets Tast selv-service.

Bemærk, at det først bliver obligatorisk at anvende Tast selv-service fra den 1. september 2013, dvs. overdragelser, der vedrører ansøgningsåret 2014.

Papirske maet finder du på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside. Husk, at på papirske maet skal både overdrager og erhverver af rettighederne underskrive overdragelsen.

Konkurs- og dødsboer

Hvis du skal overdrage betalingsrettigheder fra et konkursbo eller et dødsbo, kan du ikke anvende Fødevareministeriets Tast selv-service. Du kan i stedet udfylde papirske maet, som du finder på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside.

Frister

Overdrager af betalingsrettigheder skal meddele overdragelsen til NaturErhvervstyrelsen senest den 23. april 2013. Det er en betingelse for at betalingsrettighederne kan udnyttes sammen med de arealer, der er anmeldt i Fællesskema 2013.

Ved afkortning af en eksisterende midlertidig overdragelse via Tast selv-service, er det dog erhverver, der skal meddele ændringen til NaturErhvervstyrelsen.

- [Læs mere i "Vejledningen om overdragelse af betalingsrettigheder"](#)

- [Gå til Fødevareministeriets Tast selv-service](#)

Hvis ansøger efter ansøgningsfristen ønsker at tilføje eller slette betalingsrettigheder i det indsendte Fællesskema 2013, skal dette meddeles til NaturErhvervstyrelsen senest den 31. maj 2013.

- [Læs mere i afsnittet om udnyttelse af betalingsrettigheder lejet eller købt efter ansøgningsfristen](#)

Se reglerne om overdragelse af betalingsrettigheder og krav om medfølgende jord ved leje:

- [Artikel 43, stk. 1 og 2 i Rådets forordning \(EF\) nr. 73/2009 af 19. januar 2009](#)

 [Artikel 12, stk. 1 og 3 i Kommissionens forordning \(EF\) nr. 1120/2009 af 30. november 2009](#)

- [§ 14 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Udnyttelse af betalingsrettigheder lejet eller købt efter ansøgningsfristen

Hvis du efter ansøgningsfristen den 23. april 2013, men inden ændringsfristen den 31. maj 2013, har lejet eller købt betalingsrettigheder, kan du udnytte dem i 2013, hvis du har indsendt Fællesskema 2013.

I disse tilfælde indsender du skema til overdragelse af betalingsrettigheder via Fødevareministeriets Tast selv-service senest den 31. maj 2013 kl. 23.59.59. Bemærk dog, at det er et krav, at erhververen af betalingsrettighederne søger om Enkeltbetaling i 2013. Du kan også ændre slutdatoen for en midlertidig overdragelse i denne periode. Hvis en midlertidig overdragelse afkortes, er det derfor den oprindelige overdrager, som indsender Fællesskema 2013.

Bemærk yderligere, at overdragelsesdatoen for en varig overdragelse af betalingsrettigheder senest kan være den 31. maj 2013 for at få virkning for 2013.

- [Læs mere i "Vejledning om overdragelse af betalingsrettigheder".](#)

Producentkifte

Bemærk, at overdragelse af betalingsrettigheder ikke omfatter andre støtteordninger herunder tilmelding til den nye handyrpræmieordning.

Tilsagn under miljø- og økologiordningerne er omfattet af reglerne om producentkifte.

- [Hent vejledning om producentkifte](#)

Se reglerne om at leje af betalingsrettigheder skal ske sammen med et støtteberettiget areal:

Artikel 43, stk. 2 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om at NaturErhvervstyrelsen skal underrettes om overdragelse af betalingsrettigheder:

- § 14, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Inddragelse af uudnyttede betalingsrettigheder

Betalingsrettigheder skal udnyttes mindst én gang hvert andet år. Det betyder, at betalingsrettigheder, der ikke er udnyttet i 2012, og som heller ikke udnyttes i 2013, bliver inddraget til den nationale reserve. Bemærk, at betalingsrettigheder, der ikke er udnyttet i 2012, skal udnyttes i 2013, for at undgå, at de bliver inddraget.

Hvis antallet af almindelige betalingsrettigheder er højere end det støtteberettigede antal hektar, som anmeldes i Fællesskema 2012 og 2013, vil der være betalingsrettigheder, som ikke udnyttes disse år.

Du har mulighed for at ændre på rækkefølgen af de betalingsrettigheder, som udnyttes i ansøgningsåret. Derved sikres, at alle betalingsrettigheder udnyttes mindst én gang i en periode på 2 år.

Hvis du ønsker, at visse betalingsrettigheder skal udnyttes først i ansøgningsåret, kan du oplyse det i Fællesskema 2013.

- [Gå til Tast selv-service](#)
- ["Læs mere i afsnittet "Hvordan udnyttes betalingsrettigheder?"](#)

Ved overdragelse (køb eller leje) af betalingsrettigheder er det vigtigt at vide, hvornår betalingsrettighederne sidst blev udnyttet. Bemærk, at det ansøgers ansvar, at betalingsrettighederne udnyttes mindst én gang hvert andet år.

Hvis du råder over betalingsrettigheder, som bliver inddraget, modtager du brev om inddragelsen. Ejer af udlejede betalingsrettigheder, som inddrages, modtager også orientering om inddragelsen.

Se reglerne om inddragelse af uudnyttede betalingsrettigheder:

Artikel 42 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om prioritering af betalingsrettigheder:

- § 15, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

Hvordan registreres pant i betalingsrettigheder?

Hvis du ejer betalingsrettigheder kan du pantsætte dem til fx et realkredit- eller pengeinstitut. Pantsætningen betyder, at hvis betalingsforpligtelserne ikke overholdes, kan panthaver via Fogedretten gøre udlæg i betalingsrettighederne.

Når du overdrager betalingsrettigheder via Fødevareministeriets Tast selv-service, kan du se om NaturErhvervstyrelsen har registreret pant i rettighederne. Det fremgår af et J (ja) i kolonnen "Pant", når du har oprettet et skema til overdragelse af betalingsrettigheder.

I forbindelse med salg eller forpagtning af betalingsrettigheder kan erhverver få overdraget rettigheder, som NaturErhvervstyrelsen har registreret pant i. Hvis dette er tilfældet, informeres overdrager og erhverver samt evt. konsulent i det udsendte registreringsbrev. Desuden orienteres parterne om, at pantet kan slettes.

Hvis pantsætningen skal ophæves, kan panthaver indsende et skema til frigivelse af pant sammen med overdragelsesskemaet. NaturErhvervstyrelsen sletter pantet, før overdragelsen bliver gennemført.

Gebyr

Når der tages pant i betalingsrettigheder, skal panthaver betale et gebyr på 575 kr. Gebyret skal betales ved den første notering og ved en eventuel senere udvidelse af pantet.

- [Gå til "Vejledningen til underretning om pant"](#)
- [Hent skema om "Frigivelse af pant"](#)

Tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve

I særlige situationer kan der søges om betalingsrettigheder eller tillæg (kvæg-, mælke- eller sukker-) fra den nationale reserve (NR). Bemærk, at der ikke kan søges om tildeling af et handyr-, moderfårs- eller stivelsestillæg fra den nationale reserve.

Hvem kan søge

Landbrugere, der har overtaget en bedrift eller en del af en bedrift, og som ikke har haft mulighed for at søge om betalingsrettigheder eller tillæg senest den 25. april 2005. Denne dato var den generelle frist for ansøgning om betalingsrettigheder.

Læs mere i "Vejledning om tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve", hvis du:

- har købt en bedrift, der var bortforpagtet den 25. april 2005
- har overtaget en bedrift/jord ved arv eller forskud på arv
- rådede over jord med juletræer i 2005, som nu er ryddet
- rådede over jord, hvor der var råstofindvinding i 2005, som nu er et landbrugsareal.

Bemærk, at du i alle tilfælde skal råde over jorden ved ansøgningsfristen den 23. april 2013 og anmelde den i dit Fællesskema 2013. Arealet skal være støtteberettiget i hele kalenderåret 2013.

I vejledning om tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve kan du læse om de situationer, hvor der kan søges.

- [Gå til skema og vejledning om national reserve på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside](#)

Se reglerne om tildeling fra den nationale reserve:

[§§ 23-24 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

Ansøgning om betalingsrettigheder fra den nationale reserve

Du indsender et særligt ansøgningsskema til NaturErhvervstyrelsen, således at det er modtaget senest den 23. april 2013.

- [Læs mere om ansøgningsfristen i afsnittet "Hvornår søges der om Enkeltbetaling?"](#)

Generelle krav, der skal være opfyldt, for at få tildelt betalingsrettigheder fra reserven:

- Den samlede pålydende værdi af de betalingsrettigheder, der søges om, skal overstige 5.000 kr.
- Du skal have søgt om Enkeltbetaling via Fællesskemaet samme år, du søger betalingsrettigheder fra den nationale reserve.

Se reglerne om, at værdien af det tildelte mindst skal udgøre 5.000 kr.:

- [§ 23 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)

og om fristen for indsendelse af ansøgningsskema:

- [§ 24, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012](#)
- [§ 1 i bekendtgørelse nr. 348 17. april 2012 om ændring af bekendtgørelse om elektronisk Fællesskema og markkort](#)

Forhøjelse af betalingsrettigheders værdi med tillæg (kvæg-, mælke-, sukkertillæg)

Hvis bedriften var bortforpagtet den 25. april 2005, og en af følgende betingelser er opfyldt, kan der søges om forhøjelse af betalingsrettighedernes værdi:

- Kvægtillæg - Bedriften var en kvægbedrift, og forpagtningen omfattede de relevante driftsbygninger (staldbygninger mv.).
- Mæketillæg - Bedriften var en mælkebedrift, og forpagtningsaftalen omfattede mælkekvoten.
- Sukkertillæg - Bedriften havde den 8. marts 2006 en aftale med Danisco om levering af sukkerroer. Forpagtningsaftalen omfattede sukkerkvoten, og bortforpagtningen udløb efter den 8. marts 2006.

Bemærk, at det er et krav for at få tildelt betalingsrettigheder forhøjet med tillæg, at de betingelser, der er nævnt i afsnittene om de særlige situationer, er opfyldt.

Se reglerne om forhøjelse af betalingsrettigheder eller enhedsværdien:

- Artikel 41 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009
- § 21, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012

6. Udbetaling

I menuen til venstre kan du læse om udbetaling af Enkeltbetaling, kontrol og nedsættelse af støtten samt behandling og offentliggørelse af data om støtte.

Udbetaling af Enkeltbetaling

Enkeltbetaling bliver udbetalt i perioden fra den 1. december i ansøgningsåret og til den 30. juni det følgende år.

Størrelsen af udbetalingen

Den udbetalte Enkeltbetaling afhænger af størrelsen af dit støtteberettigede areal, antallet af betalingsrettigheder og deres værdi.

Du kan maksimalt få udbetalt støtte for et areal svarende til dine betalingsrettigheder. Hvis du fx søger om støtte for et støtteberettiget areal på 100,00 ha og kun råder over betalingsrettigheder svarende til 90,00 ha, vil du få udbetalt Enkeltbetaling for 90,00 ha.

Beregning af Enkeltbetalingen

Det udbetalte støttebeløb afhænger af værdien af dine betalingsrettigheder. Værdien varierer efter typen af betalingsrettigheder og eventuelle tillæg.

Enkeltbetalingen beregnes på grundlag af gennemsnitsværdien af de betalingsrettigheder, der er anmeldt sammen med et areal.

Fradrag i Enkeltbetalingen

Du skal være opmærksom på, at der sker fradrag i støtten, hvis den samlede støtte under en række direkte støtteordninger overstiger henholdsvis 5.000 euro og 300.000 euro.

NaturErhvervstyrelsen kan desuden nedsætte støtten pga. arealafvigelser, forsinket indsendelse af Fællesskema eller manglende overholdelse af krydsoverensstemmelse m.v.

- [Læs mere i afsnittet "Hvad er værdien af betalingsrettigheder?"](#)
- [Læs mere om "Hvordan udnyttes betalingsrettigheder?"](#)

Fradrag i støttebeløb på over 5.000 euro

Hvis den samlede direkte landbrugsstøtte er større end 5.000 euro, fratrækkes 10 pct. af den del af støtten, som ligger over 5.000 euro. (ca. 37.278 kr.).

Den direkte støtte omfatter disse ordninger:

- Enkeltbetaling
- Handyrpræmie
- Særlig miljøstøtte under artikel 68
  - Ekstensivt landbrug
  - Pleje af EB-støtteberettigede græsarealer

- Etablering af flerårige energiafgrøder.
  - Produktion af flerårige energiafgrøder
  - Støtte til landbrugere til afgrødevariation
- Etablering af økologiske frugttræer og bærbuske

Fradrag i støttebeløb på over 300.000 euro

Hvis den samlede direkte landbrugsstøtte er større end 300.000 euro (2.236.650 kr.), fratrækkes yderligere 4 pct. af den del af støtten, som ligger over 300.000 euro.

Nationalt loft for direkte støtte

Hvis Danmarks nationale loft for udbetaling af direkte landbrugsstøtte overskrides, vil udbetalingerne blive reduceret, og du vil få besked herom i forbindelse med din udbetaling. Der henvises til bilag VIII til Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009.

Se reglerne om perioden for udbetaling:

- Artikel 29, stk. 2 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Udbetalingens størrelse:

- Artikel 56-57 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 29. oktober 2009

Udbetaling i danske kroner:

- Artikel 3 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1913/2006
- Artikel 45, stk. 2 i Rådets forordning (EF) nr. 1290/2005

Udbetaling til NemKonto:

- § 7 i bekendtgørelse nr. 766 af 5. juli 2006
- § 1 i bekendtgørelse af lov nr. 798 af 28. juni 2007

Transport i støtten:

- § 27 i bekendtgørelse nr. 29 af 18. januar 2012
- Artikel 82, stk. 6 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Se reglerne om perioden for udbetaling:

 Artikel 7, stk. 1, litra c) i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

 Artikel 7, stk. 2 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

 Artikel 9 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

og om nationalt loft for direkte støtte:

 Artikel 8, stk. 1 i Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 af 19. januar 2009

Omregning fra euro til danske kroner

Betalingsrettighedernes værdi er fastsat i euro, og Enkeltbetaling beregnes i euro. Ved udbetaling bliver det samlede støttebeløb omregnet til danske kroner med den eurokurs, der gælder den sidste bankdag før 1. oktober i ansøgningsåret. Der vil derfor i hvert ansøgningsår ske ændringer i det udbetalte støttebeløb.

Alle beløb, der er angivet i danske kroner i denne vejledning, er omregnet med 2012-kursen på 7,4555 kr., medmindre andet er angivet.

Se reglen om anvendelse af omregningskurs:

- Artikel 45, stk. 2 i Rådet forordning (EF) nr. 1290/2005 af 21. juni 2005

Støtten udbetales til din NemKonto

Støtten bliver udbetalt til den konto, der er registreret som ansøgers NemKonto. Du kan indberette og ændre den konto, du ønsker, som din NemKonto, på to måder:

- I dit pengeinstitut eller netbank.
- Søger du om støtte på dit CPR-nr., kan du også bruge www.nemkonto.dk, hvor du logger på med NemID

Vær særlig opmærksom på at ændre din NemKonto, hvis du skifter pengeinstitut, eller du danner et selskab med nyt CVR-nr. og opretter en ny konto

- Gå til www.nemkonto.dk

Transport i støtten

Støtten udbetales til den, der indsender ansøgning om Enkeltbetaling, uanset om arealerne overdrages til en anden landbruger i løbet af kalenderåret. Dette sker medmindre NaturErhvervstyrelsen har noteret transport i støtten.

Hvis en anden end ansøger skal have støtten udbetalt, indsender du skemaet "Transport af EU- eller nationalt støttebeløb". NaturErhvervstyrelsen noterer transporten, eventuelt efter andre kreditorer. Vi tager forbehold for statens modregningsret.

- [Hent skemaet Transport af EU- eller nationalt støttebeløb](#)

Indberetning til Skat

NaturErhvervstyrelsen indberetter den udbetalte støtte til SKAT på ansøgerens CVR-/CPR-nr. Dette gælder også de tilfælde, hvor der er indsendt en transport, og hvor støtten derfor udbetales til transporthaver.

Kontrol og nedsættelse af støtte

Hvert år kontrollerer NaturErhvervstyrelsen alle modtagne Fællesskemaer administrativt. Derudover udvælger NaturErhvervstyrelsen hvert år et antal ansøgninger, som skal kontrolleres på stedet.

Formålet med kontrollen er at sikre, at reglerne for udbetaling af støtte bliver overholdt.

Kontrol i forhold til markblokke

Kontrollen sker på grundlag af din indsendte ansøgning og markblokregistret.

Bemærk, at det for alle arealer gælder, at du skal have rådighed over dem på ansøgningsfristen for at kunne få Enkeltbetaling for dem.

Det er kun arealer inden for markblokkene, som er støtteberettigede. Dette betyder, at arealer, som ligger uden for markblok, ikke bliver medregnet til det støtteberettigede areal.

Har du indsendt forslag om ændring af markblokken senest ved ændringsfristen 31. maj 2013, vil de blive behandlet løbende. Får du godkendt en udvidelse af markblokken, vil arealet kunne medregnes til det støtteberettigede areal, hvis det er anmeldt, indtegnet og betingelserne for støtte er opfyldt. Det samme gælder marker anmeldt uden for markblok (dvs. anmeldt i markblok 999999-99).

- [Læs mere i afsnittet "Markblokke og markkort"](#)

Mindre arealer uden for markindtegning

Ved kontrol kan der efter en konkret vurdering medregnes mindre arealer, som er beliggende uden for markindtegningen, men inden for markblokken. Disse mindre arealer (der ikke er indtegnet som en del af marken) kan kun medregnes, hvis det alene kan tilskrives en mindre unøjagtighed i indtegningen. Egentlige marker/arealer, som ikke er indtegnet, bliver ikke medregnet.

Marker uden for markblok

Hvis det i forbindelse med et kontrolbesøg konstateres, at et anmeldt areal ligger helt eller delvist uden for markblok, vil NaturErhvervstyrelsen kun medregne den del af arealet, der ligger i markblokken

- [Læs mere i afsnittet "Markblokke og markkort"](#)
- [Læs mere om indtegnning af marker uden for markblok i afsnittet "Hvad sker der, når en mark er uden for markblok?"](#)

Bemærk, at enhver afvigelse mellem det anmeldte og det fastslåede (godkendte) areal vil kunne danne grundlag for nedsættelse af støtten og beregning af eventuel yderligere nedsættelse.

Se reglen om indtegnning af marker:

[§ 4, stk. 2-4 i bekendtgørelse nr. 28 af 18. januar 2012](#)

Administrativ kontrol

Den administrative kontrol omfatter alle ansøgninger. NaturErhvervstyrelsen kontrollerer bl.a. ved krydskontrol, om det samlede ansøgte areal i en markblok overstiger markblokkens areal. Hvis dette er tilfældet, modtager du et brev, hvor du får mulighed for at fastholde eller nedskrive dine ansøgte arealer i markblokken.

Hvis vi er usikre på, om støttebetingelserne er overholdt på et areal, modtager du også et brev, hvor du skal redegøre for arealets beskaffenhed.

Én ansøger i markblokken

Hvis ansøger er alene i en markblok, hvor der er anmeldt et for stort areal, nedskriver NaturErhvervstyrelsen det anmeldte areal til markblokkens areal.

Flere ansøgere i markblokken

Hvis der er flere ansøgere i en markblok, som er overanmeldt, afhænger sagsgangen af svarene på krydskontrolbrevene. Det er et krav, at det samlede medregnede areal i en markblok ikke overstiger det registrerede areal hos NaturErhvervstyrelsen.

Forholdsmæssig nedskrivning

NaturErhvervstyrelsen kan inden for visse rammer foretage en forholdsmæssig nedskrivning af arealerne til markblokarealet. Ansøger kan klage over nedskrivningen.

Nedskrivning af overskridelser under 0,20 ha

Hvert år sammenligner NaturErhvervstyrelsen det samlede anmeldte areal i en markblok med det areal, der er registreret for markblokken. Hvis der er anmeldt for meget areal i forhold til markblokkens areal, modtager ansøgeren et høringsbrev. Ansøgeren får der mulighed for at rette det anmeldte areal eller give kommentarer.

I 2013 kan du lade være at svare på dette høringsbrev, hvis overskridelsen af markblokkens areal er på 0,20 ha eller mindre. Hvis du ikke svarer, vil NaturErhvervstyrelsen nedskrive det anmeldte areal med et areal, der svarer til overskridelsen. Hvis der er søgt Enkeltbetaling for arealet, nedskriver vi det anmeldte areal. Dermed reducerer vi også din Enkelbetaling for arealet.

Hvis du er uenig i, at arealet bliver nedskrevet, skal du svare på høringsbrevet. Så vil svaret blive taget med i sagsbehandlingen.

Hvis du har fået nedskrevet et anmeldt areal, men ikke er enig nedskrivningen, har du altid mulighed for at skrive en kommentar til NaturErhvervstyrelsen. Så vil vi genoptage sagsbehandlingen af arealoverskridelsen.

Muligheden for at lade være med at svare gælder ikke, hvis arealoverskridelsen findes på arealer med miljø- eller økologitilsagn. Som udgangspunkt gælder muligheden kun for markblokke med kun én ansøger. I løbet af foråret 2013 vil det blive afgjort, om det også gælder markblokke med flere ansøgere.

Se reglerne om administrativ kontrol:

 Artikel 28 og 29 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

og om forholdsmæssig nedskrivning:

 Artikel 28, stk. 3 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Kontrol på stedet

Kontrollen af forholdene på stedet sker enten ved telemåling eller ved kontrol på selve bedriften.

Telemåling

Telemåling vil sige, at kontrollen gennemføres ved hjælp af aktuelle satellitfotos eller ortofotos (flyfotos).

Hvis kontrollen kan afsluttes på baggrund af telemålingskontrol, modtager du et brev med kontrolresultatet, herunder opmålingsresultaterne.

Se reglen om telekontrol:

 Artikel 35 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Kontrol på bedriften

I nogle tilfælde kan opmålingerne eller kontrollen af, om støttebetingelser og andre krav er overholdt, ikke foretages alene på grundlag af aktuelt billedmateriale fra kontrolåret. I disse tilfælde udfører vi kontrol på bedriften.

Kontrolbesøg foretages uanmeldt eller med et kort varsel på højst 48 timer.

Hvis din bedrift udtages til kontrol, har du pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres. Hvis du ikke selv kan være til stede på bedriften under kontrolbesøget, skal du finde en stedfortræder. Dette gælder også, hvis du ikke opholder dig på bedriften i en længere periode.

Kontrolløren kan ikke udtale sig om konsekvenserne af de konstaterede forhold på bedriften. Dette afgøres senere.

Hvis vi ikke kan komme i kontakt med dig

Du har med din ansøgning accepteret, at vi udfører kontrol på bedriften. Hvis vi ikke kan komme i kontakt med dig, sender vi dig et brev, hvori vi oplyser dig om, at vi gennemfører kontrol senest 48 timer efter, at du har modtaget brevet.

Kontrollen af dine marker bliver gennemført på dette tidspunkt – også selv om du ikke har mulighed for at være til stede.

Hvis der er støttebetingelser, som vi ikke har kunnet kontrollere, fordi vi ikke har kunnet komme i kontakt med dig, sender vi et kontrolresultat i høring, hvor de pågældende støttebetingelser betragtes som overtrådt.

Herefter har du mulighed for at indsende de manglende oplysninger inden for høringsfristen. Hvis vi herefter stadig ikke har hørt fra dig, træffer vi afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Konsekvensen kan være, at direkte støtte siden 2005 og landdistriktsstøtte siden tilsagnets start vil blive krævet tilbagebetalt.

Hvis du forhindrer kontrollens gennemførelse

Hvis du eller din repræsentant forhindrer gennemførelsen af kontrol på stedet, vil din ansøgning om Enkeltbetaling for 2013 blive afvist. Herudover kan der blive tale om, at direkte støtte siden 2005 og landdistriktsstøtte siden tilsagnets start kræves tilbagebetalt.

Se reglerne om underretning om kontrol:

Artikel 27, stk. 1 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

og om at forhindre gennemførelse af kontrol:

Artikel 26, stk. 2 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Efter kontrollen

Vi sender kontrolresultatet, herunder opmålingsresultaterne, til dig senest 10 arbejdsdage efter kontrollens afslutning. Der vil dog kunne forekomme situationer, hvor denne frist ikke kan overholdes, fx hvis kontrolløren venter på dokumentationsmateriale, eller hvis der foretages kontrol af flere ansøgere i samme område samtidigt, og det er mest hensigtsmæssigt at færdiggøre kontrolarbejdet for hele området, inden kontrolresultaterne sendes ud.

Hvis vi har konstateret overtrædelse af regler, herunder overanmeldelse, foretager vi en skriftlig høring. Her får du mulighed for at give bemærkninger. Kontrolløren svarer ikke på dine bemærkninger, medmindre der har været fejl i høringsmaterialet. Vores kommentarer vil fremgå af den skriftlige afgørelse, som vi sender til dig.

Udbetaling af støttebeløb sker efter endt sagsbehandling

Du vil modtage et afgørelsesbrev, hvis der er sket en reduktion af støttebeløbet. Du kan klage over afgørelsen. Afgørelsesbrevet vil være vedlagt en klagevejledning.

Bemærk, at resultatet af kontrollen vil kunne danne grundlag for en genoptagelse af tidligere års ansøgninger om Enkeltbetaling med risiko for tilbagebetaling af støtte og inddragelse af eventuelt uberettiget tildelte betalingsrettigheder.

- [Læs mere i afsnittet "Uberettiget udbetalt støtte"](#)

Arealafvigelser

Arealafvigelser er inddelt i 4 kategorier afhængig af størrelsen:

- Ved arealafvigelser op til og med 3 pct. (og højst 2 ha): Det anmeldte areal nedsættes, så det svarer til det fastslåede areal. Det betyder, at du får fuld støtte for det fastslåede areal.
- Ved arealafvigelser i intervallet over 3 pct. til og med 20 pct. (eller over 2 ha): Det fastslåede areal nedsættes med det dobbelte af arealafvigelsen. Det betyder, at du får udbetalt støtte for det fastslåede areal minus to gange afvigelsen.
- Ved arealafvigelser over 20 pct. til og med 50 pct.: Støtten bortfalder inden for afgrødegruppen. Det betyder, at du ikke får udbetalt Enkeltbetaling for det pågældende år.
- Ved arealafvigelser over 50 pct.: Støtten bortfalder inden for afgrødegruppen. Det betyder, at du ikke vil få udbetalt Enkeltbetaling for det pågældende år. Desuden vil du blive udelukket i en periode på op til 3 år fra at modtage et beløb, der svarer til forskellen mellem støtten for det anmeldte areal og det fastslåede areal. Beløbet vil blive modregnet i alle betalinger fra NaturErhvervstyrelsen i op til 3 år, eller indtil beløbet er fuldt modregnet. Er beløbet ikke fuldt modregnet efter 3 år, bortfalder kravet.

Se reglen om nedsættelse og udelukkelse ved overanmeldelse:

Artikel 58 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Anmeldelse af alle arealer

Du skal i Fællesskemaet anmelde alle landbrugsarealer, herunder både marker, der ikke søges støtte for, og arealer under 0,30 ha. Hvis ikke alle arealer er anmeldt, og summen af de ikke-anmeldte arealer overstiger 3 pct. af dit anmeldte areal, vil du blive pålagt en nedsættelse af støtten.

Nedsættelse af støtten udgør op til 3 pct. af al direkte støtte, der udbetales for det pågældende ansøgningsår.

Alle arealer skal anmeldes for at sikre en korrekt opgørelse af de arealer, som er omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse.

- [Læs mere i afsnittet "Hvad betyder kravene om krydsoverensstemmelse for dig?"](#)

Se reglerne om anmeldelse af alle arealer og beregningsgrundlag:

Artikel 55, stk. 1 og artikel 57, stk. 2 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Forsætlige afvigelser

Hvis NaturErhvervstyrelsen afgør, at dine arealafvigelser skyldes forsætlige (bevidste) forhold, og der er tale om forsætlige afvigelser på over 0,5 pct. eller over 1 ha, vil hele din støtte for det pågældende ansøgningsår bortfalde.

En afvigelse er forsættlig, når den skyldes en bevidst handling. Dette er tilfældet, hvis du anmelder et areal, du ved ikke er støtteberettiget. Det betragtes også som forsæt, hvis vi mener, at du har anset det for overvejende sandsynligt, at arealerne ikke er støtteberettigede, men på trods af dette har anmeldt arealerne i dit fællesskema.

Eksempel:

Det kan være en forsættlig overanmeldelse, hvis en ansøger anmelder en golfbane. Vi mener, at ansøgeren må have fundet det overvejende sandsynligt eller anset det for muligt, at en golfbane ikke er et landbrugsareal og dermed ikke er støtteberettiget. Vi baserer dette på, at en golfbane specifikt er nævnt som et eksempel på arealer anvendt til andre formål end landbrug, som ikke er støtteberettigede. Ligeledes er der ingen tvivl om hovedanvendelsen af en golfbane.

Ved forsætlige afvigelser på mere end 20 pct.

Hvis der er tale om forsætlige afvigelser på over 20 pct., giver NaturErhvervstyrelsen afslag på støtteansøgningen, og hele støtten vil bortfalde for det pågældende kalenderår. Desuden vil ansøger blive udelukket i en periode på op til 3 år fra at modtage et beløb, der svarer til forskellen mellem støtten for det anmeldte areal og det fastslåede areal. Beløbet vil blive modregnet i alle betalinger fra NaturErhvervstyrelsen i op til 3 år, eller indtil beløbet er fuldt modregnet. Er beløbet ikke fuldt modregnet efter 3 år, bortfalder kravet.

Se reglen om forsættlig anmeldelse af for stort areal:

Artikel 60 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Nedsættelse af støtten

Støtten kan blive nedsat, hvis der registreres afvigelser mellem det anmeldte areal og det fastslåede (godkendte) areal. Hvis dette er tilfældet, vil støtten blive beregnet på baggrund af det areal, som opfylder støttebetingelserne (det fastslåede areal).

Er der i Fællesskemaet anmeldt et større areal, end der er betalingsrettigheder

til, vil det overskydende areal ikke indgå i beregningen af en eventuel arealafvigelse.

Støtten for det fastslåede areal beregnes på basis af gennemsnitsværdien pr. ha af dine betalingsrettigheder for det samlede anmeldte areal.

Fælles græsningsarealer, hvor støttebetingelserne ikke er opfyldt

Hvis støttebetingelserne ikke er opfyldt for hele arealet, vil der ske en forholdsmæssig nedsættelse af det anmeldte areal for samtlige ansøgere, som har anmeldt marker i markblokken. Dette sker uden hensyn til:

- de faktiske ejerforhold, dvs. arealernes geografiske beliggenhed i forhold til matrikelkort.
- om enkelte ansøgere har et miljø- eller økologitilsagn for marker i markblokken og derfor har indtegnet deres marker på markkort.

Først opmåles det støtteberettigede areal i markblokken, herefter fordeles dette godkendte areal på hver ansøger i forhold til deres anmeldte areal.

Se reglen om forholdsmæssig nedsættelse:

Artikel 34, stk. 5 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

Ændring af afgrødekoder

Den anmeldte afgrøde skal være korrekt i forhold til den afgrøde, som findes på marken. Du har pligt til senest den 31. maj at indberette den rigtige afgrøde og ændre den indberettede kode, hvis den ikke er rigtig. Der gælder dog særlige regler for arealer der er omfattet af artikel 34.

- [Læs mere i afsnittet "Enkeltbetaling for arealer med vand- eller naturprojekter"](#)

Ved en kontrol vil kontrolløren som hovedregel ændre afgrødekoden til det, som rent faktisk konstateres på marken. Afgrødekoder for græs kan dog normalt ikke ændres til udyrket, natur eller naturlignende arealer, og afgrødekoden for udyrket kan normalt ikke ændres til natur eller naturlignende arealer.

Eksempel - Nedsættelse af kvælstofkvote

NaturErhvervstyrelsen vil ændre afgrøden til en afgrødekode for græs og kløvergræs uden kvælstofnorm (afgrødekode 264), hvis det ved kontrollen konstateres, at en græsmark i omdrift:

- ikke er udnyttet landbrugsmæssigt (afgjort af kontrolløren), og
- ikke vil blive udnyttet landbrugsmæssigt (efter oplysning fra ansøger).

Eksempel - God landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)

Hvis det ved kontrollen konstateres, at en mark med permanent græs ikke

- er slået eller
- afgræsset inden for det seneste år,

vil der blive registreret en overtrædelse af GLM-bestemmelserne. Du vil ikke kunne ændre afgrødekoder til udyrket areal.

- [Læs mere om afgrødekoder i Vejledning til Fællesskema 2013](#)

Eksempel på forskel mellem anmeldt og fastslået areal

Eksempel på fastlæggelse af areal	
En landbruger søger Enkeltbetaling for:	20,00 ha
Landbrugeren råder over 19 betalingsrettigheder svarende til 19,00 ha ved udløb af ansøgningsfristen. Det betyder, at det korrigerede ansøgte areal er:	19,00 ha
Ved kontrol viser det sig, at det fastslåede areal kun udgør:	18,00 ha
Dette giver en arealafvigelse på $(19,00 - 18,00)$ ha =	1,00 ha
Afvigelsen på 1,00 ha udgør i forhold til det fastslåede areal på 18,00 ha $(1,00/18,00 \times 100)$:	5,56 pct.
Da afvigelsen overstiger 3 %, nedsættes det fastslåede areal med det dobbelte af afvigelsen, svarende til:	2,00 ha
Arealet, der herefter danner grundlag for udbetaling af støtte $(18,00 - 2,00)$ ha:	16,00 ha

Eksempel fortsat - udregning af støtte	
Landbrugeren råder over 19,00 betalingsrettigheder, der fordeler sig således: • 16 betalingsrettigheder à 2.500 kr.: • 3 betalingsrettigheder à 3.100 kr.: med en samlet værdi på:	40.000 kr. 9.300 kr. 49.300 kr.
Til brug for beregning af støttebeløbet beregnes gennemsnittet af de 19 anmeldte betalingsrettigheder til (49.300 kr. / 19,00 ha):	Pr. ha 2.594,74 kr.
Støttebeløbet kan herefter beregnes til 2.594,74 kr. pr. ha x 18,00 ha:	46.705,32 kr.
Nedsættelse af støtten udgør 2,00 ha. Værdien af nedsættelse af støtten beregnes (2,00 ha x 2.594,74 kr. pr. ha):	5.189,48 kr.
Landbrugeren får i alt udbetalt (46.705,32 kr. – 5.189,48 kr.): (Før reduktion og eventuelt andre nedsættelser, fx hvis Fællesskema er modtaget efter den 23. april 2013)	41.515,84 kr.

Uberettiget udbetalt støtte

Hvis der uberettiget er udbetalt et støttebeløb, stiller NaturErhvervstyrelsen krav om tilbagebetaling. Hvis beløbet ikke betales tilbage inden for den frist, som NaturErhvervstyrelsen har sat for tilbagebetalingen, tillægges der rente, som beregnes fra betalingsfristens udløb. Renten beregnes med Nationalbankens udlånsrente + 7 pct., dog minimum 50 kr.

- [Gå til renteloven \(bekendtgørelse af lov om renter ved forsinket betaling m.v.\)](#)

Skyldige beløb inklusiv renter kan til enhver tid modregnes i EU-støtte, der udbetales til dig.

Betalingsrettigheder tildelt landbrugere før 1. januar 2009, anses for at være retmæssigt tildelt fra 1. januar 2010.

Bemærk, at dette dog ikke gælder betalingsrettigheder, landbrugere har fået tildelt på grundlag af ukorrekte ansøgninger, medmindre fejlen ikke med rimelighed kunne være opdaget af landbrugeren.

- [Læs mere i afsnittet "Betalingsrettigheder"](#)

Hvis det i forbindelse med kontrol konstateres, at du har fået tildelt betalingsrettigheder på et forkert grundlag, vil disse betalingsrettigheder blive inddraget til den nationale reserve.

Se reglerne om opkrævning af uretmæssigt udbetalte beløb og inddragelse af uretmæssigt tildelte rettigheder:

- Artikel 80 og 81 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1122/2009 af 30. november 2009

og om modregning af skyldige beløb:

- Artikel 5 b i Kommissionens forordning (EF) nr. 885/2006, som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1034/2008

Bøder og strafbare forhold

NaturErhvervstyrelsen kan pålægge ansøgere en bøde for overtrædelse af de nationale bestemmelser for ordningen Enkeltbetaling.

Betales bøden ikke, overgives sagen til politiet til retslig forfølgelse. Sagen vil herefter blive afgjort ved domstolene.

Hvis der konstateres overtrædelser af strafferetlige forhold, som eksempelvis dokumentfalsk eller bedrageri, anmelder NaturErhvervstyrelsen sagen til politiet.

Se reglerne om straffebestemmelser:

- § 23, stk. 1 i bekendtgørelse af lov nr. 445 af 23. april 2010

Klagemulighed

Du har mulighed for at klage over NaturErhvervstyrelsens afgørelse til Fødevareministeriets Klagecenter.

Du skal sende klagen til:

Fødevareministeriets Klagecenter
c/o NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

Klagen skal være modtaget af NaturErhvervstyrelsen senest 4 uger fra den dato, hvor du har modtaget afgørelsen.

Se reglen om mulighed for at klage:

- §6 i bekendtgørelse nr. 671 af 25. juni 2012

Behandling og offentliggørelse af data

Når du indsender Fællesskema 2013 til NaturErhvervstyrelsen, skal du være opmærksom på følgende forhold i relation til persondataloven (lov nr. 429 af

31. maj 2000 om behandling af personoplysninger, om senest ændret ved lov nr. 1245 af 18. december 2012):

- at de afgivne oplysninger i Fællesskema 2013 vil blive behandlet af NaturErhvervstyrelsen i forbindelse med afgørelsen om udbetaling af støtte fra NaturErhvervstyrelsen
- at NaturErhvervstyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V, er dataansvarlig
- at du i medfør af § 31 i persondataloven kan anmode om indsigt i, hvilke oplysninger der behandles i forbindelse med din ansøgning
- at du i medfør af § 37 i persondataloven, på begæring, har krav på at få berigtiget, slettet eller blokeret oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende, eller på lignende måde er behandlet i strid med lovgivningen.

Endvidere skal du være opmærksom på, at hvis du tildeles støtte, så kan visse oplysninger fra Fællesskema 2013 offentliggøres på Internettet af NaturErhvervstyrelsen med hjemmel i lovgivningen.

Der gøres i øvrigt opmærksom på, at afgivne oplysninger er undergivet offentlighed med de begrænsninger, der følger af lovgivningen, herunder især lov om offentlighed i forvaltningen (jf. Datasammenskrivning nr. 11315 af 28. september 1994, som senest ændret ved lov nr. 433 af 4. juni 2009) og lov om aktindsigt i miljøoplysninger (jf. Lovbekendtgørelse nr. 660 af 14. juni 2006, som senest ændret ved lov nr. 484 af 11. maj 2010).

Ønsker du nærmere oplysninger om disse forhold, er du velkommen til at rette henvendelse til NaturErhvervstyrelsen, Jura: jura@naturerhverv.dk.

Overførsel til GLR og CHR

Alle oplysninger i dit Fællesskema vil blive overført til Generelt LandbrugsRegister (GLR)/Centralt HusdyrbrugsRegister (CHR), som er et grunddataregister for Fødevareministeriets område.

Et af formålene med GLR/CHR er, at de registrerede så vidt muligt kun skal afgive grundoplysninger én gang. Herefter gemmes oplysningerne centralt, så alle institutioner under Fødevareministeriet kan bruge eller genbruge dem. Derudover bruges oplysningerne af Danmarks Statistik.

Når du indsender Fællesskemaet bliver du automatisk registreret som producent af foder og fødevarer hos Fødevarestyrelsen.

I overensstemmelse med persondatalovens regler om indsigtsret i § 31, kan du få oplyst, hvad der er registreret om dig i GLR/CHR. Hvis du ønsker indsigt, skal du indsende en begæring herom til den af ministeriets institutioner eller databehandlere, du normalt har kontakt med.

Der gøres opmærksom på, at støttemodtageres data er undergivet offentlighed med de begrænsninger, der følger af lovgivningen.

Se reglen om behandling af personoplysninger:

- [Lov nr. 429 af 31. maj 2000 \(Persondataloven\), senest ændret ved lov nr. 1245 af 18. december 2012](#)

Ordliste

Dette er en liste med korte forklaringer af ord. Se de relevante afsnit i vejledningen og eventuelt relaterede henvisninger for det fulde regelsæt på området.

Afgrødegruppe	I Enkeltbetalingen findes en afgrødegruppe omfattende: <ul style="list-style-type: none"> • Dyrkede/udyrkede arealer inklusive permanente græsarealer.
Afkobling af støtte	Afkobling sker, når en hidtil produktionsafhængig støtteordning ophører, og det samlede støttebeløb fordeles på betalingsrettigheder.
Agerjord	Arealer, der dyrkes med afgrøder, og arealer, der er udyrkede og som holdes i god landbrugs- og miljømæssig stand, samt arealer i væksthuse og under permanent eller midlertidig overdækning.
Aktiv landbruger	En person der udøver en landbrugsaktivitet.
Anmeldt areal	Det areal, der anmeldes i ansøgningen om Enkeltbetaling i markplanen i Fællesskemaet.
Arealafvigelse	Arealafvigelse mellem det anmeldte areal i ansøgningen og det fastslåede areal.
Basisværdi	Den arealbaserede værdi af en betalingsrettighed. Dvs. værdien pr. ha, uden tillæg.
Bedrift	Alle de produktionsenheder landbrugeren driver i Danmark under samme CVR-nr.
Betalingsrettighed	Betalingsrettigheder tildelt i 2005 eller i 2008 danner grundlag for udbetaling af Enkeltbetaling efter deres areal- og værdipålydende. Som udgangspunkt modsvarer en betalingsrettighed 1 ha men de kan også have et mindre arealpålydende.
Braklagt areal	Arealer, der ligger brak, betegnes i Enkeltbetalingen som udyrkede arealer.
Direkte landbrugsstøtte	Direkte landbrugsstøtte er direkte betalinger til landbrugere fra følgende ordninger: Enkeltbetaling, Præmier for handyr (ny ordning), Ekstensivt Landbrug, Etablering af flerårige energiafgrøder, Pleje af EB-

	støtteberettigede græsarealer, Produktion af flerårige energiafgrøder, Støtte til landbrugere til afgrødevariation og Etablering af økologiske frugttræer og bærbuske.
Dyrkbare arealer	Arealer, der under normale vejrforhold er egnet til mekanisk jordbehandling og høst i perioden fra 15. maj - 15. september. For permanente græsarealer gælder dog, at arealerne skal kunne afgræsses eller slås i perioden fra 1. juni - 31. august.
Dyrkede arealer	Arealer, der drives landbrugsmæssigt og i overensstemmelse med god landmandspraksis og lokalt anerkendte normer.
Enkeltbetaling	Betegnelse for EU-landbrugsstøtteordning indført i 2005.
Ekspropriation	Når offentlige myndigheder varigt eller for en periode overtager et areal.
Fastslået areal	Det areal, der opfylder betingelserne for Enkeltbetaling.
Flerårige kulturer	Artiskokker, asparges, rabarber, hindbær, brombær, morbær, loganbær, ribs, solbær, stikkelsbær, tranebær, blåbær og andre frugter af slægten Vaccinium.
Fællesskemaet/Fællesskema 2013	Det skema, som skal benyttes til ansøgning om støtte eller tilsagn under en række ordninger. Skemaet benyttes også til indberetning af oplysninger om økologisk drift.
GLM	God landbrugs- og miljømæssig stand.
Græsarealer	Græsarealer omfatter permanente græsarealer og græsarealer i omdrift.
Græs i omdrift	Areal, der anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder. Både hvis der er tale om naturlige (selvsåede) eller dyrkede (tilsåede) arealer, som har været dyrket med en anden afgrøde end græs og andet grøntfoder inden for de seneste 5 år.
Græsningsret	En græsningsret giver ret til at sætte dyr på græs eller tage slæt på arealet, mens arealet i øvrigt henligger for ejers/forpagters regning og risiko.
Handyrtillæg (HD-tillæg)	Er tildelt ved afkobling af handyrpræmier i 2012.
Kartoffelstivelsestillæg (KS-	Den afkoblede støtte til avl af

tillæg)	stivelseskartofler på i alt ca. 111 mio. kr. tildeles avlere af stivelseskartofler, der havde en dyrkningskontrakt med en stivelsesfabrik om levering af stivelseskartofler i høståret 2011. Tildelingen sker i form af et stivelsestillæg (KS-tillæg) og blev udbetalt første gang i 2012.
Krydsoverensstemmelse	Overholdelse af bestemmelser, vedrørende folke-, plante- og dyresundhed, miljø, dyrevelfærd samt god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) som betingelse for udbetaling af den fulde støtte.
Kvægtillæg	Tillæg til betalingsrettighedens basisværdi. Tillægget beregnes på grundlag af husdyrpræmierne i referenceperioden 2000-2002.
Landbruger	En fysisk eller juridisk person eller en sammenslutning heraf, der udøver landbrugsaktivitet.
Landbrugsareal	Det samlede areal med agerjord, permanent græs og permanente afgrøder herunder lavskov. Udyrkede arealer, der holdes i god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), medregnes også til landbrugsarealet. Se i øvrigt "GLM".
Landbrugsparcel	En landbrugsparcel er et sammenhængende stykke jord, hvorpå der dyrkes én afgrødegruppe. Det vil sige, at hvis du har 2 sammenhængende marker i en markblok med henholdsvis korn og græs, så udgør de tilsammen én landbrugsparcel.
Landbrugsaktivitet	Produktion, avl eller dyrkning af landbrugsprodukter, herunder høst, malkning, opdræt af husdyr og hold af husdyr til landbrugsformål eller bevarelse af jord i god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM).
Lavskov	Beplantninger af løvtræer, der kan skyde fra stødet, og som stævnes mindst hvert tiende år.
Miljøordninger	Samlet betegnelse for ordningerne: Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ), Miljøvenlig drift af vådområder, Pleje af EB-støtteberettigede græsarealer, Braklagte randzoner, Opretholdelse af ændret afvanding samt

	Fastholdelse og pleje af vådområder.
Minimumsgrænser	<p>Minimumsareal: Minimumsgrænsen er på 2,00 ha for udbetaling af direkte arealbaseret støtte, dvs. Enkeltbetaling, og særlig miljøstøtte under artikel 68. Endvidere skal ansøger tilsvarende råde over betalingsrettigheder for mindst 2,00 ha, hvis der udelukkende søges Enkeltbetaling for arealet.</p> <p>Minimumsbeløb: Den samlede udbetalte støtte for handyr, samt støtte på grundlag af særlige betalingsrettigheder skal udgøre mindst 300 euro, svarende til ca. 2.237 kr.</p> <p>Ovenstående minimumsgrænser kan kombineres. Det betyder, at hvis den ene af minimumsgrænserne er overholdt, kan der udbetales direkte støtte for ordninger, hvor minimumsgrænsen ikke er opfyldt.</p>
Moderfårstillæg (MF-tillæg)	Er tildelt ved afkobling af moderfårspræmier i 2012.
Mælketillæg	Tillæg til betalingsrettighedens basisværdi. Tillægget blev beregnet på grundlag af mælkekvoten pr. 31. marts 2005.
National reserve	Den nationale reserve er en tilskudspulje for landbrugere i særlige situationer. Der sker tildelinger fra og inddragelser til reserven af bl.a. uudnyttede betalingsrettigheder.
Natura 2000-områder	Et område, som er udpeget som del af et fælles europæisk netværk af naturbeskyttede områder, Natura 2000. Herunder særligt områder udlagt i henhold til EU's Habitatdirektiv samt EU's Fuglebeskyttelsesdirektiv.
Ortofoto	Luftfotografier der er korrigeret for jordens krumning.
Permanente afgrøder	Kulturer uden for omdriften, bortset fra permanente græsarealer, som dyrkes i 5 år eller længere og giver udbytte i flere år.
Permanent græsareal	Areal, der anvendes til dyrkning af græs eller andet grøntfoder, hvad enten der er tale om naturlige (selvsåede) eller dyrkede (tilsåede) arealer, som har været holdt uden for omdriften i mindst 5 år.

Producentstifte	Overdragelse af en bedrift eller et areal ved salg eller forpagtning.
Rådighed	Den person, som har det fulde driftsherreansvar for arealets drift enten som ejer eller forpagter, har rådighed over arealet.
Rådighedsdato	Rådighedsdatoen er datoen for ansøgningsfristen. Det er den landbruger, der ejer eller forpagter et støtteberettiget areal ved ansøgningsfristen, der kan søge Enkeltbetaling for det.
Sammenhængende arealer	Åbninger mellem to arealer i fx et læhegn skal være mindst 20 meter brede, før det er tale om et sammenhængende areal. Hvis det ene eller begge arealer er mindre end 0,30 ha, kræves dog kun en støtteberettiget passage på 4 meter, før der er tale om et sammenhængende areal. Det er en betingelse, at arealerne er beliggende i samme markblok.
SK	Storkreaturer.
Støtteberettiget areal	Ethvert landbrugsareal på bedriften, der er udlagt som agerjord og permanente græsarealer, eller udyrkede arealer. Desuden planteskoler og arealer, der er beplantet med permanente frugt- og grøntsagskulturer.
Sukkerreformen	Tildeling af sukkertillægget. Se i øvrigt "Sukkertillæg".
Sukkertillæg	Der er to former for sukkertillæg: Det generelle sukkertillæg forhøjer basisværdien af alle betalingsrettigheder, på nær betalingsrettigheder tildelt på grundlag af permanent græs. Ansøgningen om det individuelle sukkertillæg skete i 2006. Dette blev fordelt på alle almindelige betalingsrettigheder som sukkerproducenter ejede.
Særlig miljøstøtte under artikel 68	En række miljøstøtteordninger, der medregnes til den direkte støtte. Se i øvrigt " Direkte landbrugsstøtte ".
Særlige Betalingsrettigheder	Betalingsrettigheder uden jord. Tildelt på basis af husdyrpræmierne i referenceperioden 2000 – 2002 og mælkekvoten pr. 31. marts 2005

	samt ved afkobling af handyr- og moderfårspræmier samt støtte til kartoffelstivelse i 2012.
Tast selv-service	<p>I Tast selv-service har ansøgere adgang til den nye version af Internet Markkort (IMK), hvor de kan indtegne deres marker og indsende forslag til markblokændringer. Fællesskema 2012 skal desuden indsendes via Tast selv-service, og ansøgere kan også overdrage betalingsrettigheder elektronisk via Tast selv-service. Her kan du også se post fra NaturErhvervstyrelsen samt følge sagsbehandlingen af din ansøgning. NB. Man skal bruge enten NemID eller Digital Signatur for at logge på Tast selv-service.</p> <p>Du finder Tast selv-service på denne adresse: www.naturerhverv.dk/tastselv</p>
Transport i støtten	Der kan indsendes en erklæring om notering af transport i støtten til NaturErhvervstyrelsen. Dermed udbetales støtten til tredjemand.
Udyrkede landbrugsarealer	Landbrugsarealer, hvor der ikke er nogen form for produktion.
Økologiordninger	Fælles betegnelse for tilskud til Omlægning til økologisk jordbrugsproduktion (OM), Miljøbetinget tilskud (MB).

Vejledning om Enkeltbetaling 2013

ISBN:

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 3395 8000
E-mail: mail@naturerhverv.dk
Fax.: 3395 8080
www.naturerhverv.dk

